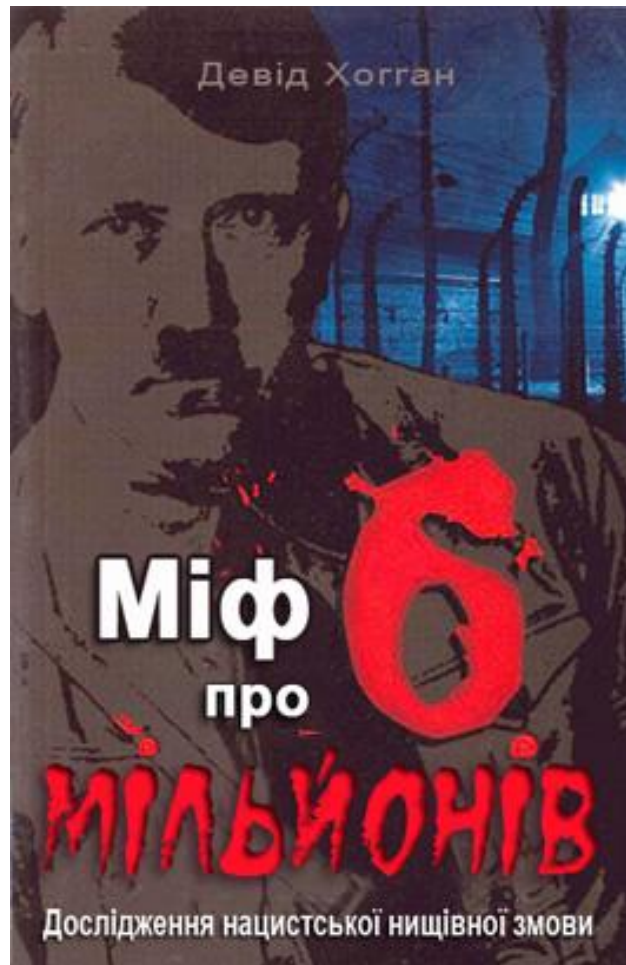

Девід Хогган

Міф про шість мільйонів

Дослідження нацистської нищівної змови

The Myth of the Six Million:
An Examination of the Nazi Extermination Plot
By Prof. David L. Hoggan

Передмова

Видатний американський дослідник професор історії Девід Леслі Хогган (David Leslie Hoggan) належить до плеяди істориків, що поділяють нестандартний погляд на події Другої світової війни. Д. Хогган народився 23 березня 1923 р. в Портленді, штат Орегон. У 1948 р. закінчив Гарвардський університет, захистивши докторську дисертацію на тему німецько-польських відносин 1938–1939 років.

Найвідомішою книгою Хоггана є «Вимушена війна» («The Forced War»). Історія цієї книги дуже дивна. Ця об'ємиста праця був вперше опублікована в Західній Німеччині в 1961 р. під назвою «Der erzwungene Krieg» і одразу ж привернула до себе увагу широкої громадськості. У своїй роботі автор показав, що головну відповідальність за розв'язання Другої світової війни несе не Адольф Гітлер, а керівники Великої Британії та Польщі. Крім іншого, Хогган ретельно розглянув утиски німецької етнічної меншини в Польщі, що зіграли важливу роль у рішенні Гітлера розпочати війну з польською державою.

У 1964 р. навколо цієї книги вибухнув скандал, коли західнонімецькі організації правого спрямування присудили Д. Хоггану премію, що носила ім'я самого відомого німецького історика Леопольда фон Ранке і одного з найбільш зухвалих німецьких гуманістів Ульріха фон Гуттена. Тут же послідувала реакція з боку історичних і правлячих кіл. Впливовий тижневик «Берлінер Тагесшпигель» надрукував на першій сторінці розгромну статтю, в якій звинуватив Хоггана в «перекрученні історії» і спробі створення «нового історичного міфу». Союз німецьких авторів і виконавчий орган Ради німецьких профспілок підтримали газету, а тодішній міністр внутрішніх справ Західної Німеччини виступив у бундестазі і охарактеризував премію як «кричуще нахабство» з боку праворадикальних груп, пообіцявши провести розслідування. Зрештою, уряд Баден-Вюртемберга відмовив в дозволі на проведення презентації Премії Гуттена, яка планувалася в Гейдельберзькому замку, а Баварське бюро державних палаців, садів і озер постановило, що Мюнхенська резиденція не може бути використана для прийому на честь автора.

Незважаючи на всі цькування, «Der Erzwungene Krieg» витримала більш ніж 13 перевидань і була продана в кількості понад 50 тисяч примірників.

Ось як відізвався про книгу «Вимушена війна» видатний ревізіоніст Гаррі Елмер Барнс:

«Вона являє собою не тільки перше доскональне дослідження сил, відповідальних за розв'язання Другої світової війни, але й, найімовірніше, залишиться остаточною ревізійною працею на цю тему на довгі роки».

Д. Хогган опублікував безліч дослідницьких праць про Другу світову війну як англійською, так і німецькою мовами. 7 серпня 1988 в результаті серцевого нападу Девід Хогган помер. IX конференція Інституту з перегляду історії (Institute for Historical Review), що відбулася в 1989 році, була присвячена його пам'яті.

Пропонована читачеві робота є першою англійською книгою, яка спростовує «голокост» — винищення шести мільйонів жидів, яке нібито відбувалося в Німеччині в роки Другої світової війни. Вона була надрукована в 1965 р. під назвою «The Myth of the Six Million» і являє собою стислий і в той же час цінний огляд теми Голокосту. Застосовуючи суто науковий підхід і спираючись на безліч літературних джерел, автор переконливо доводить, що ми маємо справу з грубою фальсифікацією і небаченою змовою. Українською мовою публікується вперше.

Пітер Хедрук

* * *

1. Ставлення Адольфа Гітлера і націонал-соціалістів до жидів

30 січня 1933 року президент розгромленої в Першій світовій війні, а від цього роздробленої й голодуючої Німеччини Пауль фон Гінденбург призначив Адольфа райхсканцлером (прем'єр-міністром). Жиди всього світу відкрито заявили, що жахнулися від звістки про цю подію. Було також очевидно, що кампанія з жидівського питання проти усе ще непопулярних німців цілком може бути використана для «обґрунтування» позицій світового жидівства. Через Двадцять років це вилилося в справу такого розмаху, яку свого часу мало хто з жидів міг передбачити. 11 квітня 1953 р. доктор Макс Нуссбаум (Max Nussbaum), колишній головний рабин жидівської громади Берліну, заявив:

«Незважаючи на гігантські втрати, позиції, які сьогодні у світі займає жидівський народ, вдесятеро сильніші від тих позицій, які він займав двадцять років тому».

Лідери сучасного німецького району — з моменту його заснування 1871 р. і до призначення Гітлера 1933 р. — були, як правило, дружні стосовно жидів. Гітлер же був відверто ворожий до будь-якого прояву жидівського впливу в Німеччині. «Незмінна» програма його Націонал-соціалістської партії, уперше проголошена в Мюнхені 24 лютого 1920 р., підтримувала скасування поступків, наданих німецьким жидам в різних

німецьких державах у період з 1812 по 1848 роки. Ці поступки зробили німецьких жидів повністю рівноправними з німцями у всіх питаннях. Гітлер був сповнений рішучості повернути стрілки годин назад щодо ставлення до жидів в Німеччині. Його позиція стосовно жидів сильно нагадує ту, що мали Мартін Лютер — «Von den Juden und ihrer Luegen» («Про жидів та їхні брехні», Віттенберг, 1543) і Гайнріх фон Трайчке (Heinrich von Treitschke) — «Ein Wort ueber unser Judenthum» («Слово про наше жидівство», Берлін, 1880). Призначення Гітлера райхсканцлером в урядовій коаліції з консервативною Німецькою національною народною партією дозволило йому зробити гігантський крок до становища, у якому його воля могла стати законом у всіх питаннях, що стосувалися німецьких жидів.

Відкрита боротьба Гітлера з жидами почалася від того часу, коли він 1919 року вступив до крихітної антижидівської Націонал-соціалістської партії. Він став провідним кандидатом на німецькій політичній арені після того, як на німецьких національних виборах у вересні 1930 року його партія отримала в рейхстазі 107 місць. У 1933 р. ця боротьба увійшла до вирішальної фази. Коли в січні 1933 року Гітлер став канцлером, в Німеччині проживало приблизно 500 тисяч жидів.

2. Обмеження націонал-соціалістами жидівських прав

Першою великою директивою проти жидів — після одноденного бойкоту від 1 квітня 1933 року — став закон від 7 квітня 1933 року, який вимагав усунення жидів з державної служби і звільнення з університетських посад. Аж до 1939 р. цей закон не був повністю здійснений на практиці, хоча до кінця 1933 р. багато службовців і вчителів відправили на пенсію. У 1939 р. жида все ще працювали в німецькій журналістиці та видавництвах, але в 1936 р. від них почали вимагати, щоб вони продали всі свої частки фінансового контролю над німецькими газетами, видавництвами і кіноіндустрією згідно з надзвичайним указом про пресу, виданого президентом Гінденбургом 1 березня 1933 згідно 48-й статтею Веймарської конституції.

Поза всяким сумнівом, самий фундаментальний законопроект Націонал-соціалістської партії, спрямований проти жидів, був прийнятий Рейхстагом на засіданні в Нюрнберзі 15 вересня 1935 року. Ці знамениті Нюрнберзькі закони містили закон про громадянство і закон про захист німецької крові і честі. Жидами обережно визначалися особи з чотирма або трьома жидівськими дідусями і бабусями або особи з двома жидівськими дідусями і бабусями, які сповідують іудаїзм або перебувають у шлюбі з жидом. Цей законопроект позбавляв жидів німецького громадянства і права виступати під німецькими прапорами, він забороняв жидам одружуватися з німецькими громадянами, а також передбачав, що сексуальний зв'язок між

жидами і німецькими громадянами є кримінальним злочином. Жидам не дозволялося наймати німецьких служниць молодших за сорок п'ять років. Додатковий закон від 6 липня 1938 дозволяв розлучення виключно на расовому підґрунті.

Варто зазначити, що в 1938 р. ізоляція жидів все ще обмежувалася заборонаю на статеві стосунки, звільненням жидів з університетських посад і з державної служби та заборонаю на володіння інформаційними мас-медіа. Жидам дозволялося управляти і володіти бізнесом, користуватися комунальними послугами в сферах відпочинку, культури і транспортних засобів, займатися такими професіями, як медицина і юриспруденція, поступати на звичайну службу і подорожувати за кордон. Що цікаво, чимало тисяч жидів, як і раніше жили спокійним життям і працювали в німецькому суспільстві в 1945 році, коли їхня країна була окупована союзницькими військами.

Хоча політика націонал-соціалістів і полягала в тому, щоб змусити жидів виїхати з Німеччини, все ж були прийняті вельми ліберальні заходи, що дозволяли від'їжджаючим жидам брати з собою значну частку їхнього майна. Ще легше було переслати або взяти з собою гроші, отримані від продажу майна, ніж брати готівку. Мільярди марок були переведені в Палестину; згідно Хааварської угоди (Haavara agreement) не існувало жодних обмежень.

3. Основи антижидівської політики націонал-соціалізму, викладені Бруно Аманном

Офіційне ставлення націонал-соціалістів до жидів, починаючи від 1933 року до початку Другої світової війни, найкраще було підсумовано Бруно Аманном у книзі «Das Weltbild des Judentums: Grundlagen des volkischen Antisemitismus» («Картина світового жидівства: основи народного антисемітизму», Відень, 1939). Націонал-соціалістську революцію 1933 року Аманн зображує як початок нової епохи для Німеччини, заснованої на демократичному принципі єдності всієї нації та протиставленні класовим бар'єрам минулого. Більшість жидів Аманн звинувачує в тому, що після Першої світової війни вони є вкрай нелояльним, жадібним і занепадницьким елементом у німецькій культурі.

Аманн рішуче відкидає тезу Ніцше про те, що християнство є кульмінацією жидівської традиції. Він з великою переконливістю доводить, що християнство, навпаки, є довершеним відходом від жидівського поняття про «обраний народ». Він відзначає полеміку численних пропагандистів, ворожих до Німеччини, про те, що Гітлер прагне зробити «обраний народ» з німців. Аманн відкидає це й наполягає на єдиній спільності європейської культури. Він висловлює думку, що справжня християнська традиція

закликає всіх європейців зберігати як завбачливу ворожість, так і необхідний фронт захисту проти жидів. Аманн вважає, що робітничі сили в інших європейських країнах зрештою породять в себе подібне ставлення до жидівського питання. Тим часом Німеччина розірвала хватку «чужої і агресивної жидівської пожадливісті над своєю духовною і матеріальною спадщиною». Аманн вперто наполягає на тому, що заходи, вжиті проти німецьких жидів 1939 року, придатні на всі часи для захисту німецьких інтересів.

Жиди були приголомшені новими доктринами і поняттями не менше, ніж сама Німеччина. Аманн розглядає жидівський народ як розколотий на прихильників асиміляції і більш сучасних сіоністів, втім він не вірить у те, що так вже важко передбачити остаточний і повний тріумф сіонізму. У націонал-соціалізму і сіонізму існувала природна єдність інтересів у неприйнятті асиміляції жидів. І це відбувалося через те, що німецька влада була готова повністю співпрацювати з сіоністами в організації концентрації жидівського населення на певних територіях. Сіонізм був породжений сучасними національними рухами в Східній Європі в контексті особливої жидівської традиції, а націонал-соціалізм був породжений політичним, економічним і військовим крахом Німеччини в Першій світовій війні. Початок жидівської емансипації в Європі Аманн відстежує від перших актів про емансипацію, виданих в революційній Франції 1791 року. Ці акти він розглядає як початок серйозної загрози для європейської цивілізації. Особливу увагу він приділяє ретельному дослідженню прихильників емансипації в Німеччині, починаючи від Лессінга і завершуючи повною реалізацією самої емансипації в 1848 р. Аманн стверджує, що жиди забезпечили собі впливову позицію в Німеччині до початку Першої світової війни, проте додає, що цій впливовій позиції, ймовірно, не був би кинутий серйозний виклик, якби 1918 року вона не призвела до поразки Німеччини. Відмінні за своєю суттю обставини, що обмежують позиції жидів в різних країнах, розглядаються Аманном як важливий предмет для досліджень в рамках Департаменту з жидівського питання у співпраці з Державним інститутом історії.

Аманн визнавав існування 1939 року широкої всесвітньої симпатії до жидів, що ущемлялися в Німеччині. Це мало місце через явну солідарність інтересів між ліберальними жидами та їхніми прибічниками на Заході — з одного боку і більшовицьким жидівством на Сході — з іншого боку. Як на Сході, так і на Заході на Радянський Союз дивилися з особливою симпатією за те, що 1917 року він зруйнував антижидівського царського велета і замінив його режимом, в якому жидівський вплив був більший, ніж у будь-якій іншій країні світу. В революційному союзі цих східних і західних сил проти Німеччини Аманн бачив постійну загрозу світові. Більш освічена позиція щодо жидівської загрози на Заході могла бути єдиним способом в

найближчому майбутньому для подолання цієї небезпеки. Аманн і не підозрював, що традиційні британські прибічники «рівноваги сил» скористаються наявними настроями для породження найближчим часом страшної війни, якої він [Аманн] так побоювався.

Книга Аманна не містить вульгарної антижидівської пропаганди. Саме вона якраз жодним чином не доводить необхідності антижидівської політики, а навпаки, сприймає цю необхідність як деякий трюїзм, заснований на старих усталених традиціях. Цим традиціям, зрозуміло, надавалося особливе значення в епосі комунізму, який тоді набирив міць. Книга Аманна була більш типовою для офіційного німецького ставлення до жидів за часів Гітлера, ніж дивакуваті висловлювання самозваного індивідуаліста з Нюрнберга, гауляйтера Франконії Юліуса Штрайхера (Julius Streicher) в його сенсаційній газеті «Дер штюрмер» («Der Stuermer»), чи нашою мовою «Бунтар». В усій Німеччині це була єдина газета подібного штибу, а 1939 року німецький уряд її заклав. «Дер штюрмер» містила багато грубого гумору, карикатур і закликів до старих стереотипів. Проте для Сполучених Штатів, Великобританії і Франції не має бути ані найменшого виправдання щодо співпраці з Радянським Союзом в Нюрнберзі в 1946 р., коли вони спільними зусиллями домоглися страти Юліуса Штрайхера. На той час Радянський Союз був єдиною країною у світі, в якій висловлювання антижидівських ідей вважалося тяжким злочином.

4. Три періоди поводження націонал-соціалістів з жидами до Другої світової війни

Поводження націонал-соціалістів з німецькими жидами до початку Другої світової війни має бути розділене на три основних періоди, з яких другий, поза всяким сумнівом, є найважливіший. Ці періоди включають в себе:

1) часом неспокійні дні в період від призначення Гітлера канцлером до «чищення» Націонал-соціалістської партії 30 червня 1934 р.;

2) наступний період, аж до додаткових заходів, прийнятих після вбивства Ернста фон Рата (Ernst von Rath) в листопаді 1938 р. і

3) період від листопада 1938 р. до початку війни в 1939 р.

Другий період вирізняється Нюрнберзькими законами від 15 вересня 1935 р., які позбавляли жидів статусу громадянина та забороняли сексуальні й подружні стосунки між ними та німецькими громадянами.

Упродовж першого періоду відбувалися випадкові прояви публічного насильства, що зачіпали й жидів — хоча, як не дивно, нікого з жидів не вбили; вельми значну кількість жидів заарештували за марксистську діяльність і на короткий термін відправили до концентраційних таборів. Протягом другого періоду, з 1934 р. по 1938 р., чисельність ув'язнених в

концтаборах (згідно даних Джеральда Райтлінгера (Gerald Reitlinger), «The SS: Alibi of a Nation» («СС: Алібі нації», Лондон, 1956, стор. 253)) лише інколи перевищувала 20 тисяч по всій Німеччині, а кількість ув'язнених в таборах жидів ніколи не перевищувала 3 тисяч осіб. Протягом третього періоду, за якого було прийнято кілька нових заходів проти жидів, чисельність ув'язнених в концтаборах залишалася практично незмінною. Протягом першого і, особливо, третього періоду спостерігався масовий виїзд жидів з Німеччини; а протягом другого періоду чисельність жидівського населення залишалася на диво постійною, в той час як з Польщі жидів виїхало набагато більше.

Книга «Der Gelbe Fleck: die Ausrottung von 500,000 deutschen Juden» («Жовта пляма: знищення 500 000 німецьких жидів», Париж, 1936) за авторством Ліона Фойхтвангера (Lion Feuchtwanger) та інших, являє собою типові для другого періоду зусилля з мобілізації сил жидівської пропаганди проти Німеччини. Жовта пляма на чорному тлі була середньовічною позначкою жидівських будинків і установ; частина назви книги походить з цього джерела. Інша її частина, щодо так званої кампанії зі знищення, описується з перших же сторінок. Слід зазначити, що жиди-супротивники націонал-соціалізму з самого ж початку заявили, що вже самі по собі заходи з дискримінації жидів рівнозначні їхньому знищенню чи винищенню. Термін «геноцид» увів професор Рафаель Лемкін (Rafael Lemkin) лише після битви під Сталінградом в 1943 році.

В «Жовтій плямі» так зване знищення подається декількома різними способами. З одного боку, звичайна еміграція німецьких жидів розглядається як винищення — принаймні, в переносному значенні цього слова. З іншого боку, наводяться зловісні чутки про те, що у випадку іноземної агресії проти Німеччини у відповідь буде проведений гігантський старозавітний Пурим [Пурим — жидівське свято, що відзначається 14 і 15 місяця адара як пам'ять про порятунок жидів від повного побиття, задуманого Аманом — прим. пер.] і що в цьому разі на загальний огляд будуть виставлені трупи жидів. Наявні концтабори також підносяться як потенційний інструмент для знищення. Заключна частина книги містить список ув'язнених, які нібито померли в таборах. Особлива примітка робиться для заяви, що в 1936 році 100 жидів як і раніше утримуються в Дахау, 60 з яких знаходяться там з 1933 р.

Націонал-соціалістську кампанію проти жидів автори називають безсовісним, макіавелівським маневром щодо створення робочих місць для вірних послідовників - коричневосорочечників [«коричневосорочечники» — це прізвисько штурмовиків, які одягали уніформу коричневого кольору — прим. пер.]. Автори стверджували, немов догму, що Гітлер ось-ось виконає намір — розпочне «імперіалістичну війну» (зверніть увагу на марксистську термінологію!), коли він нарешті зможе виконати свою внутрішню програму

— явно за рахунок жидів, — заради якої він пожертвує людьми. Більшість німецького народу описувалося дружньо налаштованим до жидів всупереч Гітлеру і вважалося, що по-справжньому вірних німецьких жидів змусили піти в опозицію за допомогою вжитих проти них заходів.

Багато галасу зчинили з приводу суботи 1 квітня 1933 — націонал-соціалістського бойкоту проти жидів, який насправді був відповіддю на жидівські бойкоти, спрямовані проти Німеччини і проведені у Нью-Йорку та Лондоні в попередні місяці. Цей бойкот зображувався як прелюдія до постійної політики пригноблення. Збільшення шлюбів між німцями і німецькими жидами, яке нібито мало місце в 1934 р., розглядалося як головна причина для прийняття Нюрнберзьких законів вже 1935 року. Нюрнберзькі закони подавали як захист державою своєї непопулярної політики.

Ця історія про жидівські скарги на Німеччину, що мали місце перед Другою світовою війною, була ретельно доповнена — для того, щоб охопити весь період — книгою Ф. Р. Брененфельда (F.R. Brennefeld) «The Germans and the Jews» («Німці та жиди», Нью-Йорк, 1939). Особливе значення в ній надається економічній та соціальній дискримінації жидів й нібито поганому поводженню з в'язнями концентраційних таборів, в яких жиди завжди безперечно становили меншість.

Пізніший жидівський історик Т. Л. Ярман (T. L. Jarman) в книзі «The Rise and Fall of Nazi Germany» («Зліт і падіння нацистської Німеччини», Нью-Йорк, 1956) зазначає, що на початку Другої світової війни німці мали всього лише шість концтаборів — Дахау, Заксенгаузен, Бухенвальд, Маутхаузен, Флоссенбюрг та Равенсбрюк. У таборах перебувало 21 000 ув'язнених, з яких жиди складали менше 3 тисяч. Ярман звертає увагу на те, що за націонал-соціалістів тероризм залишався на задньому плані, на відміну від Росії. Ярман додає, що «в 1933–1939 роки Німеччина до певної міри була відкритою країною — такою, якою Радянська Росія ніколи не була» (стор. 187). Ярман вважає, що німці вчинили «нерозумно», дозволивши «втягнути себе у війну» в 1939 році — так само як й в 1914 році, коли вони втратили все і не придбали нічого. Варто відзначити, що таке трактування стала можливе через те, що терористичний радянський режим був набагато популярніший на Заході, ніж набагато м'якша німецька система.

З часом виникало все більше й більше сумнівів, що ранні запевнення президента Рузвельта, дані німецьким лідерам з приводу жидівського питання, будуть дотримані. 6 травня 1933 Рузвельт заявив президентові німецького Райхсбанку Яльмару Шахту (Hjalmar Schacht), що особисто він не має особливої симпатії до жидів, проте через «старе англосаксонське поняття про шляхетність щодо слабкого» існувала небезпека зіпсувати німецько-американські стосунки. Проте Рузвельт запевнив Шахта, що «цей

бар'єр буде подоланий» без тривалого розриву в німецько-американських стосунках. 12 травня 1933 Шахт зустрівся з нью-йоркськими жидами й попередив їх про те, що тривалий тиск ззовні може погіршити становище німецьких жидів. Ці факти розкриваються в «Документах по німецькій зовнішній політиці» («Documents on German Foreign Policy, Series C. vol. 1, nos. 214, 233»).

Протягом наступних місяців жидівська пропаганда проти Німеччини набрала ще більші оберти, і 20 грудня 1933 конференція, проведена в Міністерстві закордонних справ Німеччини, зробила невтішний висновок, що американська преса виглядає як «найсильніша жидівська пропагандистська машина світу» (Там же, vol. 2, no. 139). 3 серпня 1934 Ріхард Саллет (Richard Sallet) доповів з Німецького посольства у Вашингтоні, що тривалий жидівський економічний бойкот Німеччини продовжує підливати олії у вогонь. Він зазначив, що жидівська пропаганда була набагато різкішою, ніж будь-коли. Сполучені Штати були просто переповнені антинімецькою літературою, і Саллет зробив висновок, що остаточною метою жидів була руйнівна війна проти Німеччини (Там же, vol. 3, no. 569). 1936 року в Німеччині зітхнули з полегкістю, коли Франклін Рузвельт не піддався жидівському тиску і вирішив не бойкотувати Олімпійські ігри в Берліні. Яльмар Шахт в книзі «76 Jahre meines Lebens» («76 років мого життя», Vad Woerighofen, 1953, стор. 416) пише, що він був тоді впевнений, що, незважаючи на дедалі зростаючий вплив жидівської пропаганди, жидівське питання не заподіє великої шкоди зовнішнім відносинам Німеччини.

5. Напруга і криза 1938 року

1938 року стан справ дуже погіршав. Значна увага німців приділялася заохоченню — на справедливих умовах — жидівської еміграції як способу остаточного розв'язання жидівського питання в Німеччині. Але в період з 1933 р. по 1938 р. з Польщі поїхало більше жидів, ніж з Німеччини. Між Німеччиною і Польщею відбувалося справжнє змагання з заохочення еміграції жидів зі своєї країни. У березні 1938 р. польський Сейм прийняв ряд суворих антижидівських законів.

На початку 1938 року американську пресу наповнили чутки про схожі дії націонал-соціалістів — спочатку в Німеччині, а потім і в Австрії, і американським дипломатам було необхідно мати із цим справи. Наведемо всього лише кілька прикладів подібного стибу. 17 січня 1938 р. американське посольство в Берліні спростувало плітку про те, що жидівські лікарі та дантисти позбавлені участі в обов'язковій страховій програмі (Ortskrankenkassen). 26 січня 1938 р. те ж посольство спростувало циркулюючу в американській пресі чутку про те, що буцімто існувало розпорядження, яке обмежує жидівські паспорти чи права жидів на здійснення поїздок з Німеччини. 25 березня 1938 р. службовець американського консульства у Відні Джон Уайлі (John C. Wiley) спростував безглузді чутки про загальні погроми, що почалися відразу за аншлюсом, додавши, що «наскільки мені відомо, не було ніяких жертв серед жидів в результаті насильства» («Foreign Relations of the United States», 1938, vol. 2, pp. 355-9).

Проте 18 червня 1938 р. було організоване пікетування жидівських магазинів в Берліні — уперше після 1933 року — і Х'ю Вільсон (Hugh Wilson), доповівши з американського посольства, що за останні місяці з провінції в Берлін прибуло додатково 3 тисячі жидів, попередив, що в німецькій пресі було висловлене незадоволення низьким темпом жидівської еміграції з Німеччини.

Давно очікуваного удару по жидівських позиціях в Німеччині завдав закон від 14 жовтня 1938 р., згідно з яким юристи-жиди втрачали права на загальну практику в Німеччині починаючи з 30 листопада 1938 р., а в Австрії — з 31 грудня 1938 р... Вільсон доповідав, що на початку 1938 року не менш 10 відсотків практикуючих юристів в гітлерівському антижидівському Третньому райху були жидами. І це незважаючи на те, що жиди становили менш ніж 0,5 % від усього населення Німеччини (Там же, vol. 2, pp. 380–391). В книзі «Germany and World Peace» («Німеччина й загальний мир», London, 1937) видатний шведський учений і дослідник Свен Хедін (Sven Hedin), котрий ретельно вивчав німецьку політику, стверджував, що за Веймарської республіки жиди становили 23 відсотки

практикуючих юристів у Німеччині, хоча від загального населення Німеччини жиди ледь склали 0,8 %.

І ось за такого напруженого стану, 15 жовтня 1938 р. уряд Польщі приймає рішення увести в дію закон від березня місяця того ж року, згідно з яким особи, що залишалися за межами Польщі впродовж декількох років, можуть бути позбавлені громадянства вповноваженими представниками польських консульств. Це означало, що 55 тисяч польських жидів, які ймовірно проживають в Німеччині, на вибір могли бути залишені там назавжди однобічною акцією варшавського уряду. Схожі обмеження, уведені в 1885 році царським урядом Росії, змусили Бісмарка (який аж ніяк не був налаштований вороже до жидів) вислати іноземних жидів до Російської імперії.

МЗС Німеччини зробило декілька марних спроб переконати Польщу скасувати цю директиву. Оскільки дата 29 жовтня 1938 р. була останнім терміном для відновлення польських паспортів, 27 жовтня німці почали організовувати транспорт для депортації польських жидів. Значна увага приділялася тому, щоб в таких потягах пасажири мали широкі зручності, включаючи багато вільного місця й пристойну їжу. Деяким потягам вдалося перетнути кордон, однак поляки незабаром почали чинити опір — причому ще до завершення терміну дії паспортів, і від акції довелося відмовитися. У висліді менш ніж одну третину з 55 тисяч польських жидів, які проживали в Німеччині, повернули назад до Польщі.

Ця дивна і трагічна ситуація мала важливі наслідки. Вольфганг Діверге (Wolfgang Diewerge) в «Der Fall Gustloff» («Справа Густлоффа», Мюнхен, 1936, pp. 108ff.) занотував погрозу міністра пропаганди Йозефа Геббельса від 1936 року про те, що подальші вбивства німецьких офіційних осіб — як у випадку з вбивством Густлоффа (Gustloff) Давидом Франкфуртером (David Frankfurter) — призведуть до репресій проти німецького жидівства. І ось тепер ситуація для цієї погрози визріла.

Батьки й сестри Гершеля Грюншпана (Herschel Gruenspan) — дегенерата-сифілітика, що проживав у Парижі, - перебували в одному з німецьких транспортних засобів, відправлених до Польщі. 3 листопада 1938 Грюншпан отримав листівку від однієї з сестер, в якій та описувала ситуацію, що склалася. Послання не містило особливих скарг. Однак Грюншпан вирішив убити німецького посла в Парижі Велецека (Welezeck). Проте замість цього він випадково розрядив револьвер у радника посольства Ернста фон Рата після того, як йому не вдалося зустрітися з Велецеком. Це сталося вранці 7 листопада 1938 року. Фон Рат помер через 48 годин.

Геббельс скористався цією подією для того, щоб зробити німецьку політику щодо німецьких жидів більш суворою. 10 листопада 1938 підрозділи СА [СА (SA — Sturmabteilungen) — штурмові загони,

напіввійськові з'єднання Націонал-соціалістської партії — прим. пер.] підпалили безліч жидівських синагог, а також пограбували й завдали шкоди безлічі торговельних підприємств, що належали жидам. Гітлер наказав підрозділам СС [(SS — Schutzstaffeln) — охоронні загони, елітні охоронні підрозділи Націонал-соціалістської партії — прим. пер.] під керівництвом Гімmlера втрутитися й покласти край насильству. Ці антижидівські демонстрації не схожі на погроми в царській Росії, оскільки нікого з жидів не вбили. Навпаки, руйнування жидівської власності шокувало більшість німців, тому що це суперечило їхнім уявленням про порядність і ставлення до закону та порядку. Геббельс, навпаки, вітав те, що сталося, назвавши його поворотним моментом, який призведе до усунення жидівського впливу в Німеччині. Х'ю Вільсон, якого ось-ось мали відкликати з Німеччини на знак американського протесту, 16 листопада доповідав, що британські дипломати в Берліні були ввічливіші по відношенню до жидівського питання. Останні зазначили, що німецька громадська думка не підтримує недавні антижидівські заходи, і впевнено зробили висновок, що акції подібного ґтибу більше не повторяться. Це був останній звіт, надісланий Вільсоном до Державного секретаріату США перед від'їздом з країни (FRUS, 1938, 2, pp. 398–402).

Після демонстрацій Геббельс переконав Гітлера вилучити в заможних і середнього достатку німецьких жидів один мільярд марок (250 мільйонів доларів) в якості стягнень. Геббельс стверджував, що інакше жиди можуть привласнити великі суми грошей від німецьких страхових компаній, оскільки майно, пошкоджене чи зруйноване 10 листопада 1938 р., було в основному застраховане. Менш заможних жидів, які мали майна менше, ніж на 5 тисяч марок, звільнили від сплати.

Німецьким страховим компаніям наказали негайно виплатити жидам компенсації за весь збиток, нанесений їхньому майну 10 листопада, а жидам дозволили використовувати частину цих грошей для сплати стягнення в чотири етапи між 15 грудня 1938 р. і 15 серпня 1939 р. Наступний німецький закон від 9 листопада 1938 р. передбачав закриття жидівських роздрібних магазинів до 1 січня 1939 р. Тоді ж було обіцяно, що соціальна допомога, пенсії й інші державні заходи щодо надання допомоги й далі матимуть чинність щодо жидів. Аж до початку Другої світової війни в політиці Німеччини щодо жидів не відбувалося жодних змін. У той же час, нас не має дивувати, що листопадові події 1938 року значно прискорили еміграцію жидів з Німеччини, і в цьому розумінні плани Геббельса здійснилися (Vide H. Heiber, «Der Fall Gruenspan», в «Vierteljahrshefte fuer Zeitgeschichte», April, 1957).

У підсумку можна констатувати, що політика Німеччини щодо жидів до Другої світової війни полягала головним чином з законодавчого тиску й рідких публічних актів насильства — у яких, втім, нікого з жидів не вбили.

Безсумнівно, жида вмирили в німецьких концтаборах до Другої світової війни, але можна з упевненістю заявляти, що політики зі знищення жидів як такої не існувало, а кількість репресованих жидів була набагато меншою від кількості репресованих того ж часу німців.

Метою німецької кампанії проти жидів було усунення потужного жидівського економічного, політичного й культурного впливу усередині Німеччини, а потім — по висхідній — заохочення повної еміграції жидівського населення з Німеччини. Метою контрзаходів, організованих жидами, було заохочення військового походу сусідніх країн проти Німеччини в надії на повне знищення націонал-соціалістської німецької держави в результаті війни. Звісно ж, було чимало освічених жидів, які не поділяли цієї мети, так само як існували й постійно діяли помірні потуги усередині німецького руху для проведення м'якшої політики щодо жидів порівняно з тією, яку проводив Гітлер.

Трохи статистики про кількість жидівського населення в довоєнний і воєнний періоди.

Згідно оцінок, коли в січні 1933 року Гітлер став канцлером, кількість жидів у Німеччині становила близько 500 тисяч осіб. До кінця довоєнного періоду, внаслідок приєднання Австрії й Судетської області й установа протекторату над Богемією й Моравією [Чехією — прим. пер.] мали місце значне збільшення чисельності жидів. Ставлення до жидів, політика й заходи, застосовувані проти них, спричинили масову втечу жидів з цих територій, які контролювала націонал-соціалістська Німеччина. За оцінками, близько 320 тисяч жидів покинуло Німеччину в період від січня 1933 р. до вересня 1939 р. Близько 480 тисяч емігрувало з Австрії, Судетської області й Богемії-Моравії до початку війни. Коли у вересні 1939 року почалася війна, на територіях, контрольованих німцями, проживало близько 360 тисяч жидів, з яких під час війни виїхало близько 65 тисяч.

6. Легенда про порочність Гітлера й націонал-соціалізму

Націонал-соціалістська кампанія проти жидів завершилася повною поразкою й смертю Гітлера 30 квітня 1945 року. Такий результат викликало втягнення Німеччини в Другу світову війну. З першого ж дня стала проводитися гігантська кампанія, що зображувала Гітлера найбільш злою й аморальною людиною з усіх, що жили на Землі, таврувала вічною ганьбою німецький народ, який підкорився владі Гітлера. Використання обставин, що стосуються поведінки Гітлера з жидами під час війни, було й залишається вирішальним фактором у цій кампанії.

Суть висунутого Гітлеру обвинувачення в безпрецедентній жахливості полягає в наступному: за його наказом близько шести мільйонів жидів було знищено в серійних газових печах, створених спеціально для цієї мети у всіх

численних концтаборах, що існували в Німеччині до війни, а також відкритих згодом на територіях, загарбаних німецькими військами, які переможно наступали. Жодного вагомого доказу на підтримку цього звинувачення загалом так ніколи й не навели, а цифра в шість мільйонів з самого початку була чисто гіпотетичною, будучи викладена в розпалі війни, коли будь-який подібний розмах знищення був просто неможливий, якщо прийняти цифру в 6 мільйонів за загальне число жидів, знищених за весь військовий період. Якщо до 1943 року знищили 6 мільйонів жидів, то тоді до травня 1945 року ця цифра мала б досягти щонайменше 10 мільйонів, якщо допустити, що Гітлер і його поплічники могли роздобути у свої руки таку велику кількість жидів — чого вони, звичайно, зробити не могли.

Наскільки відомо, звинувачення в масовому знищенні жидів з усієї Європи було вперше висунуто проти Гітлера і його уряду в книзі польсько-жидівського адвоката Рафаеля Лемкіна (Rafael Lemkin) «Axis Rule in Occupied Europe» («Правління Осі в окупованій Європі»), яка вийшла 1943 року. Лемкін стверджує, що нацисти вбили газом мільйони жидів — можливо, навіть 6 мільйонів. Ця «точна» цифра була вперше підтверджена в «New Jewish Frontier» на початку 1945 року. Свідки на Нюрнберзьких процесах підтвердили цю цифру після тортур, не перевищуючи її, хоча сторона звинувачення в Нюрнберзі була готова погодитися навіть на цифру приблизно в 4 мільйони. Повністю ігноруючи факти, президент Трумен заявив, що «6 мільйонів — це вірне число», і часто повторював цю цифру, надавши їй таким чином офіційний статус. Він цинічно заявляв, що його бажання догодити жидам викликано тим, що в Сполучених Штатах жидівських виборців було набагато більше, ніж арабських.

Цифра в 6 мільйонів прижилася, головним чином, завдяки тому, що його жиди визнавали, що дотримуватися подібної цифри було досить важко і що її перевищення тільки б додало безглуздя до вже й так безпідставної заяви; хоча в пресі ця цифра часто доходила і до 7, і до 8 мільйонів. Прикріплення до цієї цифри в 6 мільйонів репарацій, виплачуваних Західною Німеччиною Ізраїлеві та німецьким жидам, забезпечило сильний і узаконений фінансовий інтерес для увічнення цієї цифри.

Перед тим як почати розглядати літературу про легенду про знищення шести мільйонів жидів, є корисним описати загальне становище. Переконливе рішення цієї проблеми не може базуватися на статистичних даних через відсутність таких у завершеному вигляді або в переконливій формі. Не відомо точно, скільки жидів перебувало під німецьким контролем водночас під час війни — не кажучи вже про те, як саме німці чинили з жидами після того, як отримували їх в свої руки. Ніхто не знає достеменно, як багато жидів перебувало на територіях, остаточно окупованих Німеччиною, до того, як вона напала на Росію 22 червня 1941 року, або що саме сталося з тими жидами після нападу. Не ясно, скільки з них було

евакуйовано вглиб Росії під час німецького наступу. Ніхто також не знає, скільки жидів було вбито різними слов'янськими народами до приходу німців. Існує безліч доказів того, що після початку війни слов'яни були більше від німців схильні до вбивства жидів, побоюючись того, що жиди підуть до російських партизанів. Не існує достовірної статистики скільки жидів евакуювали вглиб Росії чи емігрували до Палестини, до різних європейських країн, а також в США під час війни. Також не існує даних що заслуговують довіри, про те, яка кількість жидів з територій, окупованих Німеччиною, пережила війну. Під час війни — так само як і до неї — німці були більш схильні висилати жидів, ніж інтернувати їх, якщо (і коли) було можливо організувати еміграцію. А це було не так легко здійснити під час війни.

Жидівські статистики зі шкури пнулися, щоб збільшити число жидів на теренах, згодом окупованих Німеччиною, перед вереснем 1939 року і червнем 1941 року і просто фантастично занизити число жидів, які залишилися живими на червень 1945 року. Малоімовірно, що необхідна статистика колись буде отримана задовільним чином. Як жиди, так і росіяни цілком можуть приховувати наявну в них статистику через ймовірність того, що така статистика може розкрити розмах обману, який, беззаперечно, має місце. Якщо тільки росіяни колись не встановлять дружбу і порозуміння з німцями, вони ніколи не стануть розкривати цифри, які можуть зменшити звинувачення до Німеччини стосовно легенди про знищення. Найбільше, що можна зробити, — це вивести цифри і зробити розрахунки, які доводять цього разу, що німці просто не могли винищити 6 мільйонів жидів — навіть якщо б вони з самого початку вирішили це здійснити — і що для політики подібного штибу немає жодних доказів.

Відомо, що у вересні 1939 року близько 360 тисяч жидів перебувало під німецьким контролем в Німеччині, Австрії, Судетській області та Богемії-Моравії. У тій частині Польщі, яку окупувала Німеччина, до 1939–1940 років проживало близько 1 млн. 100 тис. жидів. В східній же Польщі, загарбаній росіянами восени 1939 року, перебувало приблизно 1 млн. 150 тис. жидів. Скільки з них перебралося до Росії перед німецьким нападом в червні 1941 року — невідомо. Поза всяким сумнівом, німці взяли під свій контроль велику кількість жидів під час вторгнення до Росії, але дуже ймовірно, що ніколи під час війни німці не контролювали більше 3,5–4 млн. жидів, причому багатьох з них взагалі не чіпали, аж до того часу, поки росіяни знову не зайняли ці території. Що більш чи менш ясно, так це те, що під час війни німці ніколи не контролювали таку величезну кількість жидів, як 6 мільйонів. Щоб винищити 6 мільйонів, їм потрібно було страчувати кожного захопленого жида аж до одного. Навіть прихильники легенди про знищення не стверджують, що це мало місце, оскільки вони описують

велике число жидів, що використовувалися на роботах у всіх німецьких концтаборах.

Незважаючи на те, що звичайною німецькою політикою під час війни було інтернування жидів для запобігання підривної діяльності і шпигунства, для припинення партизанщини, а також для використання жидів в якості робочої сили, німецька практика з інтернування жидів не була таким вже всеосяжним процесом, яким було інтернування японців в США та Канаді. Після війни жид Філіп Ауербах (Philip Auerbach), генеральний прокурор Баварського державного відділу з компенсацій, заявляв, що німці інтернували не менше 11 мільйонів жидів, однак у світлі всіх, навіть частково достовірних даних, сумнівно, що вони інтернували більш ніж 2 мільйони жидів, причому не всіх відправили до концтаборів. Деяких з них помістили в жидівські громадські центри — такі як Терезієнштадт, якими керували самі жиди. Не лише наявна в нас статистика населення, а й логічні роздуми роблять просто неможливим довіряти такій цифрі, як 11 і навіть шість мільйонів. Транспортування, інтернування, адміністрування, забезпечення їжею та одягом шести мільйонів жидів повинні були паралізувати німецькі військові дії на широкому Східному фронті. Було б неймовірно важким завданням зібрати, інтернувати й наглядати навіть за трьома мільйонами жидів.

У перший час після запуску легенди про знищення стверджувалося, що у всіх німецьких концтаборах існували газові камери й що в кожній з них була знищена величезна кількість жидів. Однак після окупації західної Німеччини американцями, британцями й французами в окупаційних військах було багато чесних експертів, які, відвідавши ці табори, переконалися та повідомили, що там не існувало ніяких газових камер. Після цього стало стверджуватися, що більшість газових камер було зосереджено в Освенцімі, у південній Польщі, - території, що перебувала на той час під радянським контролем. Після війни росіяни нікому не дозволяли відвідувати табір протягом приблизно десяти років — час, за який вони могли реконструювати Освенцім так, щоб надати правдоподібність твердженням, що там було вбито газом величезну кількість жидів. Що, однак, важливо, так це те, що жоден живий, достовірний очевидець умертвіння жидів газом в Освенцімі жодного разу так й не був представлений та затверджений законом.

Продовжувало стверджуватися, що близько половини з шести мільйонів знищених жидів було знищено саме в Освенцімі, але навіть жидівський статистик Джеральд Райтлінгер визнає, що в період від січня 1940 р. до лютого 1945 р. в Освенцімі було зареєстровано всього лише 363 000 ув'язнених, причому не всі з них були жидами. Прихильники легенди про геноцид стверджують, що багато в Освенцімі не реєструвалися, проте вони не наводять на підтримку цього ніяких доказів. Але навіть якщо

допустити, що кількість незареєстрованих в'язнів була такою ж, як і зареєстрованих, то це складе в сумі менше 750 тисяч. Що ж, повинно було б дуже важко винищити близько 3 мільйонів осіб, маючи в наявності всього лише 750 000. Незважаючи на це, багато категоричних, але непоінформованих письменників часто стверджували, що нібито в Освенцімі знищено від 4 до 5 мільйонів жидів. До того, багатьох з відправлених до Освенціму жидів перемістили в інші місця — особливо під кінець війни, у зв'язку з наступом радянських військ.

Тут варто ще раз привести логічні виклади і дані про населення для розвінчання міфу про знищення. Доставка в Освенцім 3 мільйонів жидів і значної кількості не-жидів мала накласти нестерпне навантаження на німецьку транспортну систему, яка перебувала на межі своїх можливостей через забезпечення широкого східного військового фронту — особливо після того, як війна стала йти не на користь Німеччини. Немає ані найменшої імовірності того, що німці стали б ризикувати своїм військовим становищем до такої міри, що відправили б до Освенціму 3 мільйони осіб і стали б їх там охороняти. Отже, як дані про населення, так і логічні міркування показують неспроможність легенди про шість мільйонів жидів, знищених у всіх таборах, які знаходилися під німецьким контролем — так само як і про три мільйони, знищених в Освенцімі.

Надалі, на додачу до всього цього будуть викладені факти, які показують, що не існує жодних доказів того, що німці приймали програму з масового знищення жидів під час війни або що хоч один націонал-соціалістський лідер давав будь-коли наказ так зробити. Численні жидівські критики Гітлера (особливо Джеральд Райтлінгер) заявляли, що на початку війни нацистські лідери нібито визначилися з «остаточним розв'язанням» жидівської проблеми і що це розв'язання нібито означало знищення всіх захоплених жидів. Для такого звинувачення немає жодних підстав. Так, Гітлер, Гімmlер та Геббельс дійсно визначилися з «остаточним розв'язанням» жидівської проблеми (настільки, наскільки вони могли його контролювати), проте це розв'язання полягало в заохоченні чи в примусі жидів покинути всі землі, контрольовані націонал-соціалістами, і оселитися в якомусь іншому місці. Саме еміграція, а не винищення, було розв'язанням, яке запропонували всі ці нацистські лідери. Навіть нюрнберзька інквізиція не змогла істотно вплутати Гьорінга в жидівське питання, більше того, не існує жодних сумнівів, що він брав участь у програмі, яка заохочує жидів покинути всі території, які Німеччина контролювала чи могла контролювати.

7. Деякі жидівські мемуари й спогади про перебування в концтаборах під час Другої світової війни

Можна тільки уявити, що відчуває сьогодні будь-який насторожений і патріотичний німець, читаючи книгу Юджіна Хаймлера (Eugene Heimler) «Night of the Mist» («Туманна ніч», Нью-Йорк, 1960). Це широко розрекламована книга, що безмірно розхвалюється й складається з так званих мемуарів періоду з 1944 по 1945 рр. Героєм там є емоційний молодий поет-жид з Угорщини, який, прокинувшись 19 березня 1944 року, заявляє, що нацисти окупували його країну внаслідок спроби регента Хорті укласти військове перемир'я з Радянським Союзом.

Прихід нацистів сприймається кожним жидом як ордер на вбивство. Нашого героя переконають сховатися в будинку для божевільних під виглядом пацієнта. Через деякий час він крадькома одружиться зі своєю коханою Євою. На них і інших жидів провадиться облава, і 4 липня 1944 р. їх відправляють у концентраційний табір в Освенцімі в машині для перевезення худоби. Німецький офіцер обіцяє, що з ними будуть дуже добре поводитися, однак під час поїздки охорона СС нібито вбиває одного із бранців. Наш герой стверджує, що після прибуття він був двічі побитий у звірчий спосіб. Пробувши короткий час у таборі, Хаймлер довідується, що його дружина вмерла від дизентерії. Упродовж кількох тижнів він завів жагучий роман з циганською дівчиною Карою, але одного нещасливого дня вона не приходила на побачення в їхній табірний притулок, і він робить висновок, що її вбили.

Перебування Хаймлера в Освенцімі триває зовсім недовго, і в серпні 1944 року він опиняється в Бухенвальді. Він працює на фабриці, а пізніше — на табірній кухні, де СС призначає його керівником групи працюючих там не-жидів. Літній німець-в'язень, соціал-демократ, починає волати, що він не працюватиме разом з жидом, та наш герой швидко заспокоює його, пригрозивши побити. Пізніше звуки канонади вказують на наближення американських військ, але есесівці змушують групу в'язнів піти разом з ними в Богемію. Там, наприкінці війни, їх звільняють, і Хаймлер повертається до Угорщини. Йому вдається вижити, але він відчуває відразу від уявної спроби Гітлера знищити кожного жида в окупованій Європі — і це притому, що він жодного разу не бачив, як когось умертвили газом.

Прімо Леві (Primo Levi) у книзі «If This is a Man» («І це — людина?»), Нью-Йорк, 1959) викладає нібито пережитий ним досвід в якості молодого й слабкого італійського жида, що потрапив у нацистські лешата. Спочатку Муссоліні засновує свою Італійську Соціалістичну Республіку, а потім нашого героя, що бродив сільською місцевістю в пошуках наживи, 13 грудня 1943 р. ловить фашистська міліція. Це ставить хрест на його кар'єрі добровольця в італійській комуністичній партизанській армії, яка

намагалася скинути Муссоліні. У січні 1944 року його поселяють в італійський табір в Фоссолі, що недалеко від Модени.

В Фоссолі з інспекцією приїжджає німецька влада, яка висловлює невдоволення недостатньо здоровими умовами утримання ув'язнених. 22 лютого 1944 р. було зроблено оголошення про те, що невелика група з 650 жидів буде відправлена в Німеччину. Леві потрапляє в Освенцім і влаштовується на роботу на фабриці синтетичної гуми Буна. Умови просто жахливі, а одноманітні недільні концерти й футбольні матчі його зовсім не утішають. Він одержує табірний номер у вигляді татуювання на руці, що означає, що він став усього лише ще однією нікчемністю. Постійно ходять чутки, що більшість жидів знайдуть свій кінець у газових камерах.

Після весни 1944 року угорська стає другою мовою на його табірній території після ідишу, оскільки нацисти схопили велику кількість угорських жидів. До табору надходять дуже гарні новини для в'язнів. Вони дізнаються про висадження союзників в Нормандії й про замах на Гітлера в 1944 році. Літаки союзників бомблять із повітря Освенцім; ставлення охорони до них [ув'язнених] і умови в таборі стають усе гірше й гірше. Нарешті, росіяни підходять до Освенціму. 18 січня 1945 р. табір евакуюється, але багатьох хворих в'язнів залишають на місці. Леві — один з таких в'язнів, і 27 січня 1945 р. він звільняється російськими військами. Це дуже радісний момент для нашого героя, і він вітає його з великим завзяттям.

Леві й Хаймлер сходяться в тому, що головною метою нацистів було знищити якнайбільше жидів. Ще один колишній в'язень Освенціма, Міклош Ньїзлі (Miklos Nyiszli), у книзі «Auschwitz: a Doctor's Eye-Witness Account» («Освенцім — звіт доктора-очевидця», Нью-Йорк, 1960) стверджує, що там існували всі необхідні умови для знищення жидів з усієї Європи. Ці люди вважають, що вони в сорочці народилися, уникнувши контакту з газовими камерами й крематорієм, про яких ходило так багато дивовижних історій.

Німецький читач може задатися питанням: а що думали угорський регент Хорті й італійський прем'єр Муссоліні про таку свавільну манеру, в якій Гітлер нібито наказував своїм вірним есесівцям розпоряджатися долею угорських і італійських підданих? Ніколас Хорті у своїх «Мемуарах» («Memoirs», N.Y., 1957, pp. 174ff.) скаржиться, що жидівська меншина в Угорщині перед Другою світовою війною одержувала не менше 25 відсотків від внутрішнього доходу й що для угорців жидівське питання було дуже серйозним. Він також стверджує, що в 1939 році Гітлер благоволив до мирного співжиття з Польщею й що війна Німеччині була нав'язана. Проте, Хорті робив усе можливе для того, щоб захистити угорських жидів від німецького втручання, доти, поки він керував своєю країною. Те ж саме було слухне й для Муссоліні, який став більш залежним від Гітлера після того, як Отто Скорцені звільнив італійського лідера з в'язниці після його початкового скинення в липні 1943 року.

Луїджі Віллари (Luigi Villari) в книзі «Italian Foreign Policy under Mussolini» («Зовнішня політика Італії за Муссоліні», N.Y., 1956, pp. 197ff.) пояснює, що до 1945 року Дуче робив усе від нього можливе, щоб не допустити німецького втручання в справи італійських жидів, і клопотав за них, коли тих відправляли до Німеччини. Це було суцєю правдою, незважаючи на те, що Муссоліні щиро протривився жидівському впливу в Італії. Німецький спостерігач не втратить нагоди відзначити контраст між м'якою критичною позицією й політикою Хорті й Муссоліні щодо жидів і відкритою антижидівською політикою Гітлера.

Про чутливість Муссоліні щодо жидівського питання було добре відоме Генріху Гімлеру, німецькому головнокомандуючому СС. 11 жовтня 1942 р., під час візиту в Рим, він сказав Муссоліні, що німецька політика відносно жидів під час війни поступово набула нового вигляду винятково через міркування військової безпеки. Гімлер поскаржився, що тисячі жидів на зайнятих Німеччиною територіях партизанять або здійснюють саботаж і шпигунство. Уже 5 вересня 1939 р. Хайм Вейцман (Chaim Weizmann), сіоністський лідер з Жидівського агентства в Лондоні, оголосив Німеччині війну від імені жидів усього світу. Саме через критичну стадію війни Гімлер відтепер відстоював нову німецьку політику з депортації жидів з окупованих територій в обмежувальні зони й табори для інтернованих.

Гімлер висловив невдоволення тим, що траплялося багато випадків, коли жидівські жінки й діти співробітничали з радянськими партизанами, і зізнався, що в СРСР багато жидів було затримано за партизанську діяльність і безцеремонно розстріляно німецькими військами. Гімлер також згадав про полонених радянських жидів, використовуваних у військовому будівництві в умовах, в яких — як він [Гімлер] припускав — смертність була, імовірно, вище звичайної. Муссоліні твердо нагадав Гімлеру, що католицька церква рішуче протривалася будь-яким надзвичайним заходам проти жидів, і натякнув, що політика німецьких ексцесів може змінити позицію папи Пія XII, який підтримує перемогу Осі над СРСР у Другій світовій війні (Vierteljahrshefte fuer Zeitgeschichte, 1956/4).

Згадки Гімлера про опір радянських жидів призначалися для виправдання більш твердої німецької політики відносно жидів після початку радянсько-німецької війни від 22 червня 1941 року. Канадсько-жидівський журналіст Реймонд Артур Девіс (Raymond Arthur Davies) в «Odyssey through Hell» («Одісея крізь пекло», New York, 1946) стверджує, що радянській Червоній армії має бути приписана основна заслуга в порятунку життя європейських жидів під час Другої світової війни. Девіс розхвалює військові досягнення радянських жидів як в партизанській, так і регулярній арміях по обидві сторони фронту. Шахно Епштейн (Schachno Epstein), глава Антифашистського комітету радянських жидів, повідав Девісу, що Радянський Союз за допомогою евакуації жидів і інших заходів урятував

життя як мінімум 3,5 мільйонам європейських жидів. За таких обставин нацистам повинно було бути ще важче роздобути й знищити 6 мільйонів жидів.

Більшу частину війни Девіс провів у Радянському Союзі й він був переконаний, що в жодній іншій країні, яка брала участь у війні, роль жидів не була такою значною, як тут. Він підкреслює, що тисячі радянських військових підприємств керувалися жидами й що надзвичайно велика кількість жидів займала керівні посади в радянських збройних силах і керівництві. Він відзначає, що 250 тисяч польських жидів з німецької зони окупації перебралося в СРСР в 1939 році й що їх можна було зустріти в будь-якій радянській області. Девіс отримав офіційну радянську інформацію, згідно з якою не менше 35 тисяч європейських жидів воювали за Тіто в незаконній партизанській війні проти Німеччини.

Він припускає, що більшість румунських жидів завершили війну недоторканими завдяки впливу, який на політику Румунії виявила німецька поразка під Сталінградом. Девіс мав контакти з багатьма американськими жидами, які емігрували в СРСР в 30-х роках і відігравали значну роль в радянській військовій економіці. Він також зустрічався з багатьма офіцерами-жидами Червоної армії, які похвалялися тим, що розстрілювали німецьких військовополонених у гігантських масових екзекуціях. Девіс увійшов у Берлін одночасно із Червоною армією, і варварське руйнування цього міста він називає правильним і справедливим. Відразу ж після падіння столиці Райху Девіс установив тісні контакти з лідерами жидівської громади в Берліні. Одним із провідних членів жидівської громади в Берліні був Хільдегард Беньямін (Hildegard Benjamin), який згодом, будучи комуністичним міністром юстиції в Радянській Центральній Німеччині, змусив німців прийняти радянську правову систему замість їхньої власної.

Девіс радіє, що ці тисячі берлінських жидів також були звільнені СРСР, а не Заходом. Він був впевнений, що в радянському середовищі сїонізм став непотрібним для жидів — незважаючи на те, що в багатьох регіонах СРСР продовжували існувати антижидівські настрої на рівні широких мас.

Ральф Нюнберг (Ralph Nunberg) в книзі «The Fighting Jew» («Жид, який бореться», Нью-Йорк, 1945) наводить об'єктивну й наочну оцінку ролі радянських жидів у Другій світовій війні. Нюнберг із гордістю відзначає, що не менше 313 радянських фронтових генералів були жидами. Він вважає, що під керівництвом Карла Маркса (ще одного «жида, який бореться»!) СРСР переможе (Там же, стор. 198).

Нюнберг визнає, що багато жидів з Центральної Європи, а також інших частин світу стали жертвами гігантських радянських чищень у період з 1936 по 1939 роки, але ця різанина була несуттєвою та ідеологічною й не

була частиною прямої антижидівської політики з боку Сталіна. СРСР і деякі з його майбутніх сателітів були єдиними країнами в усьому світі, де антижидівські висловлення вважалися тяжким злочином. Однак саме радянська ініціатива призвела до висилки «небажаних» жидів до Німеччини під час дії радянсько-німецького пакту про ненапад 1939–1941 рр.

Книга «Under Two Dictators» («Під двома диктаторами», London, 1950) Маргарете Бубер (Margarete Buber) являє собою спогади німецької жидівки, яку в серпні 1940 р. відправили до німецького концтабору Равенсбрюк, і яка провела до цього кілька років у нелюдських і первісних умовах радянського концтабору. Бубер вважалася занадто небезпечною для того, щоб її випустили на волю в Німеччині; вона відзначає, що була єдиним жидом зі свого контингенту депортованих з Росії, який не був відразу ж випущений гестапо. Вона виявила що умови в Равенсбрюці знаходяться у різьчому контрасті у порівнянні із брудом, безладдям і голодом радянського табору.

В серпні 1940 року німецьких концтаборів було небагато, а кількість ув'язнених була невеликою — на відміну від численних радянських таборів. Ми вже казали, що число ув'язнених у всіх німецьких таборах на початок війни у вересні 1939 року дорівнювало 21.300. Більшість цих ув'язнених були звичайними злочинцями, а жиди становили невеликий відсоток від загального числа. Через рік війни загальне населення концтаборів, як і раніше, було менше 40 тисяч, на відміну від мільйонів ув'язнених в радянських таборах.

Табір у Равенсбрюці, до якого потрапила Бубер, був бездоганно чистим, з просторими газонами й квітковими клумбами. Регулярна лазня й щотижнева зміна постільної білизни здавалися їй справжньою розкішшю в порівнянні з пережитим до цього. Її перша вечеря складалася з білого хліба, сосиски, маргарину й солодкої вівсянки із сухофруктами. Бубер не змогла стриматися й запитала в своєї сусідки за столом: у них що, 3 серпня — свято? Чи, може, якийсь особливий випадок? Сусідка роззявила рот від подиву. Маргарет стала розпитувати: невже їжа щодня була такою чудовою? Сусідка відповіла, що так, проте вона не розуміє, чому це повинне когось страшенно радувати? Маргарет не стала пояснювати їй, чому.

Свій барак в Равенсбрюці вона визнала справжнім палацом у порівнянні з переповненою брудною халупою радянського табору. Її перший недільний сніданок з гуляшу, червонокочанної капусти й картоплі був справжнім бенкетом.

Бубер провела в Равенсбрюці багато років. До 1943 року табір став переповнений. Колишня чистота зникла, і багато квітів були витоптані. Це стало наслідком нескінченної війни. До кінця війни сюди линули ув'язнені з Освенціма й інших таборів. Бубер відзначає, що на початку 1945 року ув'язнені з Освенціма прибули «змарнілими й виснаженими». Варто

нагадати, що саме цього часу десятки тисяч біженців зі східної Німеччини буквально вмирали з голоду.

В січні 1945 року повністю перервався поштовий зв'язок між ув'язненими Равенсбрюка й зовнішнім світом, і запанувала плутанина. Нарешті, настав кінець, німецькі охоронці розбіглися, і наша героїня була звільнена. Вона свідчить, що умови в таборі впродовж тривалого періоду постійно погіршувалися. Незабаром після її прибуття було впроваджено тілесне покарання для серйозних порушень, а починаючи від зими 1941–1942 рр. до неї стали доходити злісні чутки про те, що в деяких випадках практикуються вмертвіння газом.

Ще одна політична ув'язнена в Равенсбрюці, комуністка Шарлотт Борманн (Charlotte Bormann), в книзі «Die Gestapo lasst bitten» («Гестапо запрошує Вас») наполягає на тому, що чутки про газові камери були нахабними вигадками, які серед ув'язнених свідомо поширювали комуністи.

Комуністи так і не прийняли Маргарет Бубер до своєї групи, оскільки вона була ув'язненою в СРСР. Мемуари Шарлотт Борман так і не знайшли свого видавця. На процесі в Радштадті у французькій зоні окупації, де відбувався суд над адміністрацією табору Равенсбрюк, обвинувальна сторона не дозволила їй давати свідчення. Це була звичайна і типова доля авторів, які намагалися зобразити історію з точки зору тих, хто заперечував легенду про знищення.

8. Оповідки Вайсберга

Одним з жидівських комуністів, що були вислані з Радянського Союзу і зуміли уникнути німецького ув'язнення протягом усієї війни, був Олександр Вайсберг-Цибульський (Alexander Weissberg-Cybulski). Він написав книгу «Hexensabbat» (Frankfurt aM, 1951; Am. Ed., The Accused, NY, 1951). Вайсберг народився в Кракові і зберіг австрійське громадянство після 1938 року. Він був видатним науковим інженером під час другої радянській п'ятирічці, аж до свого арешту під час чищення 1937 року. Альберт Ейнштейн марно клопотав за нього перед Сталіним у 1938 році. Вайсберг написав найбільш змістовну книгу (на той час) про гігантські радянські чищення. Після своєї депортації з Радянського Союзу наприкінці 1939 року Вайсберг тихо відбув до Кракова, де залишався доти, поки наприкінці війни не став вимушено рятуватися втечею від радянських окупаційних військ, котрі наближалися до Кракова. Вайсберг був упевнений, що німці відразу ж відправлять його в концтабір, і настирливо просив радянську владу дозволити йому вирушити зі СРСР прямо у Швецію. Його прохання відхилили.

Згодом Вайсберг написав просто-таки приголомшливу книгу «Die Geschichte von Joel Brand» («Історія Джоеля Бранда», Köln, 1956; Am. ed.,

Desperate Mission, N.Y., 1958). Історія Джоеля Бранда викликала міжнародний інтерес з того часу, як 20 липня 1944 р. газета «Лондон Таймс» («London Times») повідомила новину про те, що з Будапешта в Стамбул прибув Бранд із пропозицією від Гестапо дозволити еміграцію одного мільйона жидів із Центральної Європи в самий розпал війни. Гестапо визнавало, що таке величезне переселення дуже вдарить по німецькій військовій економіці через необхідність використання чималої кількості транспортних засобів. Однак вони були готові розпочати виконання цього плану в обмін на 10 тисяч вантажівок, які використовуватимуться винятково на східному фронті. Годі й казати, що прийняття цього плану призвело б до гігантського напруження, якщо не до розриву відносин між Радянським Союзом і західними союзниками. Проте один з будапештських жидівських лідерів, Джоель Бранд, виступав за прийняття плану. Це спонукало англійців зробити висновок, що Бранд є небезпечним нацистським шпигуном. Його відправили у Каїр і негайно там арештували.

Однією з ознак розладу в книзі Вайсберга є те, що під час війни німецькі нацисти додержувалися зигзагоподібної політики — між висилкою жидів з Європи та їхнім фізичним знищенням. Вайсберг із самого початку зізнається в повній відсутності документальних джерел, які доводили б, що Гітлер будь-коли планував фізичне знищення всіх жидів як таке, але, незважаючи на цю тезу, він сліпо сприймає широко розповсюджений міф про знищення шести мільйонів жидів. Він також заперечує те, що Хорті був угорським захисником жидів, і стверджує, що з 1919 року Угорщина перебувала під «терористичним антижидівським режимом» (Там же, стор. 9).

Провідна роль у його книзі приписується таким нацистським діячам, як Дітер Вісліцені (Dieter Wisliceny) — глава гестапо в Словаччині — і Адольф Ейхман (Adolf Eichmann) — глава офіційного комітету СС з жидівського питання в Європі, починаючи від 1934 року. Після 1945 року Вісліцені марно намагався врятувати власне життя, допомагаючи обвинуваченню в Нюрнберзі. Ейхман же був зовсім не такою важливою особою в нацистській ієрархії, як може видатися з його посади. Приміром, за всю свою кар'єру Ейхман жодного разу не мав очної зустрічі з Гітлером.

Головним положенням книги Вайсберга є те, що європейські жиди брали на себе ініціативу в укладанні угод з німцями і що багато з тих угод були успішними — отже видавалося можливим вести переговори з німцями щодо евакуації всього жидівського населення Європи під час Другої світової війни. Таким чином було показано, що гітлерівський режим усе ще віддавав перевагу еміграції як реальному розв'язанню жидівського питання. Одним із сумних наслідків книги була тінь підозри, наведена на Рудольфа Кастнера, визначного лідера угорських жидів. Вайсберг подекуди зображує його ледь не Гітлером. Згодом Кастнер убив в Ізраїлі молодий терорист-жид під час

шаленого галасу, що супроводжував ізраїльські національні вибори 1955 року. Цитати з умовиводів Вайсберга з'явилися в ізраїльських періодичних виданнях на початку 1955 року.

Неспокійна ситуація в Угорщині 1944–1945 років, коли доблесний угорський народ йшов до остаточної поразки перед комунізмом, спричинила безліч химерних ситуацій, однак жодна з них не вражає уяву так, як історія Рауля Валленберга (Raoul Wallenberg). Цьому шведському жидові, який не мав дипломатичного статусу, міністр закордонних справ Швеції Гюнтер (Guenther) дозволив керувати зі шведського представництва в Будапешті гігантською і ризикованою обгородкою із продажу шведських паспортів. Згодом голосливо стверджували (без жодних на те підстав), що Валленберга нібито вбили «фашистські» послідовники угорського прем'єра Ференца Салаші (Ferenc Szalasi). У висліді Валленберга буквально канонізували і всі десять років його вважали самовідданим героєм, який віддав своє життя, захищаючи угорських жидів від німецьких гестапівців та їхніх угорських прибічників. Насправді Валленберг розбагатів на продажу паспортів цим самим «фашистам» і із цієї причини був арештований і депортований радянською окупаційною владою. Шведський уряд в Стокгольмі повною мірою про це проінформувала Олександра Коллонтай, втім правда про цю справу дійшла до громадськості лише після публікації статті жидівського автора Рудольфа Філіппа (Rudolph Philipp) в сенсаційній шведській газеті «VI» від 14 січня 1955 року.

9. Справа Адольфа Ейхмана

Доля Адольфа Ейхмана досягла воістину монументальних і сенсаційних пропорцій після його так званого арешту ізраїльськими агентами 12 травня 1960 в Аргентині. Ізраїльська влада вирішила цілий рік тримати світ у напрузі перед тим, як віддати колишнього німецького службовця суду за умов, в яких будь-який натяк на справедливий судовий розгляд виглядав би просто смішним.

Так звані «спогади Ейхмана» були легковажно опубліковані в журналі «Лайф» («Life») 28 листопада — 5 грудня 1960 р., без урахування того, що в попередні роки підроблені мемуари спричинили не один скандал. Можна тільки уявити собі, що відчував Герхард Ріттер (Gerhard Ritter), президент Німецького історичного товариства в 1953 році, коли було доведено, що підготовлені ним для друку в 1952 році «Застільні розмови Гітлера» («Hitlers Tischgespraeche», N.Y., 1953), є грубою фальшивкою. Проте в 1960 році записки, нібито виведені з коментарів Ейхмана, які він дав украй сумнівному помічникові в 1955 р., сприйняті як остаточні мемуари. Вони мали довести, що «нацистський вилупок» Ейхман був, безумовно, на всі сто відсотків тим лиходієм, яким його намагалися виставити. Обеззброююча

спроба видати їх за справжні мемуари характеризується наступною деталлю. Ейхман не казав про те, що його прибічник Хьоттль (Hoettl) заявив у Нюрнберзі, нібито він [Ейхман] казав йому про так зване вбивство мільйонів жидів («Time» від 6 червня 1960 р. повідомляє, що Ейхман казав про 5 мільйонів жидів; «Newsweek» від 6 червня 1960 р. заявляє, що він казав про 6 мільйонів).

Кількість неправдоподібних деталей у статтях з «Лайфа» робить усю витівку майже такою же неоковирною, як і типові комуністичні фальшиві мемуари. Приміром, Вайсберг згадує, що Ейхман зробив свою пропозицію Бранду щодо еміграції жидів зі спеціального дозволу Гімmlера 25 квітня 1944 р. в готелі «Мажестік» («Majestic») в Будапешті. В статті «Лайфу» говориться, що в 1944 році Гімmlер санкціонував обмін жидівських емігрантів на військову техніку, «коли райхсфюрер Гімmlер прийняв на себе командування резервною армією». Проте насправді Гімmlер прийняв чинне військове командування над «фольксштурмом» [фольксштурм — народне ополчення — прим. пер.] лише в серпні 1944 року, після замаху на Гітлера 20 липня 1944 р.

Статті з «Лайфу» фактично є компіляцію трьох сенсаційних та взаємно суперечних книг: «Minister of Death, the Eichmann Story» («Міністр смерті — історія Ейхмана», N.Y., 1960; автори — Ефраїм Кац (Ephraim Katz), Звай Алдубі (Zwy Aldouby) і Квентін Рейнолдс (Quentin Reynolds)); «The Case Against Adolf Eichmann» («Справа проти Адольфа Ейхмана», N.Y., 1960; автор — Генрі А. Цайгер (Henry A. Zeiger)); «Eichmann: the Man and His Crimes» («Ейхман: людина та її злочини», N.Y., 1960; автор — Комер Кларк (Comer Clarke)). Не існувало жодних документальних підтверджень участі Ейхмана у винищуванні жидів, однак гучно заявлялося, що він «свідомо організовував їхнє відправлення до місць знищення».

Незважаючи на увесь міжнародний галас і потужний потік безвідповідальних публікацій про Ейхмана, які заповнили світ після травня 1960 року, немає ані найменшого суттєвого доказу того, що Ейхман будь-коли свідомо віддавав наказ на відправлення до газової камери німецького концтабору хоча б одного жида, не кажучи вже про те, що він віддавав наказ на знищення шести мільйонів жидів і контролював цей процес. Найімовірніше, що Ейхман нічого цього не робив — навіть незважаючи на те, що він давав показання в суді про те, що він відповідальний за знищення понад 6 мільйонів жидів, або що саме він написав книгу із так званими «щирими визнаннями», які дають таку ж саму, якщо не ще більш масштабну картину. Будь-яка з тих заяв Ейхмана може бути наслідком:

- жорстоких катувань і промивання мізків, яких він зазнав з боку жидівських викрадачів;

- власного рішення (оскільки він знав, що його в будь-якому разі стратять) надати сенсаційну історію про те, як він усував жидів до яких він відчував ворожість — навіть якщо й не намагався їх знищити, — лестячи в такий спосіб своє самолюбство або
- розумової нестійкості що виникла в результаті лихих пригод котрі він зазнав.

Напевно, усі три пояснення певною мірою слушні. Суть справи полягає в наступному: якщо всі важливі свідчення вказують на те, що під час війни не існувало систематичного й масштабного винищення жидів Німеччиною, то жодні хвастощі про подібні «великі досягнення» в справі знищення не можуть бути сприйняті як такі, що мають бодай-щось спільне із дійсністю. Вони мають сприйматися як породження хворої уяви, а зовсім не як суворі дійсність.

10. Беззастережна капітуляція, продовження війни і вплив цих факторів на долю європейських жидів

Ейхман нібито відповідав за депортацію людей на зразок Хаймлера і Леві. На відміну від випадку з Маргарет Бубер, уявний досвід перебування в концтаборах Хаймлера і Леві почався набагато пізніше публічної заяви президента США Франкліна Д. Рузвельта про беззастережну капітуляцію, зробленої ним у Касабланці 13 січня 1943 року. Багато експертів вважають, що ця заява справила великий вплив на продовження війни й на просування комуністичних цілей у Європі. Бажання Німеччини укласти компромісний мир до літа 1942 року жодним чином не обмежувалося лише німецькою опозицією Гітлеру. Вальтер Шелленберг (Walter Schellenberg) в книзі «The Schellenberg Memoirs» («Мемуари Шелленберга», Лондон, 1956) розкриває той факт, що вже в серпні 1942 року Гайнріх Гімmlер був готовий розглядати компромісний мир, виходячи приблизно з територіальних позицій Німеччини на 1 вересня 1939 року. Характерні спроби Гімmlера укласти мир ще в 1942 р. були згодом підтверджені шведськими офіційними джерелами. Шелленберг став керівною особою в СД (служба безпеки СС) після вбивства в 1942 році в Богемії британськими агентами Райнхарда Гейдріха (Reinhard Heydrich). Він послідовно помірно впливав на Гімmlера.

Беззастережна капітуляція, поза всяким сумнівом, означала продовження війни до переможного кінця і йшла на користь Радянській Росії. Генерал Дж. Ф. Фуллер (JFC Fuller) в книзі "The Second World War" ("Друга світова війна", Лондон, 1948, стор. 258-9) пояснює, що "Росія стане найбільшою військовою силою в Європі, отже, пануватиме в Європі". Полковник Ф. Мікше (FC Miksche) в книзі "Unconditional Surrender" ("Беззастережна капітуляція", Лондон, 1952, стор. 255) стверджує, що "політика беззастережної капітуляції, що проголошена президентом

Рузвельтом у Касабланці і підкріплена легковажною пропагандою, була необережно введена в дію".

Джордж Н. Крокер (George N. Crocker) в книзі "Roosevelt's Road to Russia" ("Рузвельт на шляху в Росію", Чікаго, 1959, стор. 182) зазначає, що німці билися з відчайдушною мужністю і що "слова Рузвельта оповилися навколо шиї Америки і Британії наче дохлий альбатрос".

Заява про беззастережну капітуляцію аж ніяк не було раптовою ідеєю Франкліна Рузвельта, що прийшла йому в голову в Касабланці. Комптон Маккензі (Compton Mackenzie) у книзі "Mr. Roosevelt" (N.Y., 1944, стор. 251) датує походження плану про беззастережну капітуляцію до періоду "сімейної розмови" Рузвельта від 29 грудня 1940 року, приблизно за рік до формального вступу США в Другу світову війну.

Альфред Вагтс (Alfred Vagts) у статті "Unconditional Surrender — vor und nach 1943" ("Беззастережна капітуляція — до й після 1943 року", Vierteljahrshefte fuer Zeitgeschichte, 1959/3) докладно й ґрунтовно пояснює як Друга світова війна, по суті справи, стала "хрестовим походом" на основі беззастережної капітуляції з тієї миті, як Сполучені Штати формально вступили у війну. Не було практично ніякої критики цієї політики — до й після Касабланки — з боку найближчого оточення Рузвельта (Вільям Буллітт (William C. Bullitt) є щасливим винятком). Елліотт Рузвельт (Elliott Roosevelt) у книзі "As He Saw It" (N.Y., 1946, р. 117) заявляє, що створювалося враження, начебто беззастережну капітуляцію придумав сам "дядечко Джо" Сталін.

Однак насправді ідея про беззастережну капітуляцію Німеччини була не зовсім американського походження, незважаючи на те, що Рузвельт проголосив це гасло в Касабланці в січні 1943 року. Політику подібного стибу розгорнули британці. Насправді, її основи були присутні у військових планах лорда Галіфакса задовго до вересня 1939 року. Підтвердження прийшло на початку вересня 1939 року, коли Галіфакс і англійці відмовилися прийняти італійський план з припинення німецько-польської війни — план, на який згодився Гітлер. Потім англійці відхилили пропозиції Гітлера про мир наприкінці німецько-польської війни. Після Дюнкерка британці ще раз відкинули пропозиції Гітлера про щедрий мир. Англійці як за Галіфакса й Чемберлена, так і за Черчілля вважали, що Німеччина повинна бути зруйнована дощенту.

Після деяких роздумів Рузвельт, схоже, усвідомив (як мінімум, на мить) недалекоглядність політики подібного стибу й 23 травня 1944 року відправив ноту Черчиллеві й Сталіну, радячи вернутися до політики Вудро Вілсона й пропонуючи зробити звернення до німецького народу через голови Гітлера і його уряду, пропонуючи мир у тому випадку, якщо націонал-соціалістський уряд буде повалено. Черчілль негайно ж відкинув

цю пропозицію й 24 травня виголосив промову в палаті громад, у якій заявив, що Британія не прийме нічого, крім беззастережної капітуляції. Сталін 26 травня також наклав вето на пропозицію Рузвельта. Після цього Рузвельт уже не витрачав зусиль, щоб зупинити хрестовий похід за беззастережну капітуляцію (Gerhard Ritter, "The German Resistance", N.Y., 1958, p. 274; John L. Snell, "Wartime Origins of the East-West Dilemma over Germany", New Orleans, 1959, p. 128).

Написана безліч книг про спроби німецької опозиції стосовно Гітлера дійти задовільної згоди із західними державами в 1942 році для того, щоб одержати усередині Німеччини достатню підтримку для встановлення — революційним шляхом — нового уряду, який, певна річ, не був би антижидівським. Ханс Б. Гізевіус (Hans B. Gisevius) у книзі "To the Bitter End" ("До гіркового кінця", N.Y., 1948, p.p. 448ff.) і Фабіян фон Шлабрендорфф (Fabian von Schlabrendorff) у книзі "Revolt against Hitler" ("Повстання проти Гітлера", N.Y., 1948, pp. 117ff.) підкреслюють значимість задовільної угоди між Німеччиною й західними державами про умови миру. Аллен Даллес (Allen Dulles) у праці "Germany's Underground" ("Німецьке підпілля", N.Y., 1947, p.p. 167ff) звертає увагу на те, що він, глава Бюро стратегічних служб, котрий керував американським шпигунством зі Швейцарії, в 1942 році благоволив позитивній угоді з німецькою опозицією й рішуче представляв свої погляди американській владі в себе вдома. Герхард Ріттер (Gerhard Ritter) у книзі "Carl Goerdeler und die deutsche Widerstandsbewegung" (Stuttgart, 1954; Am. ed., The German Resistance, N.Y., 1958) розкриває той факт, що Герделер (якого пророкували на пост глави майбутнього опозиційного уряду) вдався у відчай, почувши про заяву щодо беззастережної капітуляції.

Існує незліченна кількість доказів на користь того, що американська влада мала вагомі причини вважати, ніби війна може бути доведена до швидкого кінця після того, як висадки в Північній Африці й поразка вермахту під Сталінградом створили позитивні умови для укладення миру, котрі за допомогою делегатів від німецької опозиції запропонували Німеччині у Швейцарії. Роберт Шервуд (Robert Sherwood) у роботі "Roosevelt and Hopkins" (N.Y., 1948, pp. 650ff.) розкриває той факт, що основними причинами, через які Рузвельт в 1943 році зробив заяву про беззастережну капітуляцію, були намагання завадити повстанню в Німеччині й неперевіршеній пропозиції щодо миру навіть без спеціальних заохочувальних умов з боку західних держав. На той час Рузвельт явно не бажав, щоб Німеччина уникла остаточної й повної поразки у війні — так, як вона зробила за допомогою переговорів з президентом Вільсоном про капітуляцію на певних умовах в 1918 році.

Дивно, що з часів війни більшість письменників, критично налаштованих до беззастережної капітуляції, майже повністю зосередилися

на сумному впливі цієї політики на продовження бойні військовими діями й сприяння остаточному комуністичному контролю над Європою. Це дивно, оскільки із загального числа творів про Другу світову війну темі впливу війни на європейських жидів надано більше значення, ніж будь-якій іншій. Безсумнівно, що можна було очікувати раннього вичерпного дослідження наслідків і впливу беззастережної капітуляції на долю європейських жидів. Зараз багато хто стверджує, що влітку 1942 року лідери американського жидівства нібито одержали повідомлення з Європи котрі переконали їх у тому, що Гітлер прагнув у буквальному розумінні слова здійснити фізичне знищення європейського жидівства. Було б логічно припустити — якби ці розповіді були цілком правдиві, — що американські жидівські лідери спробували б урятувати європейських жидів від такої моторошної долі за допомогою якнайшвидшого припинення війни. Закінчення війни було б єдиним ефективним засобом допомоги за обставин, які нібито мали місце. Можна вважати, що американське жидівство було набагато сильніше вражене заявою Рузвельта про беззастережну капітуляцію в січні 1943 року, ніж призначенням Гітлера канцлером Німеччини в січні 1933 року.

Генрі Моргентау (Henry Morgenthau, Jr.) у статті "The Refugee Run-Around" (журнал "Colliers", Nov. 1, 1947) стверджує, нібито урядові США ще із серпня 1942 року було відомо, що жидів нібито вбивають у великих кількостях. Проте, Моргентау і його помічник-комуніст Гаррі Декстер Уайт (Harry Dexter White) були гарячими прихильниками беззастережної капітуляції як до, так і після Касабланки. Вони також були американськими прихильниками радянського плану про перетворення Німеччини в пасовище для худоби. Цей план прийняли Рузвельт і Черчілль на конференції у Квебеку 1944 року й незабаром про нього довідалися як Гітлер, так і німецька опозиція, яка вціліла.

Існувало безліч відомих американських жидівських лідерів, які могли спонукати Рузвельта послухатися поради Аллена Даллеса й припинити війну, та вони цього не зробили. Маргарет Л. Койт (Margaret L. Coit) у книзі "Mr. Varuch" (Boston, 1957, pp. 468ff.) доводить, що Бернард Барух мав більший вплив на Рузвельта, аніж Вільям Буллітт, який виступав проти беззастережної капітуляції — хоча Буллітт непогано попрацював на Рузвельта в 1939 році, провокуючи початок війни в Європі. Барух (так само як і Моргентау та інші жиди — радники Рузвельта) 1942 року був палким прихильником беззастережної капітуляції, хоча ця політика була так чи інакше розрахована на те, щоб спричинити якомога більших людських втрат серед жидів.

Можна лише сподіватися на те, що незабаром знайдеться чесний і добре обізнаний жидівський дослідник, який докладно роз'яснить цей феномен, що мав бути неймовірно жахливим і просто незбагненим у світлі повідомлень про знищення жидів, яке нібито відбувалося 1942 року. Більше

того, політика інтернування, що проводилася німецьким урядом з березня 1942 року, означала жахливі страждання для багатьох жидів у світлі політики беззастережної капітуляції, яку втілював Рузвельт, не кажучи вже про політику навмисного знищення жидів, яка нібито здійснювалася Німеччиною.

Ісаак Цаар (Isaac Zaar) у книзі "Rescue and Liberation: America's Part in the Birth of Israel" ("Порятунок і звільнення — роль Америки в народженні Ізраїлю", N.Y., 1954, pp. 39ff.) із захопленням описує великий з'їзд нью-йоркських жидів від 9 березня 1943 р. За цих обставин то виглядає сумно й іронічно. Бен Хехт (Ben Hecht) представив на з'їзді свою драматичну жидівську постанову "Ми ніколи не вмеремо" ("We Will Never Die"; музика — Курт Вейль (Kurt Weill), постановка — Біллі Роуз (Billy Rose), режисер — Мосс Харт (Moss Hart)). Усього лише декількома тижнями раніше публічне оголошення американським президентом беззастережної капітуляції гарантувало тривалі й непотрібні страждання мільйонам європейських жидів, а також сотням мільйонів інших європейців.

Сайрус Адлер (Cyrus Adler) і Аарон Маргаліт (Aaron Margalith) у книзі "With Firmness in the Right: American Diplomatic Action Affecting Jews, 1840–1945" ("Із упевненістю в правоті: дії американської дипломатії, які стосуються жидів. 1840–1945 pp.", N.Y., 1946, pp. 418ff.) стверджують, що 21 серпня 1942 р. Рузвельт зробив нібито вірний крок, попередивши, що за всі навмисні ексцеси проти жидів настане відплата. Наголос тут явно робиться на помсті німцям, а не на негайній допомозі європейським жидам. Необмежена американська юрисдикція в післявоєнній Німеччині, рівнозначна "беззастережній капітуляції", чітко виражена в припущенні, що США може здійснювати відплату в кожному випадку, де мали місце ексцеси проти жидів. Ця погроза, повторена 17 грудня 1942 р., виглядає досить жахливо в контексті офіційної політики беззастережної капітуляції, прийнятої наступного року.

В квітні 1943 року організували "Термінову конференцію з порятунку європейських жидів". Герберт Гувер (Herbert Hoover) був єдиним, хто виступив на конференції проти беззастережної капітуляції, причому він був усього лише почесним головою. Ухвалене рішення за багатьма пунктами було схоже з тим, яке пізніше прийняв Бранд, і передбачало еміграцію жидів з Європи під час продовження воєнних дій. Це була, м'яко кажучи, утопічна й незадовільна політика в порівнянні із заохоченням до якнайшвидшого закінчення війни. Це особливо справедливо, враховуючи небажання даного угруповання вести будь-які переговори з німцями. Всеосяжна німецька пропозиція з еміграції європейських жидів, представлена Адольфом Ейхманом у Лісабоні в 1940 році й ще раз — у Берліні в 1941 році, не принесла ніяких результатів, а будь-яка велика еміграція європейських

жидів була, по суті справи, припинена після початку війни між Німеччиною й СРСР в червні 1941 року.

В березні 1942 року британці заборонили швартування в Палестині німецького пароплава "С. С. Штрума" ("S.S. Struma") з 769 пасажирами-жидами з Європи. Незабаром пароплав затонув; урятувалася лише одна людина. Ще більш жахлива історія сталася раніше із французьким лайнером "Патрія" ("Patria"). 25 листопада 1940 року лайнер підпалили і потопили англійські військові кораблі поблизу Хайфи. Тоді загинуло 2.875 жидів. На конференції у Вашингтоні від 27 березня 1943 року Антоні Іден (Anthony Eden) навів британські заперечення щодо евакуації європейських жидів у воєнний час (Адлер і Маргаліт, там же, стор. 396; Шервуд, там же, стор. 717).

Крім еміграції, "Термінова конференція" пропонувала бомбити концтабори. Мотивом для цього стало не стільки прагнення знизити промислове виробництво, пов'язане з таборами, скільки бажання стерти табори з лиця землі. Це ґрунтувалося на наївному припущенні, що в'язні не будуть убиті, а зможуть утекти. Насправді, неможливо уявити, що зможе втекти велика кількість в'язнів. Великі людські втрати в результаті бомбувань і руйнування засобів забезпечення ув'язнених були неминучими. Бомбардування, що дійсно проводилися в 1945 році, із супутніми їм кровопролиттям і стражданнями, створили, поза всяким сумнівом, найгірші умови, що мали місце в німецьких концтаборах (Цаар, Там же, стор. 60).

Здійснені у безвихідному контексті беззастережної капітуляції зусилля були рівною мірою незначними, за винятком ефективної роздачі гуманітарної допомоги ув'язненим концтаборів за допомоги Міжнародного Комітету Червоного Хреста, 22 січня 1944 року Франклін Рузвельт доручив своєму помічникові Моргентгау фінансувати спеціальний Військовий комітет з біженців. Крихітну групу з 984 європейських жидів доставили під його заступництвом у спеціальний табір для біженців в Освего (штат Нью-Йорк) у липні 1944 року. Окупація Німеччиною в березні 1944 року Угорщини, яка, найімовірніше, не відбулася якби не погроза беззастережної капітуляції, призвела до створення 2 квітня 1944 р. Нью-йоркської конференції угорських жидів. Ця група переконувала Сталіна прискорити військові дії проти угорців як визначального засобу допомоги угорським жидам. Це було найліпшою допомогою, яку вони могли запропонувати угорському жидівству (Цаар, Там же, стор. 78-141).

11. Леон Поляков і заява Вісліцені

Легенда про геноцид стала поширюватися зі зростаючою старанністю після грубої заяви про беззастережну капітуляцію. Після Другої світової війни з небагатьох німецьких підсудних, які знаходилися в ув'язненні в союзників, стали вибивати численні заяви для того, щоб документально підтвердити обвинувачення про поступове зрушення до політики винищення європейських жидів після початку війни між Німеччиною й СРСР у червні 1941 року. Багато із цих так званих ключових заяв з'явилося в книзі Леона Полякова (Léon Poliakov) і Джозефа Вульфа (Josef Wulf) "Das Dritte Reich und die Juden: Dokumente und Aufsätze" ("Третій райх і жиди: документи й статті", Berlin, 1955). Поляков є директором Центру документації "Juive Contemporaine" у Парижі, який відкрив Ісаак Шнеєрсон (Isaac Schneersohn) в 1943 році під час німецької окупації. В 1944 році тимчасовий президент Франції Шарль де Голль надав Центру картотеку Німецького посольства в Парижі. Тутешня колекція матеріалів німецької політики відносно жидів у період 1933–1945 років численніша, аніж будь-яка інша, включаючи Центр документації злочинів нацистів у Хайфі й аналогічну бібліотеку Альберта Вінера в Лондоні.

Найбільш знаменитим із ключових "документів" є заява Дітера Вісліцені, отримана 18 листопада 1946 р. у в'язниці, розташованій в контрольованій комуністами Братиславі. Вісліцені, який був журналістом до переходу на поліцейську роботу, був помічником Адольфа Ейхмана в Жидівському відділі Головного управління державної безпеки до свого призначення в Словаччині. Під час перебування під арештом Вісліцені дійшов до нервового виснаження і аж до самої страти на нього накочувалися багатогодинні неконтрольовані напади ридання.

Заява Вісліцені починається досить переконливо. У ній вказується, що райхсфюрер СС Гайнріх Гімmlер був зятим прихильником жидівської еміграції. У період від березня 1938 р. до січня 1939 р. німці переконали покинути Австрію понад 100 тисяч жидів. Згодом ця цифра досягла 222 тисяч із загальної кількості 280 тисяч австрійських жидів. Спеціальний Інститут з жидівської еміграції в Празі дав видатні результати в період після березня 1939 року й забезпечив остаточну еміграцію 260 тисяч жидів.

Вищевикладені тези не викликають сумнівів, проте за ними йде коментар — нібито від Вісліцені, — що в 1939 році війна з Польщею додала до німецької сфери впливу понад 3 мільйони жидів. Це є великою статистичною помилкою для будь-якого експерта з європейських жидів. У тій частині Польщі, що була окупована Росією, перебувало понад 1 млн. 130 тис. жидів, а цифра в три із зайвим мільйони жидів навряд чи може бути справжньою навіть для всієї довоєнної території Польщі. За оцінками, до

війни з Польщі емігрувало 500 тисяч жидів. Перепис в Польщі від 1931 року з'ясував, що кількість польських жидів складає 2.732.600 осіб (Reitlinger, "Die Endlösung", Berlin, 1956, p. 36). До того ж, в 1939 році як мінімум 250 тисяч жидів евакуювалося із західної Польщі в радянську окупаційну зону. Якщо з 2.732.600 відняти 1.880.000 і взяти до уваги природній приріст жидівського населення, то кількість польських жидів під німецьким контролем до кінця 1939 року ледь досягає 1.100.000 осіб ("Gutachten des Instituts fuer Zeitgeschichte", Munich, 1958, p. 80).

Заява Вісліцені підкреслює, що еміграція жидів з територій, окупованих Німеччиною, тривала й після початку війни. У якості типового прикладу наводиться еміграція жидів з Данцига через Румунію й Туреччину у вересні 1940 року. Ідею про переселення жидів на Мадагаскар Гімлер і Ейхман запозичили в поляків. Останні в 1937 році відправили на Мадагаскар експедицію Міхаля Лепецького (Michal Lepscki), яку супроводжували жидівські делегати. Теодор Герцль (Theodor Herzl) — засновник сіонізму — також визнавав Мадагаскар непоганою ймовірною базою для майбутньої жидівської держави. Мадагаскар означав для Гімлера й Ейхмана "остаточне розв'язання" жидівського питання. Навіть після початку війни зі СРСР мадагаскарський план, як і раніше, обговорювався протягом багатьох місяців.

Заява Вісліцені продовжується твердженням, що до червня 1941 року умови проживання жидів у Німеччині (включно з Австрією) і протектораті Богемія-Моравія були не гіршими, ніж до війни. В Польщі жиди повернулися до їхнього звичного й традиційного життя в гетто, де були розміщені військові заводи для забезпечення жидів відповідною роботою.

12. Початок війни з Росією 22 червня 1941

Оперативні групи

Після початку війни з СРСР нібито сталися дві важливі події. У липні 1941 року Гітлер віддав наказ розстрілювати політичних комісарів, узятих у полон разом з радянськими частинами (ще в 1939 році до Червоної армії було приставлено 34 тисячі цих політичних агентів, що мали спеціальні повноваження). Згідно з так званою заявою Вісліцені, спеціальні оперативні групи (Einsatzgruppen), — що застосовувалися як для цього завдання, так і для знищення партизанів — незабаром отримали наказ розширити свої дії аж до "повсюдної бойні" радянських жидів. У березні 1942 року надіслали директиву зосередити всіх європейських жидів у Польському генерал-губернаторстві або концентраційних таборах. І це нібито стало прелюдією до знищення європейських жидів (Поляков і Вульф, Там же, pp. 87ff.)

Діяльність оперативних груп відіграла велику роль у справі, представленій радянським обвинувачем Руденком в Нюрнберзі на

головному процесі, а також на трьох наступних процесах над керівниками СС. Обвинувачення проти чотирьох оперативних груп, створених у травні 1941 року напередодні превентивної війни Німеччини проти СРСР, було підготовлено — не без радянської допомоги — американським обвинувачем Телфордом Тейлором (Telford Taylor). Він заявив, що ці чотири групи військ безпеки, призначені для боротьби з партизанами й комісарами, вбили не менш одного мільйона мирних жидівських жителів у західній Росії й в Україні тільки через те, що вони були жидами. Не існувало ніяких достовірних даних, що могли підтвердити цю заяву, однак 5 листопада 1945 р. Отто Олендорфа (Otto Ohlendorf), керівника південної оперативної групи Д, "умовили" підписати заяву, згідно з якою під його командуванням вбили 90 тисяч жидів.

Процес над Олендорфом відбувся лише 1948 року, набагато пізніше головного Нюрнберзького процесу, і на той час Олендорф наполягав на тому, що його ранню заяву з нього вибили за допомогою катувань. У своїй основній промові незадовго до трибуналу 1948 року Олендорф викрив у брехні жида Філіпа Ауербаха, генерального прокурора Баварського державного відділу компенсацій, який заявив нещодавно, що домагатиметься компенсації для своїх "11 мільйонів жидів", які пройшли через концтабори. Олендорф глумливо стверджував, що "тільки мікроскопічна частина" осіб, для яких Ауербах вимагає компенсацію, будь-коли бачила концтабір. Зрештою, Олендорфа стратили 1951 року, але він встиг побачити, як Ауербаха засудили за розкрадання майна й шахрайство.

Олендорф пояснював трибуналові, що його формування часто змушені були докладати енергійних зусиль для запобігання погромів жидів, які організовували місцеві жителі в Росії в німецькому тилу. Він заперечував те, що всі оперативні групи, що колись використовувалися на війні на східному фронті, вчинили навіть чверть від усього того, що закидає їм звинувачення. Він наполягав на тому, що незаконна партизанська війна в СРСР забрала набагато більше людських життів в солдатів і офіцерів регулярної німецької армії (росіяни вихвалялися, що партизани вбили 500 тисяч осіб). Незадовго до своєї страти 1951 році Олендорф склав гірке звернення, у якому обвинуватив західних союзників у лицемірстві — у тому, що вони вимагали з Німеччини звіту щодо загальноприйнятих законів ведення війни, у той час як німці воювали з нещадним радянським супротивником, який сам ці закони не дотримував.

Згодом чудовий англійський юрист Р. Т. Пейджет (R. T. Paget) склав ретельний звіт — "Manstein, his Campaigns and his Trial" ("Манштайн, його походи й суд над ним", London, 1951) (Олендорф перебував під начальством Манштайна). У ньому Пейджет робить висновок, що сторона звинувачення, прийнявши радянські цифри, завищила число загиблих від рук оперативних груп більш ніж в 10 разів, а ситуації, у яких в основному відбувалися ці дії,

були добряче спотворені. Проте, загальнопоширеною легендою стало твердження, що фізичне знищення жидів у Європі почалося в 1941 році з діяльності оперативних груп проти радянського супротивника.

Поляков і Вульф цитують також заяву колишнього співробітника Ейхмана, доктора Вільгельма Хеттля, про те, що в грудні 1944 року Ейхман сказав, начебто в період з 1941 р. по 1942 р. оперативні групи вбили не менше двох мільйонів жидів. Ця заява не була прийнята всерйоз навіть американським трибуналом, що судив Олендорфа й виніс йому смертний вирок. Варто відзначити, що радянська східна Галичина мала бути включена до "постраждалої" території, однак незадовго до 1 липня 1943 р. 434.329 жидів зі східної Галичини німці перевезли на захід ("Gutachten des Instituts fuer Zeitgeschichte", 1958, р. 231). Це дає деяке уявлення про "обґрунтованість" цієї так званої генеральної бойні радянських жидів в 1941–1942 роки. Хеттля американська розвідка завербувала на заключній стадії війни, і, здається, він казав все, про що його просили слідчі — без звичайних катувань третього ступеня й жорсткого тиску. Цифри Хеттля перевищили навіть ненормальні оцінки, що надав радянський обвинувач Руденко.

Останнім часом жоден серйозний дослідник не заявляв, що політика знищення європейських жидів відбувалася до війни з Росією, яка почався 22 червня 1941 р. (Ранні книги — такі, як Gerald Abrahams, "Retribution", N.Y., 1941 і J. Ben-Jacob, "The Jewish Struggle", N.Y., 1942 — висували подібні претензії.) Леон Поляков у книзі "Harvest of Hate: the Nazi Program for the Destruction of the Jews of Europe" ("Урожай ненависті. Нацистська програма знищення жидів у Європі", N.Y., 1954, pp. 108ff.) визнає, що не знайдено жодного документа, який би підтверджував, що до цього дня проводилася політика знищення. Він підносить це наступним чином: "Троє із чотирьох осіб, які відігравали керівну роль у складанні плану повного знищення, мертві, а документи не збереглися; можливо, таких ніколи й не існувало". Висновок з подібної заяви ясний. Невизначене посилання на "троє із чотирьох осіб" показує, що той план насправді є туманним припущенням з боку автора.

За відсутності доказів Поляков робить припущення, що план знищення жидів мав з'явитися десь між червнем 1940 р. і червнем 1941 р. Він додає (явно зайво), що знищення ніколи не було частиною первісного націонал-соціалістського плану поводження з жидами. Він стверджує, що рішення про знищення прийняли тоді, коли стало очевидно, що Німеччина утягнута в тривалу війну із сумнівним кінцем. Він припускає, що Гітлер був сповнений рішучості помститися за бойню німецького народу різаниною жидів. Втім, той же автор стверджує, що Гітлер відмовився від програми знищення в жовтні 1944 року, через страх перед відплатою в тому випадку, якщо Німеччина програє війну.

Поляков відзначає, що Ейхман був зайнятий мадагаскарським проектом переселення жидів за кордон увесь 1941 рік, однак у лютому 1942 року Міністерство закордонних справ Німеччини було проінформовано, що від цього плану прийдеться відмовитися — принаймні, тимчасово. Поляков стверджує, що німці, безумовно, розмірковували про знищення жидів, коли відклали план їхнього переселення на інший континент. Звідси він робить висновок (який він просто не може не пред'явити!), що німці не розглядали план переселення жидів у Східну Європу замість "заморського" плану.

Згідно з Поляковим, існували три виразні етапи політики повного знищення. Перший етап почався в червні 1941 року й був спрямований винятково проти радянських жидів. У березні 1942 року почався другий етап, що представляв перші дії зі збору в одному місці безлічі жидів з окупованої Німеччиною Європи й розміщення їх або в Польщі, або в концентраційних таборах. Третій етап почався в жовтні 1942 року і являв собою дії з зосередження більшості жидів, включаючи польських, у таборах. Заключний етап повного інтернування мав припускати остаточну відмову від переселення жидів як у Східну Європу, так і на Мадагаскар.

Поляков стверджує, що знищення жидів у концтаборах практикувалося апродовж усього другого й третього етапів. Він погоджується з вищенаведеною заявою Дітера Вісліцені з колекції документів про те, що в жовтні 1944 року Гімлер відмовився від плану знищення європейських жидів. Поляков заявляє, що Гьорінг брав участь у програмі знищення, хоча Чарльз Б'юлі (Charles Bewley) у книзі "Hermann Goering" ("Герман Гьорінг", Goettingen, 1956) звертає увагу на те, що в Нюрнберзі не було знайдено жодного доказу на підтвердження цього звинувачення.

13. Міфічна конференція від 20 січня 1942

[Конференція (нарада) в отелі поблизу озера Ванзес все ж відбувалася в січні 1942 року, але рекомендації, прийняті на ній чиновниками не найвищого рангу, стосувалися не "знищення" жидів, а всього лише їхньої депортації на схід. Про це можна довідатися із суперечливого й сумнівного протоколу, який ніким не підписаний. Це звичайна буденна нарада, що була неправомочною ухвалювати будь-які рішення чи розпорядчі документи. — прим. перекладача]

У той час, коли радянських жидів нібито розстрілювали там де тільки знаходили (звинувачення в дійсності виявилось невірним!), 20 січня 1942 р. в Берліні начебто відбулася важлива конференція "Am Grossen Wanssee Nr. 5658" ("Ванзейська конференція"). На цій конференції нібито головував Райнхард Гайдріх, який немов би сказав, що він уповноважений Гьорінгом обговорювати плани винищування європейських жидів ("Das Dritten Reich und die Juden", pp. 120ff.). Вважається, що інформацію про цю конференцію звинуваченню надав Ханс Франк (Hans Frank), втім він жодного разу не

згадує про це у своїх спогадах — "Im Angesicht des Galgens" ("В тіні шибениці", Munich, 1953). Більше того, це сумний факт, але Франку жодного разу не надали можливості пояснити чи підтвердити будь-яку цитату, нібито взяту з його особистої картотеки з 42 томів, складеної під час його генерал-губернаторства в Польщі. Не знайшли нікого, хто міг би підтвердити гіпотетичні відомості про цю конференцію, хоча до таких зарахували статс-секретаря міністерства внутрішніх справ Вільгельма Штуккарта (Wilhelm Stuckart), котрому помилково приписали головне авторство Нюрнберзьких законів (насправді їхнім автором був помічник Аденауера Ханс Глобке (Hans Globke)), і унтер-статс-секретаря Міністерства закордонних справ Німеччини Ханса Лютера (Hans Luther).

Гайдріх нібито сказав, що процес переселення жидів з Європи не приніс результатів, адже починаючи з 1933 року емігрувало не більш 537 тисяч осіб. Ця сміховинно маленька цифра рішуче спростовується офіційною німецькою статистикою. Цифра в 537 тисяч ледве може перевищити еміграцію жидів хіба що з Польщі впродовж того ж періоду. Гайдріх також нібито сказав, що в Європі проживало 11 мільйонів жидів і що 95 % з них перебувало в німецькій зоні окупації. Як не дивно, але в тій же заяві вказується, що в 1941 році більш ніж половина європейських жидів перебувала на території СРСР, а більш ніж один мільйон жидів зараховувався до вішістської Франції й Англії. Безглуздість цих даних очевидна. Проте, в гіпотетичному протоколі вказується, що вони були прийняті на конференції ерудованими й добре обізнаними панамі без заперечень.

Наступним кроком в уявному плані Гайдріха із знищення жидів була їхня концентрація в ключових зонах, і тому уявна Ванзейська конференція від 12 січня 1942 р. розцінюється як сигнал до другого етапу знищення жидів. Незабаром після цього німці почали переміщати деяких варшавських жидів у Люблін. 310.322 з них було відправлено до кінця літа 1942 року. Перші депортації жидів з Німеччини Поляков відносять до жовтня 1941 року, більш широко вони застосовувалися в окупованих країнах.

Свен Хедін у книзі "Ohne Auftrag in Berlin" ("У Берліні без призначення", Buenos Aires, 1949, pp. 141ff.) розглядає відправлення Гайнріхом Гімmlером 1.200 жидів зі Штеттіна вже в березні 1940 року. Хедін прибув до Німеччини зі Швеції через особисті зусилля щодо забезпечення німецького посередництва в радянсько-фінській війні 1939–1940 років. Він отримав звіт від одного шведського журналіста, у якому стверджувалося, що в середовищі жидів зі Штеттіна панували нелюдські умови, однак Гімmlер заперечував це й заявив, що всього лише одна жінка похилого віку вмерла під час поїздки. Це є явним винятком із припущення Полякова, згідно з яким жоден жид не вивозився з Німеччини до жовтня 1941 року.

14. Роль Рудольфа Хьосса в управлінні концтаборів у воєнний час

Характер мемуарів Хьосса

Поняття про табір смерті як про знаряддя знищення жидів повертає нас до Освенціму. Книга Полякова "Harvest of Hate" надає великого значення польськомовним мемуарам "Wspomnienia", що написані Рудольфом Хьоссом (Rudolf Hoess). Згодом їх опублікували в Англії за назвою "Commandant of Auschwitz" ("Комендант Освенціма", London, 1960). Хьосс був комендантом табору, котрий подається як "найбільший табір смерті" у всій світовій історії.

Той факт, що ці мемуари опублікували комуністи, унеможливорює визнання їх достовірності без рішучих застережень. До того ж показання Хьосса британським офіцерам безпеки штабу Фленшбурга, а також у Нюрнберзі були зроблені під допитами третього ступеня й катуваннями. Це змушує дуже сильно сумніватися в тому, що слова, приписувані Хьоссу після його затримання в 1946 р., мають багато спільного з дійсністю. Навіть Джеральд Райтлінгер — який хапається за кожну ниточку, аби тільки підтвердити програму знищення — відкидає показання, дані Хьоссом у Нюрнберзі, як такі, що не заслуговують ані найменшої довіри.

Нашою метою при розгляді "спогадів" Хьосса є визначити, наскільки правдоподібно (якщо тут взагалі можна говорити про правдоподібність!) комуністи подали цей матеріал. Світлини звірств із англomовного видання були "ймовірно" зроблені "невідомим есесівцем", який дістав на це "особливий дозвіл". Вони нібито були знайдені якоюсь жидівкою в Судетській області й продані жидівському музею в Празі. Не існує абсолютно ніяких доказів, що ці світлини справжні. Вони, безсумнівно, схожі на зображення куп мертвяків, що представляють собою мирних жителів, нібито вбитих німцями під час їх східних походів за часів Першої світової війни, проте згодом було доведено, що це — жиди (і не тільки), убиті в погромах, що мали місце в царській Росії ще до 1914 року.

Передмова до американського видання мемуарів Хьосса написана Лордом Ліверпульським Едвардом Ф. Расселлом (Lord (Edward F.) Russell), що відомий своїми антинімецькими висловленнями. Расселл є автором книги "The Scourge of the Swastika" ("Батіг свастики", Нью-Йорк, 1954), яка містить короткий огляд "доказів" жорстокостей, представлених у Нюрнберзі. Цей огляд закінчується застарілими заявами про те, що Дахау був табором смерті. На той час подібні заяви про Дахау вже були спростовані й відкинуті Мюнхенським кардиналом Фаульхабером (Faulhaber).

Згадавши в передмові до Хьосса, що в Німеччині на момент початку Другої світової війни було дуже мало таборів і ув'язнених, Расселл продовжує заявою, що під час війни не менше п'яти мільйонів жидів

загинуло в німецьких концтаборах. Він розглядає інші оцінки й — задовольнившись тим, що він був між тими, хто заявляв про шість мільйонів, і тими, хто заявляв про чотири, — робить висновок: "Справжнє число, однак, ніколи не стане відомим". До цього можна додати тільки те, що Расселл не мав права заявляти про "не менше п'ять мільйонів". Можна було очікувати, що незважаючи на те, що минуло багато часу, зараз має бути більше прагнення переконати такі країни, як США, Англія, СРСР і країни соцтабору, підрахувати жидівське населення їхніх країн і надати відповідні дані.

Місце під Освенцімом вибране для концентраційного табору в 1940 році нібито через те, що, на додачу до непоганих транспортних засобів, це було надзвичайно нездорове місце. Це нахабна неправда. Довідник "Нойє Брокгауз" ("Neue Brockhaus") від 1938 року вказує, що населення в місті Освенцім становить 12 тисяч людей, включаючи 3 тисячі жидів. Хоча це містечко й не було популярним курортом, та воно користувалося гарною репутацією завдяки здоровому й підбадьорливому кліматові Верхньої Сілезії.

Розповідь про своє життя Хьосс у переконливій манері починає зі звіту про щасливе дитинство в німецькій землі Рейн. Першою хвилюючою подією для Хьосса було порушення правила сповіді одним католицьким священиком, який доніс на нього його батькові про незначну провину. Хьоссу вдалося в 1916 році в ранньому віці вступити в німецьку армію. Його відправили в Туреччину. Він також служив на фронтах в Іраку й Палестині. В 17 років він був уже сержантом із чималим бойовим досвідом і Залізним хрестом. Його перший любовний досвід мав місце в Палестині у Вільгельмському госпіталі з німецькою медсестрою. Кінець війни наздогнав Хьосса в Дамаску. Три місяці самотійної подорожі на чолі групи однополчан привели його додому; завдяки цьому він уникнув інтернування.

Хьоссу не вдалося налагодити домашнє повоєнне життя з рідними, і він вступив на службу в Добровольчий корпус Россбаха. Він служив на сході й 28 червня 1923 р. арештований за участь в убивстві комуністичного шпигуна. 15 березня 1924 р. Хьосса засудили до десяти років в'язниці. 14 липня 1928 р. його амністували. Хоча вій й мав короткий період розумового розладу, Хьосс одержав репутацію зразкового ув'язненого.

Після звільнення Хьосс провів десять захоплюючих днів у Берліні в компанії із друзями, перед тим як влаштуватися на ферму. Він вважав, що націонал-соціалізм найкраще слугуватиме інтересам Німеччини, і вже в листопаді 1922 року в Мюнхені Хьосс стає членом партії № 3240. В 1928 році він вступив у фермерське братерство Артаманена, до якого також належав і Гімmlер. В 1929 році він одружився й на настійну вимогу Гімmlера вступив у СС. В 1934 він погодився служити в концентраційному таборі Дахау.

Від початку Хьосса вразила ворожа холодність щодо в'язнів, що панувала в Дахау, яка навіювалася охоронцям-есесівцям місцевим комендантом, згодом заміненим. Хьосс сам колись був ув'язненим і дивився на речі поглядом останнього. Незважаючи на це, він вважав, що концтабори є необхідним проміжним етапом на шляху консолідації націонал-соціалізму. Його вкрай приваблювала чорна есесівська форма, що була символом якості й престижу. За кілька років його перевели в Заксенгаузен, де панувала більш сприятлива атмосфера.

Початок війни у 1939 році розпочав новий етап у табірній службі есесівців. Вороги Німеччини запряглися знищити націонал-соціалістський Райх. Це було питанням життя й смерті, а не просто долею декількох земель. Есесівці повинні були втримувати бастіони порядку перед тим, як знову настане мир і буде вироблений новий звід законів. Високопоставленого есесівського офіцера, чия недбалість спричинила втечу одного важливого ув'язненого-комуніста, стратили його ж товариші по службі за прямим наказом Гімлера. Це переконало всіх есесівців із Заксенгаузена в серйозності ситуації. Деякі з ув'язнених були амністовані в 1939 році, погодившись служити в німецьких збройних силах.

В 1939 році стався неприємний випадок. Декількох професорів з Краківського університету доставили до Заксенгаузена. Однак через кілька тижнів їх звільнили після втручання Гьорінга. В Заксенгаузені Хьосс мав широкі контакти з пастором Мартіном Німьоллером (Martin Niemoeller) — дуже шанованим супротивником націонал-соціалізму.

На початку 1940 року Хьосс з великими сподіваннями відправився в Освенцім. Там ще не існувало табору, проте він сподівався організувати корисний табір, який би вніс важливий вклад у німецьку воєнну промисловість. Він завжди був чутливим ідеалістом відносно умов ув'язнення й сподівався встановити для майбутніх ув'язнених такі умови проживання й утримання, які були б найбільш задовільними для воєнного часу. На початку роботи з організації табору Хьосс зіткнувся із дратівливою бюрократичною тяганиною й нестачею ресурсів. Також він різко критикував недостатній професіоналізм багатьох своїх товаришів по службі.

Впродовж перших двох років польські військовополонені становили найбільшу окрему групу в таборі, хоча багато в'язнів було також доставлено в Освенцім з Німеччини. Наприкінці 1941 року почали прибувати російські військовополонені. Вони перебували в жалюгідному стані після тривалої дороги. Із середини 1942 року жиди почали становити в таборі найбільшу частку. Хьосс згадує, що в ранні дні системи невеликі групи жидів, які перебували в Дахау, були дуже задоволені їхніми привілеями в їдальнях. Що стосується Заксенгаузена, то там жидів практично не було.

І от саме від цього моменту оповідання Хьосса — дотепер правдоподібне — стає вкрай сумнівним. Надто вражає стиль, яким описується уявне знищення жидів. З жидівських в'язнів нібито створюється особливий великий загін. Ці чоловіки й жінки беруть у свої руки контроль над відібраними для вмертвіння в'язнями — як новоприбулими, так і тими, що перебувають на території табору. Роль СС обмежується загальним наглядом і подачею газу циклон-Б через душові головки так званих камер знищення.

Зняття одягу з жидів і їх доставка в камери знищення здійснювалися цією особливою групою в'язнів. Згодом вони розпоряджалися трупами. Якщо "приречений" жид чинив опір, то "привілейовані" жида його били чи змушували підкоритися в інший спосіб. Останні нібито робили свою роботу настільки ретельно, що охоронцям-есесівцям ніколи не доводилося втручатися. Отже, більшість табірному персоналу СС могла перебувати в повному невіданні щодо процесу знищення. Певна річ, жодного жида, який би стверджував, що він був членом цього мерзенного "особливого загону", ніколи не знайшли. Наприкінці 1943 року Хьосса звільнили з посади в Освенцімі й призначили головним інспектором усієї системи концтаборів. Він нібито приховував від товаришів по службі в СС свою ранню діяльність.

Варто звернути увагу на те, що жоден ув'язнений Освенціма ніколи особисто не заявляв, що він був свідком роботи так званих "газових камер". Це пояснювалося тим, що ті, хто були жертвами, не вижили, а ті, хто були співучасниками, мають вагомні причини не зізнаватися в цьому.

Комуністичні видавці мемуарів Хьосса явно робили все від них можливе, щоб додати цьому твору правдоподібність. Багато сил витратили, щоб показати, що в СС окрема людина нічого не значила, що всі підкорялися наказам. Явна боязкість Хьосса в ранні роки при висловленні критики із приводу не дружнього, а ворожого ставлення керівництва СС до ув'язнених Дахау використовувалася для того, щоб додати силу припущенню, начебто він був готовий прийняти будь-які ексцеси, включаючи бойню величезної кількості (аж до мільйонів!) схоплених жидів. Той же твір описує Хьосса як украй вразливу й обдаровану людину, що веде нормальне сімейне життя поруч із дружиною й дітьми упродовж усього перебування в Освенцімі.

Хьосс нібито сказав, що в Освенцімі свідки Іегови заохочували смерть жидів, тому що жида були ворогами Христа. Це є великим промахом видавців-комуністів. Варто нагадати, що нині комуністи ведуть запеклу боротьбу зі свідками Іегови у всіх країнах соцтабору й особливо — у радянській зоні Німеччини. Звідси напрашується висновок, що цей наклеп на свідків Іегови вставлений видавцями-комуністами.

Таким чином, не можна не дійти висновку, що ці так звані мемуари Хьосса піддалися настільки значним редакторським виправленням комуністів і інших, що їхня достовірність як історичного документа була знищена. Достовірності в них не більше, ніж у так званих мемуарах Ейхмана. Зазіхання на те, що існує рукописний оригінал цих мемуарів, навряд чи може бути суттєвим. Адже комуністи сумно відомі своїм умінням отримувати "визнання"; вони володіли спеціальною методикою, яку можна було використати для того, щоб змусити Хьосса переписувати все, що покладали перед ним на стіл. У цьому випадку свідчення про рукопис не більш переконливе, ніж знятий уже після війни знаменитий фільм про газові камери Йозефа Зігмана (Joseph Zigman) "Фабрика смерті" ("The Mill of Death"), який використовувався на Нюрнберзькому процесі. Так звані мемуари Хьосса закінчуються зовсім недоречною заявою про те, що нюрнберзькі документи переконали обвинувачуваного в тому, що винятково Німеччина винна за Другу світову війну.

Варто відзначити, що Герман Гьорінг, котрий зазнав головного удару нюрнберзької пропаганди про звірства — так і не був нею переконаний. Ханс Фріцше (Hans Fritzsche) у книзі «Меч на весах» ("The Sword in the Scales" London, 1953, p. 145) розповідає, що Гьорінг — навіть після того, як почув ранні показання Олендорфа про оперативні групи й свідчення Хьосса про Освенцім — залишився впевнений у тому, що масове знищення жидів у газових камерах і за допомогою розстрільних команд є чистої води пропагандистською вигадкою.

Фріцше міркує над цим питанням і приходять висновку, що ретельне розслідування цих дивовижних звинувачень насправді не проводилося. Фріцше, виправданий на цьому процесі, був талановитим пропагандистом. Він усвідомив, що різанина жидів, яка нібито мала місце, становила ключовий пункт звинувачення проти всіх підсудних. Ернст Кальтенбруннер (Ernst Kaltenbrunner), керівник Головного управління державної безпеки, був на процесі головним відповідачем з боку СС з тієї причини, що Гімmlер покінчив із собою; з тієї самої причини Фріцше представляв Геббельса. Звинуваченнями в геноциді Кальтенбруннера переконали не більше ніж Гьорінга; він повідав Фріцше, що звинувачення досягло очевидних успіхів завдяки ефективній техніці примусу свідків і приховування доказів. Було набагато легше заарештувати когось із німців і під нелюдськими тортурами змусити його зробити викривальне визнання, ніж вивчити обставини самої справи.

15. Справжнє призначення СС і його роль в ілюзії геноциду

Видані комуністами мемуари Хьосса піднімають основне питання про призначення СС і його персоналу. Це має вирішальне значення через провідну роль СС в управлінні концентраційними таборами. З 1945 року вийшла сила-силенна книг, що обвинувачують СС, однак двома найбільш всеосяжними нападами, поза всяким сумнівом, є оповідальний звіт Джеральда Райтлінгера "СС: Алібі нації" і документальна колекція Раймунда Шнабеля (Reimund Schnabel) "Macht ohne Moral: eine Dokumentation über die SS" ("Влада, без моралі. Документація СС", Frankfurt a.M., 1957). Як Шнабель, так і Райтлінгер простежують зростання організації СС від її раннього народження усередині Націонал-соціалістської партії. Навіть в 1929 році, коли Гімmlера призначили керівником СС, там перебувало всього 280 членів.

СС планувалася як вірна й цілеспрямована організація з безпеки, що охороняє рух Гітлера. Шнабель цитує Гімmlера, який в 1935 році в Гюсларі сказав, що мало кому в Німеччині сподобається СС і що декого просто нудитиме від есесівської уніформи. Райтлінгер робить особливий акцент на головних драматичних подіях — таких, як повстання Варшавського гетто у квітні 1943 року і його придушення есесівцями та польськими допоміжними підрозділами наступного місяця. І той, і інший намагаються представити керівництво СС як тупих і педантичних людей без найменших докорів сумління, а більшість рядових есесівців — як запрограмованих роботів з необмеженою здатністю вдосконалювати свої жахливі діяння.

Певна річ, існує й інший бік історії СС, який необхідно враховувати для того, щоб отримати повну картину. Есесівців обурило звинувачення, згідно з яким їх переробили до невпізнанності й позбавили людяності. Особливо вони обурювалися із приводу обвинувачення, висунутого проти них після війни, згідно з яким вони були злочинними членами злочинної організації. Тисячі письмових показань колишніх есесівців, що свідчать про моральність і гідність їхньої організації, законсервували в неопублікованих документах Нюрнберзьких процесів.

Есесівці звертали особливу увагу на те, що їхній соціальний статус і виховання були вищі за середній. Вони нагадували, що в організацію не допускалися кримінальні елементи й люди з карним минулим. Вони вважали себе насамперед вірними служителами держави, миру й порядку, і аж ніяк не фанатиками-ідеологами.

До 1933 року понад 5/6 членів СС не були пов'язані з Націонал-соціалістською партією. Тільки 20 % есесівців, що служили в повну міру своїх можливостей під час війни, вступили добровільно на службу до початку війни. Абсолютна більшість есесівців були активними католиками або протестантами і відвідували служби.

Есесівці доводили, що їхня обробка з жидівського питання була, як правило, досконалою й перебувала на високому рівні. Вона в жодному разі не була спрямована на те, щоб прищепити ненависть чи бажання знищити жидів. І дійсно, захист жидів і їхньої власності есесівці вважали частиною своїх зобов'язань — що вони й зробили в листопаді 1938 року, поклавши край антижидівським демонстраціям у німецьких містах. Близько 99 % есесівців заявило, що перші чутки про жорстокості проти жидів, що нібито мали місце, вони почули тільки після того, як закінчилася війна, і що вони й гадки не мали про так звані заплановані військові злочини.

Їх навчали, що брутальність вважається невартою есесівця. Усі вони знали про звірства проти німців, що мали місце в Росії і Югославії під час війни, і про неймовірно погане поводження з полоненими есесівцями в гігантському таборі Фюрстенфельдбрюк після травня 1945 року. Есесівці розуміли, що іноземні робітники, котрі перебували в Райху під час війни, мають рівний статус з німецькими робітниками й що не має чинитися непомірний тиск для збільшення продуктивності робочих загонів, сформованих з ув'язнених концтаборів. У цій сфері діяльності було загальновідомо, що двох есесівців з ганьбою звільнили зі служби за те, що в 1936 році вони без дозволу ввійшли до будинку жидів у Ганновері. Також відомо, що в 1937 році в Дюссельдорфі двох есесівців вигнали з організації за погане поводження з якимось жидом.

Колишні члени СС не погоджувалися з обвинуваченням, за яким усі, причетні до керівництва концтаборів, були садистами. Люди з таких таборів, як Дахау, Бухенвальд, Заксенгаузен і Освенцім, наполягали на тому, що ув'язнені цих таборів не мали аномальної роботи й що їх добре годували. Протягом більшої частини війни табори були в основному чистими й упорядженими; тільки в останні страшні місяці мали місце нестача їжі й надмірне перенаселення. Самих охоронців таборів на роботу набирали. Після 1945 року було легко одержати письмові показання від тисяч колишніх ув'язнених концтаборів про те, що з ними добре поводитися.

Суддя СС, доктор Конрад Морген (Konrad Morgen) як головний слідчий Відділу кримінальної поліції Райху в 1943 і 1944 роках відвідав чимало таборів, у тому числі Освенцім. Він конфіденційно розмовляв із сотнями в'язнів про нагальні проблеми. Ув'язнені, що працювали, одержували денний раціон, який навіть всі 1943 і 1944 роки становив не менш, ніж 2.750 калорій — тобто у два з гаком рази перевищував середній раціон цивільного населення у всій окупованій Німеччині в перші роки після війни.

Описаний вище регулярний пайок часто доповнювався роботою усередині таборів і за їхньою територією. Морген бачив лише декілька виснажених в'язнів у лікарні, і причиною там була сама хвороба. Швидкість і якість виконання робіт в ув'язнених були набагато нижчими, ніж у

німецьких цивільних робітників. Для зростання виробництва використовувалися премії, і, як наслідок, ув'язнені часто мали більше тютюну, ніж зовнішнє населення чи навіть охоронці. Відпочинком й розвагами для ув'язнених були радіо, бібліотека, газети, кіно й різноманітні види спорту.

Під час війни у таборах проводилися судові процеси, щоб уникнути ексцесів. До 1945 року розслідували понад 800 гучних справ. 13 липня 1946 р. у Нюрнберзі Морген зробив заяву, що ґрунтувалася на звітах, про які він чув з початку війни, про те, що секретна кампанія знищення, мабуть, проводилася без його відома, однак пізніше він відкликав свою заяву.

Адміністрація німецьких концентраційних таборів була головним предметом для обговорення на процесі Освальда Поля (Oswald Pohl) у Нюрнберзі 1948 року. До 1934 року Поль був головним скарбничим військово-морського флоту Німеччини, після чого на настійну вимогу Гімлера він перевівся на службу в СС. Протягом 11 років він був головним адміністративним керівником усього СС. Саме під його відповідальністю концентраційні табори після 1941 року перетворилися на великий промисловий центр. Однак усі показання, які дозволили дати Полеві на його процесі, обмежені сімома сторінками в "Trials of War Criminals before the Nuremberg Military Tribunals" ("Процеси над військовими злочинцями перед Нюрнберзькими військовими трибуналами", 1946–1949, vol. 5, pp. 555ff).

Вершиною сарказму на процесі стали слова, сказані Полеві представниками обвинувачення: "якби Німеччина задовольнялася висилкою жидів зі своєї території, позбавленням їх німецького громадянства, вигнанням з державних установ чи будь-якими іншими подібними внутрішніми актами, то жодна держава не мала б нічого проти". Насправді, ще до 1941 року Німеччина була просто завалена протестами й економічними санкціями (особливо з боку США) саме за таке поводження з жидами. Обвинувачення щосили тужилося, щоб довести, що Поль бачив кілька газових камер в Освенцімі влітку 1944 року, однак Поль за кожного зручного випадку заперечував це звинувачення. Доведено, що Поль раніше підписав кілька викривних заяв після того, як його жорстоко катували. Конрад Морген надав спеціальне письмове свідчення про те, що він ніколи не намагався утягнути Поля в бодай якусь спробу знищення жидів. Однак воно виявилось марним, і Поля засудили та повісили. Цю подавлену й зломлену людину на процесі брехливо зобразили суцям дияволом у людській подобі, яким він нібито був усі роки, перебуваючи при владі.

Однак враження, яке Поль справляв на інших людей під час своєї служби, було прямо протилежним. У грудні 1942 року Поль пояснив Гайнріху Хьопкеру (Heinrich Hoepker) деякі з середньовічних уявлень СС, спрямованих проти особистої власності, які походили від традицій Німецького лицарського ордена. Марк Аугір (Marc Augier) у книзі "Сутінки

богів" ("Goetterdaemmerung", Freising, 1957) роз'яснив, що СС не мало ні найменшого бажання поширювати ці принципи на приватне німецьке суспільство.

Хьопкер був антифашистом, другом нової дружини Поля. В 1942 році Поль, до цього вдівець, повторно одружився. Хьопкер був провідним масоном у Великій королівській йоркській ложі, а до 1934 року обіймав посаду віце-президента Пруського державного відділу статистики. Протягом 1942–1945 років він неодноразово контактував із Полем. Розмова Поля з Хьопкером, що відбулася в грудні 1942 року, являла першу спробу Поля дати повний опис СС і його функцій помітному антинацистському діячеві. Хьопкер відзначав, що поведінка Поля на цій зустрічі вирізнялася спокоєм і непохитним оптимізмом.

У всіх наступних випадках Хьопкер відзначав, що між Полем і його товаришами по службі зі СС панувала дружня й радісна атмосфера. Навесні 1944 року, під час візиту до Поля, Хьопкер зіткнувся з в'язнями концтабору, які брали участь у спеціальних місцевих роботах за межами території табору. Хьопкер відзначив, що в'язні працювали в неквапливій манері й у невимушеній атмосфері, без будь-якого тиску з боку охоронців.

Хьопкер знав, що Поля не надто хвилювало жидівське питання. Він також знав, що Інспектор анітрохи не заперечував, коли жидівка Анн-Марі Жак (Annemarie Jaques), близька подруга дружини Поля, приходила до них у гості. На початку 1945 року, після кількох місяців близьких і частих контактів з Полем, Хьопкер був повністю переконаний, що головний адміністратор системи німецьких концентраційних таборів був гуманним, сумлінним і відданим слугою своєї справи. Хьопкер був неймовірно здивований, почувши 1945 року про звинувачення союзників проти Поля і його товаришів по службі. Хьопкер зробив висновок, що Інспектор або був повним шизофреніком, або нічого не знав про ексцеси, щодо яких його звинувачували.

Дружина Поля відзначала, що її чоловік, незважаючи на негаразди, зберігав незворушний спокій аж до свого візиту в концентраційний табір Берген-Бельзен у березні 1945 року. Він застав цей табір, що завжди був взірцем чистоти й порядку, в стані хаосу. У таборі лютувала епідемія тифу, яка раптово спалахнула. Ситуація була просто-таки жахливою, і Полеві вкрай мало вдалося зробити за тих безвихідних умов, які тоді спричинила війна. Візит Поля в Берген-Бельзен припав приблизно на той час, коли, як вважають, померла Ганна Франк. У висліді Поль повернувся до дружини зломленою людиною. Колишня холоднокрівність до нього так і не повернулася.

Альфред Зайдль (Alfred Seidl), який відіграв значну роль на Нюрнберзьких процесах, і чий талант адвоката високо цінувався

обвинувачами-союзниками, захищав Поля на його процесі. До захисту Поля Зайдль приступив із пристрасстю Золя, який намагався виправдати Дрейфуса. Це природно, враховуючи той факт, що Зайдль протягом довгих років був особисто знайомий з Полем. Він був повністю впевнений у невинності Поля за звинуваченням про заплановану участь у бодай якихось акціях геноциду, спрямованих проти жидівського народу. Вирок союзників, що засудив Поля, не змусив Зайдля змінити своє переконання ні на йоту. Він усвідомлював, що обвинувачам-союзникам не вдалося пред'явити жодного вагомого доказу провини Поля.

Загальновідомою є роль Мюнхенського кардинала Фаульхабера в знятті з керівництва концтабору в Дахау звинувачення щодо геноциду проти жидівського народу. Комуністичне видання мемуарів Хьосса вірно вказує, що в 1933 і 1934 роках умови дисципліни в Дахау були суворіші, ніж у Заксенгаузені чи Флоссенбурзі. Це здебільшого залежало від місцевого персоналу, який згодом замінили. Сотні письмових показань свідчать, що під час війни умови в Дахау були спокійні й у цілому гуманні. Приміром, польський підпільник Ян Печовяк (Jan Piechowiak) перебував у Дахау з 22 травня 1940 до 29 квітня 1945 р., тобто майже всю війну. 21 березня 1946 р. він дав показання, згідно з якими під час його перебування в Дахау з в'язнями добре поводитися, додавши, що есесівський персонал у таборі був "добре дисциплінований".

Берта Шірошін (Berta Schirotschin), котра працювала в їдальні в Дахау впродовж усієї війни, дала показання, згідно з якими ті, хто працювали, щоранку о 10 годині отримували другий сніданок — і це аж до початку 1945 року й незважаючи на зростання злиднів в Німеччині. Неможливо навіть й уявити, щоб німецькі військовополонені в таборах союзників користувалися подібними привілеями — як під час, так і після війни.

Особовий склад різних німецьких таборів залишався напрочуд ввічливим і терпимим до в'язнів, незважаючи на неймовірно низьку якість їхньої праці. Типову ситуацію описав 13 серпня 1947 р. Ріхард Гьобель (Richard Goebel) — службовець порт ланццементної корпорації. Гьобель мав контакти з в'язнями Освенціма й спостерігав за їхньою працею протягом усіх 1943 і 1944 років. Він навів приклад робіт в одній каменоломні, де працювали 300 вільних німецьких робітників і 900 в'язнів Освенціма. Усю важку роботу робили вільні німці. В'язнів жодного разу не змушували працювати понад звичайні вісім годин на добу. Гьобель відзначив, що раніше він керував таким же проектом з 350 вільними робітниками, проте з новою змішаною групою, що складалася з 1200 осіб, йому так і не вдалося отримати більш високу швидкість виробництва. Інакше кажучи, робота 900 в'язнів була рівнозначна роботі 50 вільних німецьких робітників. Гьобель жодного разу не бачив, щоб з в'язнями Освенціма погано поводитися. Крім

цього, ті в'язні, які добре працювали, отримували щедрі премії у вигляді додаткових харчів і тютюну.

Низький рівень продуктивності праці в'язнів, підтверджений сотнями письмових свідчень з Освенціма й інших концтаборів, зовсім не спричиняв автоматичного суворого поводження чи репресій, як багато хто міг би подумати. Керівний персонал таборів змирився з цією обставиною, як з чимось саме собою зрозумілим. Низькі й повільні темпи праці були особливо характерні для Дахау, однак старий комуністичний проводир Ернст Руфф (Ernst Ruff) 18 квітня 1947 дав письмове показання, у якому заявив, що поводження з в'язнями в таборі, так само як і умови роботи, залишалися гуманними.

Сумне здивування есесівців, яке вони висловлювали при звинуваченнях, спрямованих проти їхньої організації, відображене в письмовому свідченні генерал-майора СС Хайнца Фанслау (Heinz Fanslau). Протягом останніх років війни Фанслау відвідав більшість німецьких концтаборів. Крім військових обов'язків на фронті, він приділяв пильну увагу умовам утримання в концтаборах. Союзники обрали його головною мішенню голосливих тверджень про змову щодо винищення жидівського народу. Стверджувалося, що Фанслау зі своїми численними контактами мав бути повністю інформований. Коли поповзли перші чутки, що Фанслау постане перед судом і буде засуджений, зібрали сотні письмових показань від жидів та свідків Іегови — колишніх ув'язнених таборів, які він відвідував. 6 травня 1947 року, прочитавши всі матеріали звинувачення проти персоналу концтаборів на додатковому Нюрнберзькому процесі № 4, Фанслау з розпачем викликнув: "Цього не може бути, адже тоді я би теж хоч щось про це знав".

Колишнього начальника табору в Бухенвальді Германа Пістера (Hermann Pister) катували, щоб він підписав на Нюрнберзькому процесі заяву про те, що в'язнів концтаборів, які відмовлялися працювати, розстрілювали. Однак обвинувачі-союзники зіткнулися зі стійкою завзятістю й витримкою Герхарда Маурера (Gerhard Maurer), який керував усіма табірними роботами в Бухенвальді. Маурер так і не зламався й 11 липня 1947 р. у гігантському письмовому показанні на Нюрнберзькому процесі він ретельно розібрав справжній стан справ. Він довів, що вигаданий наказ про розстріл ув'язнених, які відмовлялися працювати, суперечив тому, що практикувалося насправді, і що подібний наказ попросту ніколи не видавався.

Лейтенант-полковник СС Курт Шмідт-Клеменов (Kurt Schmidt-Klevenow), який був юристом у відділі економіки й управління системою концтаборів, 8 серпня 1947 р. з великою переконливістю доводив, що Поль завжди був сумлінним і відповідальним службовцем. Не дивно, що ні його показання, ні письмові свідоцтва, наведені вище, так і не оприлюднили.

Адже вони зображають зовсім іншу картину, ніж ту, яку обвинувачення в Нюрнберзі хотіло всучити світовій громадськості. Залишається тільки сподіватися, що одного дня опублікують нюрнберзькі документи, ретельно й сумлінно відібрані об'єктивними видавцями. Проте всі нинішні опубліковані видання нюрнберзьких документів просто курйозні своєю однобічністю.

Шмідт-Клевенов звернув увагу на те, що після успішно проведеної справи Зауберсвайга в 1940 році Поль надавав повну підтримку судді Конраду Моргену в судових розслідуваннях порушень у різних концтаборах. А в складній справі Лакебуша Поль діяв навіть з більшою ретельністю, ніж сам Морген. У знаменитому судовому процесі Моргена над комендантом Бухенвальда Кохом, на який запросили німецьку громадськість, як Поль, так і Шмідт наполягали на осуді і страті Коха, тоді як Морген був готовий задовольнитися відстрочкою процесу на невизначений термін і відставкою Коха.

У 1947 році Шмідт пояснював, що Поль сприяв такій організації системи концтаборів, за якої начальники місцевої поліції поділяли б разом зі СС важливі юридичні повноваження. В численних випадках Поль проявляв ініціативу й наполягав на суворій дисципліні серед табірної персоналу. Це завдяки його особистим зусиллям у справі Рамдора притягли до суду й осудили гестапівця, котрий побив жінку в Равенсбрюці.

Типовим "доказом", представленим звинуваченням й оскарженням захистом на процесі з концтаборів, є показання свідка Алоїза Хьолльрігеля (Alois Hoellriegel). У 1946 році Хьолльрігель зіграв важливу роль в осуді й страті командувача СС Ернста Кальтенбруннера. Він стверджував, що в австрійському таборі Маутхаузені відбувалося масове знищення газом і що він, будучи членом табірної персоналу, особисто бачив, як Кальтенбруннер брав участь у цих діях.

До моменту процесу над Полем в 1947 році ця заява, підписана Хьолльрігелем під тортурами, вже втратила свою вагомість. Захист довів, що в Маутхаузені всі випадки смерті систематично перевірялися регулярною місцевою поліцією. До того ж, зібрано тисячі письмових показань від колишніх жидівських в'язнів Маутхаузена, які свідчили, що в таборі панували гуманні й спокійні умови і що з в'язнями добре поводилися.

Ефективна робота адвокатів захисту — та, що не одержала визнання в офіційних нюрнберзьких документах, — була проте підтверджена багатьма видатними американськими діячами, котрі досліджували це питання. Типовим прикладом можуть бути коментарі Стівена Ф. Пінтера (Stephen F. Pinter), який після війни протягом шести років був юристом Військового департаменту США в окупаційних військах, розташованих у Німеччині й

Австрії. У номері від 14 червня 1959 р. в католицькому журналі "Our Sunday Visitor" ["Наш недільний відвідувач"] він робить наступну заяву:

"Я був в Дахау протягом 17 місяців після війни як юрист Військового департаменту й можу заявити, що в Дахау не було ніяких газових камер. Те, що показували відвідувачам і екскурсантам і помилково називали газовою камерою, було крематорієм. В інших концтаборах в Німеччині також не було газових камер. Нам казали, що газова камера є в Освенцімі, але оскільки він перебував в радянській зоні окупації, ми не могли в цьому переконатися, тому що росіяни нас туди не пускали. З того, що я взнав, провівши після війни шість років в Німеччині й Австрії, мали місце випадки вбивства жидів, проте число вбитих, безумовно, менше мільйона. Я опитав тисячі жидів колишніх в'язнів концтаборів на території Німеччини й Австрії, і вважаю себе цілком компетентним у цьому питанні".

Виходячи з таких заяв, не дивно, що папський престол твердо й непохитно відмовлявся приєднатися до тих, хто звинувачує Німеччину в проведенні цілеспрямованої політики знищення жидівського народу в Європі. Зрештою, американці одержали право відвідувати Освенцім (вже після того, як Пінтер виїхав з Німеччини), але від того часу минуло багато років і комуністи Польщі мали широкі можливості аби підготувати сцену для подібних візитів.

16. Польські жида і легенда про знищення

У книзі "The Frozen Revolution: Poland, a Study in Communist Decay" ("Заморожена революція. Польща, дослідження комуністичного десятиліття", NY, 1959) Френк Гібні (Frank Gibney) дає графічний опис нової комуністичної святині з Освенціма. Він описує "водойму в Освенцімі", що знаходиться приблизно за 15 миль на південний схід від колишнього німецького індустріального міста Катовіце. Гібні правильно відзначає, що ця водойма містить тонни кісток і попелу, проте потім він голосливо припускає, що все це було скинуто туди в період з 1940 по 1945 роки. У своїй книзі він описує польсько-жидівські відносини починаючи з 1930 року і присвячує багато сторінок антижидівським заворушенням, що відбувалися в Брест-Литовську в 1938 році. Тоді, на відміну від антижидівських заходів, що відбувалися в Німеччині в листопаді 1938 року, — було вбито кілька жидів. Однак в його книзі не міститься жодного слова про росіян як про справжніх винуватців масового знищення польських інтелігентів і офіцерів у 1940 році у Катинському лісі. Деякі з кісток з басейну Освенціма можуть належати іншим 10 тисячам поляків, убитих росіянами, які поки що ще ні за що не відповіли.

На основі сумнівних свідчень Гібні заявляє, що в жовтні 1956 року Хрущов скаржився на вагому роль жидів у післявоєнній комуністичній

Польщі. Хрущов нібито сказав, що "у вашій польській партії занадто багато Абрамовичів" (Там же, стор. 194). У цьому випадку Гібні явно розділяє фантастичне припущення, підтримуване Америкою в ті роки і показує СРСР антижидівською країною. Впевнене становище жидів в СРСР і відсутність там будь-яких антижидівських заходів роблять подібні зусилля просто курйозними.

Джон К. Гелбрейт (John K. Galbraith) в "Journey to Poland and Yugoslavia" ("Поїздка до Польщі і Югославії", Harvard University Press, 1958) говорить подібно до Гібні, хіба що він більш захоплено відгукується про режим Гемулькі в Польщі. Гелбрейт обговорює вплив системи німецьких концтаборів на Польщу (Там же, стор 62 і далі), однак при цьому він уникає поспішних заяв про долю польських жидів. Набагато більш докладна інформація про провідну роль жидів у сучасній Польщі міститься в книзі Кліффорда Р. Барнетта (Clifford R. Barnett) "Poland: its People, its Society, its Culture" ("Польща — її народ, суспільство, культура", New Haven, 1958). Барнетт обережно і невизначено говорить про передбачувану кількість жидів в сучасній Польщі через приховування комуністами всіх даних про жидівське населення. Він акцентує увагу на помітній і всюдисущій ролі жидівської культури в Польщі, запроваджуваної за допомогою жидівських державних театрів, жидівських книг і радіопрограм, а також надто численних жидівських культурних товариств.

Тед Поль Алтон (Thad Paul Alton) в книзі "Polish Postwar Economy" ("Польська повоєнна економіка", NY, 1955, р. 106) менш обачний щодо чисельності польських жидів і погоджується з цифрою з роботи Юджина Кулішера (Eugene Kulischer) "Population Changes behind the Iron Curtain" ("Зміни населення за залізною завісою"), виданої в анналах Американської академії політичних і суспільних наук (вересень 1950 р.). У своїй роботі Кулішер робить безглузду заяву, що в 1949 році в Польщі проживало тільки 80 тисяч жидів. Чистої води здогадки та припущення Кулішера, характерні для узагальнень на власний розсуд про чисельність народів Європи, були визнані серйозними вченими вкрай ненадійними.

Махінації комуністичної цензури з цифрами у випадку з польськими жидами є сумно відомими. Жидівський об'єднаний комітет з розподілу, якому німці дозволяли мати представництво у Польщі аж до Перл-Харбора, в кінці 1945 р. підготував звіт в цифрах для Нюрнберзького військового трибуналу. Там стверджувалося, що загальна кількість жидів у Польщі скоротилася до 80 тисяч. Однак навіть комуністичні господарі Польщі не змогли запобігти великому жидівському погрому в Кільце 4 липня 1946 р., і за короткий термін понад 120 тисяч польських жидів перебравлося з центральної частини Польщі до Західної Німеччини. Згодом, оцінка кількості жидів, які перебували у Польщі на кінець 1945 року, зазнала

значної ревізії. Навіть Американо-жидівський щорічник від 1948–1949 років називає число в 390 000 замість раніше озвучених 80 тисяч.

Повна відсутність достовірних даних не завадила таким письменникам, як Якоб Лесчінські (Jacob Lestschinsky) — "The Position of the Jewish People Today" ("Позиції жидівського народу сьогодні", N.Y., 1952, pp. 4ff.) і Жак Вернан (Jacques Vernant) — "The Refugee in the Post-War World" ("Біженець в післявоєнному світі", London, 1953, pp. 448ff.), вельми свавільно поводитися з фактами, оцінюючи число жидів в таких країнах, як Польща, Румунія та СРСР. Х.Б.М. Мерфі (HBM Murphy) та інші в книзі "Flight and Resettlement" ("Політ і переселення", UNESCO, Lucerne, 1955, pp. 159ff.) з чималим здивуванням констатують, що жида в таборах для біженців були набагато менше за категорії біженців засмучені психічно і емоційно неврівноважені. Автори знаходять це вражаючим тому, що жида загальноприйняте вважаються головними жертвами Другої світової війни. Тим не менш, поміркувавши, можна зрозуміти, що багато жидів з таборів для біженців пережили під час війни набагато менше потрясінь, ніж інші категорії біженців. І, на відміну від інших біженців, які були доведені до повного відчаю, жида вийшли з війни пануючою і переможною меншістю.

Центральне становище польських жидів у великій військовій драмі було зазначено в квітні 1943 року сенсаційним повстанням Варшавського гетто проти німецької влади, яка мала намір евакуювати з цього району всіх жидів і відправити їх в Люблін. Власне кажучи, більшість жидів оселилася там всупереч серйозним запереченням, ще до того, як почався безвихідний опір. У 1939 році до Варшави в пошуках притулку прибули жида з багатьох польських міст; у якусь мить в гетто знаходилося не менше 400 тисяч чоловік. Варшава була сценою гігантського чорного ринку і активної торгівлі валютою та контрабандними товарами, включаючи сотні німецьких армійських уніформ, що продавалися польському підпіллю. Евакуація жидів на схід почалася 22 липня 1942 р., і до січня 1943 р. було переміщено не менше 316.822 чоловік.

Фотозвіт про бойові дії в гетто, що тривали з 20 квітня 1943 по 16 травня 1943 р., міститься в меморандумі Струпа ("Trial of the Major War Criminals" ("Процес над головними військовими злочинцями"), 1945–1946, vol. 26, pp. 628ff.). Німці разом з польськими прибічниками пішли на боротьбу до самого кінця, прагнучи завершити евакуацію гетто силоміць. Завзятий опір коштував багатьом людям життя в палаючих будівлях. Німецькі і польські наступальні сили втратили 101 людину убитими і пораненими, у той час як загальні втрати жидів оцінюються, як мінімум, в 16 тисяч осіб. Близько 55 тисяч жидів було схоплено і відправлено до Любліна. Подобиці цих подій аж до відправлення в Люблін представлені в художній формі в книзі Джона Херсея (John Hersey) "The Wall" ("Стіна", Нью-Йорк, 1951).

Не так давно, в 1958 році, видавництвом МакГроу-Хілл (McGraw-Hill) в Нью-Йорку були надруковані "Notes from the Warsaw Ghetto: the Journal of Emanuel Ringelblum" ("Записки з Варшавського гетто. Щоденник Емануеля Рінгельблюма"). Рінгенблом був активним керівником в організації підривної діяльності проти німців в Польщі, включаючи Варшавське повстання 1943 року. У 1944 році він був заарештований і страчений. Редактори американського видання щоденника Рінгельблюма визнають, що їм був заборонений доступ до оригіналу щоденника, що знаходиться у Варшаві і не пройшов через цензуру, так само як і до його копії, відправленої в Ізраїль. Замість цього вони вірно слідували виданню, що пройшло цензуру і опубліковане комуністами в 1952 році у Варшаві. Це в точності така ж сама ситуація, яка мала місце у випадку американського видання так званих мемуарів Хьосса.

Тим не менш, доповідь Рінгельблюма містить набагато більше гіркоти, ніж книга Херсея в тому, що стосується звинувачень варшавським лідерам Жидівської ради та жидівської поліції, котрі взяли на себе більшість справ при організації відправлення населення Варшавського гетто в Люблін. Основний акцент в книзі робиться на необхідності жидівської єдності і усунення розбіжностей, що панували серед польських жидів. Це залишилося панівною темою сіоністських лідерів і було ясно виражено в гучній промові ізраїльського прем'єра Давида Бен-Гуріона (David Ben-Gurion) 28 грудня 1960 р., в якій той робить нападки на слабкість, що нібито мала місце, і відсутність справжнього сіоністського завзяття в широких колах американського жидівства. Ізраїльський сіонізм і понині продовжує вимагати повного підпорядкування Ізраїлю усіх жидів в некомуністичному світі.

Як і повість Херсея, щоденник Рінгельблюма в загальних поняттях і виключно на основі чуток згадує про нібито існуючий план щодо винищення польських жидів. Широко стверджувалося, що польське жидівство було знищено у Другій світовій війні. Однак (не кажучи вже про тих жидів, які втекли до Росії або емігрували до Ізраїлю і на Захід), як польські викладачі, які сьогодні відвідують США по обміну, так і американські поляки, які їдуть до Польщі в гості, погоджуються з Барнеттом у тому, що жиди відіграють велику роль в сучасній Польщі. Неофіційні підрахунки, які вони роздобули від самих поляків, показують, що в сучасній Польщі проживає як мінімум півмільйона жидів, причому ця цифра, швидше за все, занижена. З цією цифрою слід враховувати масовий вихід жидів з Польщі після 1945 року. Раніше ми оцінювали, що жидівське населення в німецькій зоні окупації у 1939 році (яка на сході впритул наблизилася до нинішнього східного кордоні Польщі) навряд чи складало більше 1 млн. 100 тис. Безсумнівно, відомо досить багато даних для того, щоб неупереджений дослідник розглядав уявне знищення польських жидів

як міф, почасти побудований навколо драматичних обставин повстання у Варшавському гетто у квітні і травні 1943 року.

17. Перебільшення Курта Герштайна дискредитують міф про знищення

Одну з найбільш курйозних подій, пов'язаних зі знищенням, що нібито відбувалося, становлять меморандуми Курта Герштайна (Kurt Gerstein). Він був експертом СС з дезінфекції від 1942 року до квітня 1945 року, коли його полонили. Герштайн вступив до Націонал-соціалістської партії в 1933 році. Його виключили звідти 1936 року за ексцентричну поведінку, яка полягала в розсиланні поштою восьми з половиною тисяч памфлетів з критикою націонал-соціалізму. В 1941 р. під час навчання в школі СС у Голландії він співпрацював із голландським підпіллям. Герштайн заявляв, що поставляв газ для знищення й безліч разів був свідком масового умертвіння газом грандіозних масштабів.

Довго розмовляючи наодинці із самим собою, Герштайн дійшов висновку, що він знає про те, що не менше 45 мільйонів в'язнів концтаборів умертвили газом. В його першому меморандумі на цю тему, підписаному 26 квітня 1945 р., він знизив це число до 25 мільйонів. Він додав, що тільки четверо або п'ятеро людей бачили те, що бачив він, і ці люди були нацистами. Це було занадто навіть для тих, хто його допитував, і його змусили скласти другий меморандум, який він підписав 4 травня 1945 р. у Роттвайлі (Rottweil) і який перебував у повній відповідності з легендою про знищення шести мільйонів невинних жидів.

Варто зазначити, що Ханс Ротфелс (Hans Rothfels) у статті "Augenzeugenbericht zu den Massenvergasungen" ("Показання очевидця про масові умертвіння газом"), надрукованої в "Vierteljahrshefte fuer Zeitgeschichte" в квітні 1953 р., приділяє особливу увагу твердженню, що Берлінський євангелістський єпископ Вільгельм Дібеліус (Wilhelm Dibelius) назвав меморандуми Герштайна "такими, що не заслуговують довіри". За два роки, в 1955 р., Федеральний центр місцевого обслуговування в Бонні випустив видання другого меморандуму Герштайна а для розповсюдження у всіх німецьких школах ("Dokumentation zur Massen-Vergasung", Bonn, 1955). У вступі видавці заявляють, що меморандум Герштайна надійний "поза всяким сумнівом", додаючи, що Дібеліус виразив "особливу довіру" Герштайну.

Другий меморандум Герштайна з великою виразністю описує візит Гітлера в один концентраційний табір у Польщі 6 червня 1942 року, хоча насправді цей візит ніколи не відбувався. На жаль, уряд Західної Німеччини під орудою Конрада Аденауера щосили перешкоджав викриттю цього наклепу на Німеччину часів війни. Він знаходив законний інтерес в

увічнюванні фальшивок часів війни. У цьому розумінні він є маріонетковим урядом і зовсім не справжнім німецьким урядом. Уряд Веймарської республіки, приміром, взяв на себе головну роль у викритті перебільшень і фальшивок, які "свідчили" про німецькі жорстокості в Першій світовій війні, — штибу тих, що містилися в знаменитому звіті Брайса (Bruce Report) і записках Арнольда Тойнбі (Arnold Toynbee).

Після того, як Герштайн зробив свої "визнання", його відправили в паризьку в'язницю "Cherche Midi". Стверджується, що він помер 25 липня 1945 р. Обставини його смерті й місце поховання невідомі. Смерть Герштайна не менш загадкова, ніж буцімто самогубство Гайнріха Гімmlера в британському полоні. Обвинуваченню в Нюрнберзі було б набагато важче працювати, якби Гімmlер був допущений до дачі показань. Цілком можливо, що Герштайн (який мав чудове здоров'я при відправленні в Париж) був більше не потрібний, і його викинули через непотрібність ще до того, як почалися Нюрнберзькі процеси.

18. Міф і правда про Освенцім й інші "табори смерті"

В різних випадках Хьосс "зізнавався", що від 2,5 до 3 мільйонів осіб умертвили газом в одному лише таборі Освенцім. Постійно стверджувалося, що більшість жертв були жидами й, отже, це складає приблизно половину від загальної цифри 6 мільйонів жидів, які нібито загинули з 1941 по 1945 роки. Важливо відзначити, що так званий фінал цієї "програми знищення", що настав у жовтні 1944 року, зовсім не завершив часопис жертв серед жидів. В безладді останніх місяців війни жиди зустріли смерть від голоду, бомбардувань, хвороб як у самих таборах, так і при евакуації з таборів. Таким чином, створюється враження, що близько двох третин смертей із загальної навмисної програми знищення відбувалося в одному таборі.

Знищення або приховання прибічниками легенди про знищення німецьких статистичних даних про Освенцім, так само як і відмова росіян надати будь-які точні дані про кількість жидів, які проживали в Росії перед 1941 р. і після 1945 р. унеможливають точну оцінку кількості жидів інтернованих в Освенцім. Однак точно відомо, що кількість жидів, які побували в Освенцімі за роки війни, становить усього лише незначну частину від кількості знищених там за легендою. Жидівський статистик Райтлінгер — який поводить з цифрами набагато обережніше, ніж більшість жидів, що писали про цю тему, — у своїй книзі "СС: Алібі нації" (стор. 268 і далі) заявляє, що з лютого 1940 р. до січня 1945 р. в Освенцімі було зареєстровано лише 363.000 в'язнів, і далеко не всі з них були жидами. Крім того, під час війни багатьох в'язнів Освенціма звільнили чи перевели в інші табори, і як мінімум 80 тисяч осіб евакуювали на захід у січні 1945 року. Дикий, непостійний і безвідповідальний характер заяв про число

жидів, знищених в Освенцімі, може побачити з того, що цифри, які пропонували прихильники легенди про знищення, варіюються від приблизно 200 тисяч до понад 6 мільйонів.

Бенедикт Каутський (Benedikt Kautsky) у книзі "Диявол і прокляті" ("Teufel und Verdammte", Zürich, 1946, p. 275) заявляє, що "в Освенцімі умертвили газом не менш 3,5 мільйонів осіб". Якось незручно слухати подібну заяву від людини, котра, як він сам стверджує, жодного разу не бачила там жодної камери (Там же, стор. 272–273).

Каутський пояснює, що в жовтні 1942 року його, як жидівського політичного в'язня, перевели з Бухенвальда в Освенцім для роботи на фабриці Буна. Жертв нібито вбивали газом на відстані близько двох кілометрів від того місця — в Освенцімі-Біркенау. До Каутського про це доходили чутки.

Каутський таки був свідком декількох страт в Освенцімі. Він наводить випадок, коли двох польських ув'язнених стратили за вбивство двох жидівських в'язнів. Цю книгу він присвячує своїй мамі, яка вмерла 8 грудня 1944 року у віці 80 років. Як і будь-який інший жид, неважливо якого віку, котрий вмер у цей період на окупованій німцями території, вона вважається жертвою нацистів. В січні 1945 року Каутський повертається в Бухенвальд, після того як німці покинули Освенцім. Він описує, як останні місяці колапсу у Німеччині 1945 року спричинили найгірші умови голоду й хвороб, які будь-коли бачив Бухенвальд — табір, який уже вкрай рідко називають табором смерті. Каутський підкреслює, що використання в'язнів у воєнній промисловості було головною особливістю системи німецьких концтаборів аж до самого кінця. Йому так і не вдалося погодити цей факт із уявною спробою винищити всіх жидів.

Поль Рассіньє в книзі "Брехня Одиссея" ("Le Mensonge d'Ulysse", Paris, 1955, pp. 209ff.) переконливо доводить, що в Бухенвальді не було газових камер. Рассіньє є французький професор, який провів більшу частину війни в'язнем Бухенвальду. Він написав коротку роботу про навіжені заяви про газові камери в Бухенвальді, що містяться в книзі Даві Руссе (David Rousset) "The Other Kingdom" ("Інше царство", N.Y., 1947; французьке видання — L'Univers Concentrationnaire, Paris, 1946). Він також провів дослідження книги Деніз Дюфурньє (Denise Dufournier) "Ravensbrueck: the Women's Camp of Death" ("Равенсбрюк — жіночий табір смерті", London, 1948) і встановив, що автор не має жодних доказів існування газових камер, крім розпливчастих чуток, описаних Маргарете Бубер.

Рассіньє провів аналогічні дослідження таких книг, як "This Was Oswiecim (Auschwitz): the Story of a Murder Camp" ("Це був Освенцім. Історія табору смерті", N.Y., 1946) Філіпа Фрайдмана (Filip Friedman) і "The Theory and Practice of Hell" ("Теорія й практика пекла", N.Y., 1950) Юджіна

Когона (Eugen Kogon). Рассіньє наводить твердження Когона про те, що колишня ув'язнена Янда Вайсс (Janda Weiss), нині покійна, сказала йому, що в Освенцімі вона була свідком газових камер у дії. Рассіньє відзначає, що також ходили чутки й про існування газових камер у Дахау, але, на щастя, це були всього лише чутки. Насправді, їх можна простежити ще від виходу сенсаційної книги німецького комуніста Ганса Баймлера (Hans Beimler) "Four Weeks in the Hands of Hitler's Hell-Hounds: the Nazi Murder Camp of Dachau" ("Чотири тижні в диявольських лабетах Гітлера — нацистський табір смерті Дахау", N.Y., 1933).

Рассіньє назвав свою книгу "Брехнею Одиссея", нагадуючи про давно відомий факт, що мандрівники після повернення додому починають розповідати небилиці. Рассіньє запитав Аббе Жан-Поля Ренара (Abbe Jean-Paul Renard), який також був у Бухенвальді, як це він міг свідчити, що там існували діючі газові камери? На це Ренар відповів, що про їхнє існування йому розповіли інші, і після цього він вирішив подати себе як очевидця речей, яких ніколи не бачив.

Кілька років Рассіньє їздив Європою, подібно Діогену в пошуках чесною людини, а саме такої, яка на власні очі бачила, як під час Другої світової війни німці навмисно знищили в газовій камері хоча б одну людину (жида чи не-жида). Однак він так і не знайшов таку людину. Він виявив, що жоден з авторів численних книг, що обвинувачують німців у знищенні мільйонів жидів під час війни, жодного разу не бачив газову камеру, побудовану для цих цілей, не кажучи вже про газову камеру в дії. Також жоден із цих авторів не міг показати живого, справжнього очевидця, який би бачив ці камери.

У великій поїзді з лекціями основними містами Західної Німеччини навесні 1960 року професор Рассіньє рішуче підкреслював перед своєю німецькою аудиторією, що вже давно прийшов час для нового духу розслідувань і відродження істини. Він вселяв німцям, що тепер саме час приступити до роботи такого роду в тому, що стосується легенди про знищення, яка залишається головною плямою на Німеччині в очах світової громадськості — плямою абсолютно безпідставною і непотрібною.

Ернст Кальтенбруннер, поза всяким сумнівом, мав на думці питання істинності, коли скаржився на успіхи нюрнберзького обвинувачення, яке змушувало німецьких свідків робити безглузді заяви, що підтверджують міф про шість мільйонів. Багатьох ключових свідків стратили, однак не всіх. Віллі Фрішауер (Willi Frischauer) у книзі "Himmler: the Evil Genius of the Third Reich" ("Гімmlер — злий геній Третього райху", London, 1953, pp. 148ff.) надає великого значення викривальному показанню генерала СС Еріха фон ден Бах-Зелевскі (Erich von den Bach-Zelewski) проти Гімmlера на Нюрнберзькому процесі. Гімmlер нібито казав Бах-Зелевскі в помпезному

стилі про знищення людей у Східній Європі. Однак Гьорінг у залі Нюрнберзького суду привселюдно дорікнув Бах-Зелевські за це свідчення.

У квітні 1959 року Бах-Зелевські привселюдно відрікся перед німецьким судом від свого показання в Нюрнберзі й із завидною хоробрістю визнав, що його ранні заяви були насправді необґрунтованими й зроблені з міркувань доцільності й бажання жити.

Це один із двох типів хибних німецьких показань в Нюрнберзі. Інший тип — це показання німців, які були супротивниками націонал-соціалістського режиму й поводитися з фактами досить своєрідно. Чарльз Б'юлі в книзі "Герман Гьорінг" (стор. 296 і далі) виконав чудову роботу, наводячи приклад подібного штибу у випадку з Гансом Бернардом Гізевіусом (Hans Bernd Gisevius) — службовцем СС і в той же час членом німецького підпілля. Під цю категорію також підпадають показання Курта Герштайна.

19. Лідери націонал-соціалістів і політика знищення жидів

Потужна і затяжна полеміка розгорілася навколо того, хто з ключових фігур в німецькому керівництві в першу чергу підтримував масове знищення європейських жидів, що нібито відбувалося. Перш за все необхідно розглянути Адольфа Гітлера і проаналізувати точку зору, згідно з якою Гітлер був активним учасником кампанії із знищення європейських жидів.

Йоахім фон Ріббентроп (Jochain von Ribbentrop) в книзі "Zwischen London und Moskau" ("Між Лондоном і Москвою", Leoni, 1953, pp. 274ff.) зазначає, що Гітлер був впевнений, що Друга світова війна не почалася б, якби не жидівський вплив. Гітлер розглядав боротьбу Німеччини з Великобританією і Сполученими Штатами як катастрофу для західної цивілізації і триумф для комунізму. Він знав, що Рузвельт використав усі доступні засоби для провокування війни в Європі ще до того, як 3 вересня 1939 р. Англія оголосила війну Німеччині. Гітлер вважав, що Чемберлен не допустив би війни, якби не тиск з боку Рузвельта. Більш того, Гітлер вважав, що Рузвельт не провокував би війну, якби він не отримав підтримку і схвалення з боку впливової американо-жидівської спільноти.

Погляд самого Ріббентропа на даний стан справ був більш проникливим, реалістичним і акуратним. Він вважав, що Рузвельт був би не в змозі переконати Англію вступити у війну з Німеччиною, якщо б лорд Галіфакс не слідував традиційній британській імперіалістичній політиці, заснованої на рівновазі сил. Ріббентроп нагадував Гітлеру, що жидівський вплив в Англії був все ще незначним під час тривалої боротьби з Наполеоном, який прийняв традиційну антижидівську позицію Вольтера.

Дружня позиція кайзера Вільгельма Другого по відношенню до жидів не мала ніякого впливу на запобігання нападу Англії на Німеччину в 1914 році.

Ріббентроп часто вступав у дискусії з Гітлером щодо жидівського питання — під час війни і навіть на їх останній зустрічі 22 квітня 1945 р. Він був упевнений, що Гітлер ніколи навіть і близько не подумував про знищення європейських жидів.

Найбільш всеосяжна спроба документувати тезу про те, що Гітлер особисто скеровував зусилля зі знищення європейських жидів, була здійснена англійським жидом Джеральдом Райтлінгером. Розширена німецькомовна версія його головної роботи вийшла під назвою "Die Endlosung: Hitlers Versuch der Austrottung der Juden Europas, 1939–1945" ("Остаточне розв'язання. Зусилля Гітлера зі знищення європейських жидів. 1939–1945 рр.", Берлін, 1956). Ця назва була дана через припущення, що Райтлінгеру вдалося його спроба. Повна назва більш раннього англійського видання його роботи від 1953 року не згадує Гітлера.

Райтлінгер визнає, що термін "остаточне розв'язання жидівського питання" — в тому вигляді, в якому німецькі лідери вживали його з моменту початку війни з Польщею до війни з СРСР, — не має нічого спільного зі знищенням жидів. Далі він розглядає наказ Гітлера від липня 1941 року, що передбачав знищення захоплених політичних комісарів, і робить висновок, що той супроводжувався усним наказом Гітлера для спеціальних "оперативних груп" знищувати всіх радянських жидів (там же, стор. 91). Це припущення ґрунтувалося на чистій воді дедукції і було спростовано вище. Райтлінгер особисто наводить заяву одного з керівників СС і начальника особистого штабу Гімmlера, Карла Вольфа (Karl Wolff), про те, що Гітлер нічого не знав про будь-яку програму знищення жидів (там же, стор. 126).

Райтлінгер згадує про непрямий "доказ", котрий нібито міститься в застереженні Гітлера, яке він зробив у своїй промові в Рейхстазі 30 січня 1939 року, про те, що нова європейська війна означатиме кінець для жидівської раси в Європі. Йому не вдалося процитувати цю заяву Гітлера в контексті, де йдеться про те, що трагедія нової війни спонукає інші європейські країни застосувати антижидівські програми, вже прийняті Німеччиною та Італією. У цьому сенсі, кінець для жидівської раси в Європі означатиме дещо зовсім інше, ніж фізичне знищення жидів. Це означає всього лише усунення їх непропорційного — в порівнянні з їх відносною чисельністю — впливу. Райтлінгер також винен в іншому помилковому тлумаченні подібного роду: він заявляє, що газета СС "Шварцес Корпс" ("Schwarzes Korps") в номері від 24 листопада 1938 проповідує знищення жидів, а не усунення їх впливу (Там же, стор. 9).

Зрештою, Райтлінгер заявляє, що він виявив переконливий доказ гітлерівської політики щодо знищення — у протоколі розмови між Гітлером

і угорським регентом Хорті, яка відбулася 17 квітня 1943 року. Гітлер скаржився на чорний ринок і підривну діяльність угорських жидів, після чого зробив наступну заяву: "Вони повністю поклали край цим умовам в Польщі. Якщо жиди не бажають там працювати, вони будуть розстріляні. Якщо вони не можуть працювати, то вони хоча б не будуть процвітати" (Там же, стор. 472).

Ніколи не було знайдено ні найменшого доказу, що ці коментарі розлюченого Гітлера супроводжувалися діючим наказом розстрілювати тих жидів, які не бажали працювати. Райтлінгер визнає, що Гітлер намагався умовити Хорті звільнити 100 тисяч жидів для роботи в "програмі винищувачів" німецьких повітряних сил на той момент, коли стрімко зростала інтенсивність повітряних бомбардувань Німеччини (Там же, стор. 478). Це показує, якнайбільше, що в думках Гітлера ідея про примусову працю жидів взяла гору над планом еміграції. Метою Гітлера в суперечці з Хорті явно було збільшення його робочої сили і зовсім не знищення жидів.

Робота Райтлінгера здійснила значний вплив і користувалася великим авторитетом в жидівських колах. "Жидівський щорічник" (London 1956, pp. 304ff.) відзначає, що зазвичай стверджується, ніби "Гітлером було вбито" 6 мільйонів жидів, однак Райтлінгер запропонував нижчу цифру в 4.194.200 "відсутніх жидів", з яких третина померла з природних причин. Це знижує число навмисно знищених жидів до 2.796.000.

Близько 2,5 млн. уявних жертв у заниженій цифрі Райтлінгера нібито прибули з Польщі та Румунії, і, тим не менш, він заявляє, що всі дані з цих країн вельми гіпотетичні. Більш того, поразка німців під Сталінградом не дозволила їм широко втручатися в долю румунських жидів. По суті, можна додати, що всі статистичні дані, які використовує Райтлінгер — навіть незважаючи на те, що вони більш розумні і правдоподібні за дані будь-якого іншого жидівського статистика, що займається проблемою знищення у великому масштабі — є "вельми гіпотетичні" і що він нищівно провалився, намагаючись довести, що Гітлер особисто був режисером спроби знищити європейських жидів.

Враження від книги Генріха Гофмана (Heinrich Hoffmann) "Hitler was my Friend" ("Гітлер був моїм другом", London, 1955, pp. 191ff.) наступне: під час Другої світової війни Гітлер був практично повністю зайнятий військовими справами, а його зацікавленість в жидівському питанні вельми виразно підпорядковувалася німецькій військовій економіці. Ситуація, схоже, змінилася тільки в квітні 1945 року, коли Гітлер зіткнувся з кошмаром майбутнього радянського панування над Європою. У ці останні дні він знову звернув усю увагу на діяльність жидів (Там же, стор. 227).

Гофман був близьким другом Гітлера, який йому повністю довіряв. У серпні 1939 року Гітлер сказав, що як він, так і Англія блефують щодо

війни. Почалася війна, і Гофман виявив, що Гітлер робив усе від нього залежне, щоб уникнути тиску з приводу вторгнення до Великобританії в 1940 році. 22 червня 1941, після початку війни з СРСР, Гофман зрозумілим чином впав у смуток, проте Гітлер терпляче і докладно пояснив йому, чому він вважає превентивну війну на Сході необхідною для безпеки Німеччини. Головною причиною було, зрозуміло, те, що Гітлеру не вдалося досягти компромісного миру на Заході (Там же, стор. 115 і далі).

Свен Хедін в книзі "В Берліні без призначення" (Буенос-Айрес, 1949) пише, що в період з 1933 р. по 1942 р. він мав часті контакти з Гітлером. Гітлер знав, що цей видатний шведський вчений-дослідник (котрий частково був жидом) був проти переслідування жидів в будь-якій формі. Книга Хедіна "Німеччина і світовий порядок" (Лондон, 1937) була заборонена в Німеччині, хоча автор, в силу своєї дружби з Гітлером і Гьорінгом, сподівався в майбутньому отримати основний дохід від продажу книги поза Німеччиною для наукових цілей. Хедін допускає, що до 1933 року німці мали законну образу на їх невелику жидівську меншину. Жиди, незважаючи на те, що вони становили лише 0,8 % від населення, складали 23,07 відсотка всіх юристів в Німеччині і отримували велику частку доходу з німецької торгівлі та промисловості. Тим не менш, він вважав, що Німеччина "обійшла б стороною" жидівське питання, якби не поразка 1918 року і подальші злигодні Німеччини. Легко зрозуміти, чому прийняття Хедіном теорії "цапа-відбувайла" для пояснення націонал-соціалістської антижидівської політики не сподобалося націонал-соціалістам.

У "Берліні без призначення" Хедін висловлює побоювання з приводу того, що люди і події епохи Гітлера будуть зображуватися виключно в перспективі і інтересах більш пізнього періоду протягом дуже багатьох років. Факти підтвердили це передбачення. У тому, що стосується націонал-соціалізму, ставлення Заходу залишилося таким самим, як і ставлення СРСР. Незважаючи на холодну війну і гострі розбіжності з різних питань, у тому, що стосується подій в Німеччині до 1945 року, панує повна однаковість. Так само як і у ворожості по відношенню до націонал-соціалізму.

Згідно Хедіну, Гітлер не хотів воювати з Заходом. Війна, нав'язана Гітлеру Заходом, закінчилася грандіозною перемогою для комунізму і нищівною політичною і моральною поразкою для всіх інших. Тому Захід після 1945 року почав вести жахаюче масштабну пропаганду для того, щоб люди були переконані, ніби німецький націонал-соціалізм був нескінченно гірше російського комунізму, навіть після того, як совети виграли війну.

Існували справедливі побоювання, що політика Заходу, що проводилася ним до 1945 року, без подібної тези виглядатиме абсурдною. Тому спробували організувати опір Заходу комунізму, як "найменшому з двох зол". Однак роль СРСР у поразці націонал-соціалізму була вирішальною, і люди на Заході задавалися питанням, як цей сильний і

стривожений опір "комунізму, меншому з двох зол" міг в даний час бути законним і виправданим. Захід міг би пред'явити набагато більш значний і переконливий моральний опір комунізму, якби він визнав помилки минулого щодо війни і дипломатії що їй передувала.

Книга Хедіна поділяє враження найближчого австрійського друга Гітлера Августа Кубіцека (August Kubizek). У книзі "The Young Hitler I Knew" ("Гітлер якого я знав молодим", Boston, 1955, pp. 291ff.) Той пише, що до 1940 року Гітлер втомився від війни і хотів або піти у відставку, або зосередитися на завершенні деяких внутрішніх проектів з реконструкції. Як на Хедіна, так і на Кубіцека він явно не справляв враження диявола в людській подобі, котрий вважав, ніби він повинен почати по-справжньому велику програму із ліквідації світового жидівства. Хедін описує Гітлера як "сильну і гармонійну особистість".

Хедін відзначає, що в 1940 році Гітлер був занадто оптимістичним щодо Сталіна і марно сподівався, що радянський диктатор залишить свої амбітні плани щодо світової революції і займатиметься національними справами Росії. Згодом, у листі Хедіну від 30 жовтня 1942 р., Гітлер намагається вийти з відчайдушній ситуації і знаходить нову мету в знищенні комунізму. Він нагадує Хедіну, що в 1939 році він сподівався на компромісну угоду з Польщею. Приймаючи тезу Хедіна з книги "Amerika in Kampf der Kontinente" ("Америка в битві континентів", Leipzig, 1942) про те, що Рузвельт був головною рушійною силою у розв'язанні війни 1939 року, Гітлер додає, що, можливо, американський президент, врешті-решт, зробив світові ласку, змусивши Німеччину мати справу з комуністичною загрозою до того, як стало занадто пізно ("В Берліні без призначення", pp. 281ff.).

Вальтер Шелленберг (Walter Schellenberg) у своїх мемуарах ("The Schellenberg Memoirs", London, 1956, pp. 394ff.) розкриває той факт, що в 1943 році Гітлер практично відразу ж дізнався про те, що Рузвельт і Черчилль домовились у Тегерані про передачу більшої частини Східної Німеччини контрольованій комуністами Польщі в разі перемоги союзників. Таємний агент Мойціш (Moyzisch) добув повний запис Тегеранської конференції з британських дипломатичних джерел в Туреччині. Гітлер впевнився більш ніж коли-небудь, що комунізм в кінцевому рахунку завоює світ, якщо Німеччина буде переможена. Шелленберг свідчить, що майбутнє німецького народу залишалось головним болем Гітлера до самого кінця, і підсумкове розчарування Гітлера було неймовірно величезним.

Ахім Бесген (Achim Besgen) в книзі "Der Stille Befehl" ("Невідданий наказ", Munich, 1960, pp. 229ff.) без будь-яких доказів заявляє що в квітні 1945 року Гітлер, знаходячись у відчаї, в останню хвилину віддав наказ на знищення жидів, щоб було чим супроводжувати драконівські заходи, які він намагався накласти на німецький народ. Це є самою пізньою датою,

пропонованою будь-яким автором щодо навмисної спроби німців ліквідувати жидів.

Бесген і Шелленберг збігаються у своїй позитивній оцінці Фелікса Керстена (Felix Kersten), геніального німецького фізика з Балтії, який відвідував Гімлера. Шелленберг визнає і цінує стримуючий вплив Керстена на Гімлера. Бесген називає Керстена великим гуманістом, котрий переконав Гімлера не наполягати на відправленні фінських жидів на примусові роботи до Німеччини. І дійсно, Гімлер також відмовився від своїх ранніх спроб переконати Болгарію відправити робітників-жидів до Німеччини. Кілька данських жидів було насильно відправлено до Німеччини, однак більша їх частина перебралася в Швецію, щоб уникнути німецьких заходів.

Тиск на країни, що були союзниками або партнерами Німеччини, завжди мав одну й ту ж саму підставу: німецький райх заявляв — після того, як війна увійшла у вкрай критичну стадію, — що жидівське населення у всій окупованій Німеччиною Європі було ворожою силою. США і Канада почали інтернувати як японських іноземців, так і громадян японського походження в табори для інтернованих ще до того, як це стало політикою Німеччини у відношенні багатьох німецьких та інших європейських жидів. Не було ані найменшого доказу нелояльності людей японського походження, не кажучи вже про саботаж і шпигунство.

Проте у німців була більш-менш переконлива підстава для інтернування жидів. Згадували раннє оголошення війни Німеччині, зроблене Хаймом Вейцманом від імені всесвітнього жидівства (Вейцман на той час був головним сіоністським лідером). Нижченаведений текст цієї заяви, опублікований спочатку в лондонській "Таймс" ("Times") 5 вересня 1939 р., з'явився в лондонській "Джюіш хронікл" ("Jewish Chronicle") 8 вересня 1939 року:

"Хочу у самий зрозумілий спосіб підтвердити ту заяву, яку я і мої колеги робили впродовж останніх місяців і, особливо, останнього тижня, а саме, що жиди "підтримують Великобританію і боротимуться на боці демократій". Ми бажаємо якомога швидше втілити в життя подібні заяви. Ми хочемо здійснити це таким чином, який повністю збігається з діями Британії, і тому готові віддати нас — як в великих, так і в малих питаннях — під координуюче керівництво уряду його величності. Жидівське Агентство готове ужити негайних заходів із використання жидівських людських ресурсів, технічних можливостей, засобів тощо."

Вейцман фактично оголосив всіх жидів з німецької сфери впливу підданими ворожої сили, готовими бути агентами у війні з Німеччиною. Він

наочно дозволив своєму прагненню знищити Гітлера і німецький райх узяти гору над турботою про жидів із поля діяльності Гітлера.

Фелікс Керстен в своїх мемуарах ("Memoirs, 1940–1945", London, 1956, pp. 119ff.) приєднується до тих, хто на основі німецької політики інтернування, висуває звинувачення щодо існування в Німеччині умисної програми знищення жидів. Однак він не намагається залучити сюди Гітлера. Він також наполегливо заявляє, що Генріх Гімmlер не був прихильником винищення жидів, а наполягав на їх еміграції на інший континент. Однак автор уявної політики знищення повинен був існувати. І фантастична спроба Керстена надати відповідь на це питання руйнує правдоподібність його розповіді.

Керстен народився в Естонії в 1898 році. Він воював на боці Фінляндії у війні з більшовиками 1918 року. Керстен був балтійським німцем, типовим космополітом. У 1920 році він став фінським громадянином. Згодом він вивчав медицину в Берліні й жив у різних частинах Європи. Його заслуги в якості фізика високо цінувалися завдяки тому, що він був талановитим хіропрактиком. У березні 1939 року Керстен був найнятий на службу голландським королівським домом, де один приватний німецький бізнесмен порадив йому оглянути Гімmlера, який скаржився на шлунок і м'язове нездужання. Керстен не надто прагнув повністю присвятити себе Гімmlеру, оскільки він мав практику в Голландії, проте зрештою він погодився на це — після того, як в травні 1940 року Німеччина окупувала Голландію. Ще до закінчення 1942 року він був упевнений, що Німеччина простує до поразки у Другій світовій війні. Він повідомив Гімmlеру, що збирається установити в Швеції постійне місце проживання, а його присутність в Німеччині буде обмежуватися періодичними візитами.

Не дивно, що після 1945 року Керстен — відомий опортуніст — беручи до уваги плин світової громадської думки, став натякати на існування кампанії із знищення жидів. Будь-який "доказ", який він міг пред'явити, обмежувався приватними записами його розмов з Гімmlером, що нібито відбувалися. Керстен створив таке враження, ніби він міг сказати Гімmlеру про німецьку політику все, що тільки забажає. Гімmlер у численних випадках казав, що він визнає у Керстені ворога націонал-соціалізму, який бажав поразки Німеччини у війні. Мабуть, це аніскільки не заважало їх професійним взаєминам.

Німецький жид і історик Джордж Халлгартен (George Hallgarten) зібрав свої спогади про молодого Гімmlера в журналі "Германія юдаїка" ("Germania Judaica", Кельн, квітень 1960). Халлгартен і Гімmlер були близькими знайомими під час їхнього навчання в Мюнхені. Халлгартен вважав Гімmlера поблажливою людиною з широким кругозором, "більш-менш вільною від антисемітизму". Це може пояснювати, чому Керстен міг говорити Гімmlеру про жидів, Німеччину та війну все, що тільки забажає.

Гімmlер, мабуть, був готовий терпіти Керстена через те, що він вважав (і цілком справедливо), що цей німецький фізик з Балтії не був достатньо рішучим, щоб використовувати своє становище для допомоги ворогам німецького району у війні з Німеччиною.

Частина інформації, наведеної Керстеном, становить побіжний інтерес. Наприклад, він підтверджує той факт, що концтабір Бельзен отримав помилкову репутацію "табору смерті" виключно через руйнівну епідемію тифу, що спалахнула в ньому в березні 1945 р., в кінці безглуздо тривалої війни. Саме ця епідемія і її наслідки привели Освальда Поля до такої сильної зневіри.

Ключовим моментом книги Керстена є заява про те, що 10 листопада 1942 р. Гімmlер сказав йому, ніби Йозеф Геббельс був рушійною силою кампанії знищення жидів, що нібито мала місце. Проте Роджер Менвелл (Roger Manvell) і Генріх Френкель (Heinrich Fraenkel) в роботі "Dr. Goebbels, His Life and Death" ("Доктор Геббельс, його життя і смерть", N.Y., 1960, pp. 187ff.) вдало відстоюють тезу, що після початку Другої світової війни Геббельс мав небагато спільного з будь-якою окремою фазою німецької політики. Їм було зовсім неважко відстоювати свою точку зору. Геббельс був захопленим прихильником руху "Вільна Росія" ще з літа 1941 року, проте його рекомендації безцеремонно відкидалися. Німецький уряд схилився до вичікувальної політики до прийняття військового рішення. Плани Альфреда Розенберга щодо самовизначення народів Радянського Союзу також відхиляли.

До початку війни з Росією Геббельс робив усе, що було в його силах, щоб зберегти нормальний стан культурної сфери німецького життя. Менвелл і Френкель відзначають, що в 1940–1941 роках в Німеччині було 355 діючих державних театрів, 175 незалежних театрів і 142 театри на відкритому повітрі — "неймовірно велике число навіть для країни, що володіла найбільшою кількістю театрів в Європі" (Там же, стор. 182). Геббельс із самого початку був проти Другої світової війни і гірко нарікав з приводу її продовження. Тим не менше, коли почалася війна з Росією, він порекомендував більш значні військові приготування, проте його порада в цій, окремій сфері державної політики була, як завжди, відхилена. Геббельс сподівався піти у відставку після закінчення війни для того, щоб написати монументальну багатотомну біографію Гітлера і історію Німеччини починаючи з 1900 року.

Автори наводять меморандум, написаний Геббельс ом 7 березня 1942 на підтримку мадагаскарського плану в якості "остаточного розв'язання" жидівського питання (Там же, стор. 195). Тим часом, він схвалив "концентрацію жидів на сході" як засіб для забезпечення безпеки Німеччини у воєнний час. Він зробив висновок, що "в Європі не може бути миру, поки кожен жид не буде видалений з континенту". В пізніших меморандумах

Геббельса зроблені коментарі з приводу відправки жидів на схід і підкреслена важливість примусової праці на цих територіях. Приймаючи до уваги ці меморандуми, автори рішуче відмовляються визнавати (навіть віддалік), що Геббельс впливав на ініціювання заходів військового часу проти жидів. Його рання ініціатива щодо заходів у мирний час — такі, як демонстрації листопада 1938 року, розраховані на прискорення еміграції жидів, — належали до давно минулої епохи.

Потрібно визнати, що ця, нібито вичерпна праця про Геббельса містить неймовірну кількість грубих помилок. Автори заявляють, що "не може бути жодних сумнівів" у тому, що Гьорінг і Геббельс стоять за підпалом будівлі Рейхстагу 1933 року — і це незважаючи на те, що Фрітц Тобіас (Fritz Tobias) у статті "Stehen Sie auf, Van der Lubbe!" ("Ван дер Люббе, встати!"), що вийшла в журналі "Шпігель" ("Der Spiegel") 23 жовтня 1959 р. і наступних номерах, переконливо довів, що ніхто з націонал-соціалістів не мав ані найменшого відношення до підпалу рейхстагу. Так само є хибним твердження, що жид Гершель Грюншпан, вбивця Ернста фон Рата, був страчений під час Другої світової війни за наказом Геббельса. Грюншпан і понині живе в Парижі (Там же, стор. 115, 149).

Двома словами: немає доказів того, що Гітлер хоч щось знав про план знищення жидів. Гімлер обстоював еміграцію жидів і зовсім не програму знищення. Геббельс також обстоював еміграцію і, в будь-якому разі, під час війни був неспроможний чинити вагомий вплив на державну політику. Мартін Борман, який змінив Рудольфа Гесса (Rudolf Hess) на посаді особистого представника Гітлера і начальника канцелярії НСДАП [НСДАП (NSDAP) — Націонал-соціалістська робітничка партія Німеччини — прим. пер.], був горезвісне залежним від Гітлера у всіх ініціативах із широких питань. Важливе підтвердження такого стану справ особисто від Мартіна Бормана міститься в книзі "The Bormann Letters: Private Correspondence between Martin Bormann and his Wife from January 1943 to April 1945" ("Листи Бормана. Особисте листування між Мартіном Борманом і його дружиною з січня 1943 по квітень 1945 р.", London, 1954, pp. 26ff.).

Алан Буллок (Alan Bullock) у книзі "Hitler, a Study in Tyranny" ("Гітлер — дослідження тиранії", N.Y., 1952, pp. 558ff.) не в змозі надати будь-яку значущу інформацію про політику Гітлера щодо жидів у воєнний час. Він просто не може переступити через моральні та розумові позиції обвинувачення з Нюрнберзьких процесів. Х'ю Тревор-Роупер (Hugh Trevor-Roper) в роботі "Hitlers Kriegsziele" ("Військова зброя Гітлера", Vierteljahrshefte fuer Zeitgeschichte, 1960/2) вказує на те, що праця Буллока страждає недооцінкою інтелекту Гітлера і в ній відсутнє розуміння його ідей.

20. Ганс Грімм і його фундаментальний аналіз Гітлера, націонал-соціалізму та жидівського питання

Ганс Грімм (Hans Grimm), видатний і по-справжньому незалежний німецький письменник (помер у 1959 році), написав, поза всяким сумнівом, кращу для свого часу книгу про ідеї та програми Гітлера — "Warum — Woher — Aber Wohin?" ("Чому? Звідки? Куди?", Lippoldsberg, 1954). Буде як справедливо, так і доречно представити у цьому довгому дослідженні жахливих звинувачень, висунутих проти Німеччини, суть роздумів Грімма на теми Гітлера, Німеччини та жидів. Довгі роки після смерті Гітлера Грімм відкладав свою працю, до тих пір, поки — в результаті тривалих роздумів і широкого погляду на речі — не прийшов до переконання, що він може неупереджено судити про покійного лідера Німеччини. Перш за все, він визнав у Гітлері людину, що народила диво по-справжньому німецької національної спільноти. Класові конфлікти — як ті, що були пережитками феодальної епохи, так і більш сучасні, які експлуатував Карл Маркс, — були практично повністю подолані.

Грімм вперше зустрівся з Гітлером в 1928 році. Він побачив, що Гітлер має тверду віру в вирішальне значення міцної англо-німецької угоди. Гітлер у ті дні все ще шукав людину, здатну керувати Німеччиною з платформи руху, для якого він сам був пророком.

Грімм за всіх часів зберігав незалежне ставлення до Гітлера і до його роботи. На виборах 1934 року він проголосував проти поєднання посад президента і канцлера, вважаючи, що Гітлер не заслуговував мати в своїх руках стільки влади. На ту пору Гітлер вже вирішив, що саме він повинен керувати Німеччиною в добу її найбільшої кризи, тому що більш придатна і компетентна особистість, на яку він сподівався, так і не з'явилася. Недовіра Грімма до Гітлера не зменшувалася аж до кінця Другої світової війни. Незважаючи на це, він зазнав огиду від мерзенних подробиць спроби замаху на Гітлера 20 липня 1944 р., коли німецький офіцер Штауффенберг (Stauffenberg), невдалий вбивця фюрера, підклав бомбу із наміром вбити також і інших людей, аби врятувати своє власне життя.

Грімм був суперечником антижидівської політики Гітлера, однак він зізнається, що у всьому світі він особисто стикався з горезвісної зрадливістю до Німеччини з боку так званих німецьких жидів (Там же, стор. 53–54). У 1929 році Гітлер повідав Грімму, що довготривалий розпад Німеччини стане лихом для західної цивілізації і що він упевнений в тому, що порятунок Європи і Америки залежить від порятунку Німеччини. Фундаментальне проамериканське ставлення Гітлера було також підтверджено Ернстом Ханфштенглем (Ernst Hanfstaengl) в книзі "Unheard Witness" ("Непочутий свідок", Philadelphia, 1957, сторінки 183ff.). Ханфштенгль відзначає, що Гітлеру було не дуже важко на базі фактів прив'язати до жидів звинувачення у безжальній експлуатації Веймарської Німеччини. І дійсно, економічний

стан жидів в Німеччині був набагато більш вражаючим і поширеним, ніж у Великобританії чи Сполучених Штатах (Там же, стор. 35 і далі).

Грімм відзначає, що Гітлер і Геббельс, якого він також часто бачив після 1931 року, обстоювали окрему жидівську державу. Це показує, що їхня думка з жидівського питання не обмежувалося виключно негативним чинником збавлення Німеччини від її жидів, а, навпаки, вони держалися позитивного підходу в рамках сучасного сіонізму.

Гітлер розглядав жидів як свідому перешкоду на шляху до створення німецької національної спільноти. Грімм пише, що Гітлер прагнув до воістину демократичної німецької спільноти без традиційної парламентської основи, яка в минулому так невдало послужила Німеччині. Приголомшливий ентузіазм, який Гітлер пробудив у німецькому народі в 1933 році, тривав і під час війни, аж до того моменту, коли стало очевидно, що вороги Німеччини, крім іншого, матимуть змогу відкинути і стерти надії і мрії всього німецького народу. Навіть сам Грімм повною мірою усвідомив трагічність цієї ситуації тільки після смерті Гітлера. Грімм відзначає, що в 1945 році він зустрічав безліч колишніх в'язнів німецьких концентраційних таборів, що знаходилися в доброму здоров'ї, - тих самих таборів, які згодом незагнудана пропаганда німецьких злодіянь опише як досконалі пекельні лігва смерті.

Грімм засуджує антижидівські демонстрації, котрі організував Геббельс 20 листопада 1938, проте він слушно зазначає, що вони були не гіршими за поведження з німцями упродовж Першої світової війни в інших країнах, включаючи США. Те, що це зауваження про поведження американців з німцями під час Першої світової війни, є, фактично, применшенням, було ретельно доведено Г. Петерсоном (H.C. Peterson) і Дж. Файтом (G.C. Fite) в роботі "Opponents of War, 1917–1918" ("Воюючі сторони. 1917–1918 роки", Madison, Wisconsin, 1957). В цій книзі докладно розглядається що відбувалося в ті роки в США. За подібних обставин, а також приймаючи до уваги "досягнення" американців в жорстокому поведженні з німцями в 1917–1918 роках, слова Рузвельта, виголошені ним на американській прес-конференції від 14 листопада 1938 р. — про те, що йому насилу віриться, що такі речі, як листопадові демонстрації в Німеччині 1938 року, могли відбутися в цивілізованій країні — звучать більш ніж іронічно. До того часу американський сіоністський лідер Семьюель Унтермайер (Samuel Untermyer) вже більше п'яти років влаштовував бойкоти та вів "священну війну" проти німців.

Гітлер сам був шокований листопадними заходами 1938 року, організованими Геббельсом, і навіть заявив, що подібні події можуть назавжди зруйнувати націонал-соціалістську Німеччину. Англійський дипломат Оджилві-Форбс (Ogilvie-Forbes) передав з Берліна до Лондона про свою впевненість у тому, що подібні випадки не повторюватимуться.

Після Другої світової війни Грімм особисто зробив висновок, що стародавній жидівський народ, який не мав своєї землі 2.000 років, при спробі заволодіти світом буде експлуатувати збентеження і нерішучість більш молодих сучасних народів. Створення сіоністської жидівської держави буде недостатнім заходом для запобігання цієї небезпеки, якщо тільки воно не буде проведено в широкому масштабі і не охопить більшість жидів у світі.

У листопаді 1938 року Освард Піроу (Oswald Pirow), міністр оборони ПАР, звернувся до Гітлера з планом щодо створення фонду для вирішення проблеми еміграції жидів з Європи. Проект повинен був здійснений на міжнародній основі; для його реалізації виділялося 2,5 млрд. доларів з німецько-жидівських та інших жидівських джерел. Пропозиція була схвалена Гітлером, проте була заблокована в Лондоні. Така сама доля спіткала й пропозицію Піроу щодо угоди між Німеччиною і Заходом, яка розв'язала б руки Німеччини у Східній Європі.

У травні 1939 р. англійським жидом Джорджем Расселом Штрауссом (George Russel Strauss) була організована і профінансована ретельно продумана змова з метою вбити Гітлера — і це в той час, коли Англія і Німеччина перебували у мирі. Різні наймані вбивці намагалися отримати винагороду, обіцяну Штрауссом, однак у них нічого не вийшло. Тим не менш, спроби вбити Гітлера тривали довгий час навіть після того, як Англія і Німеччина увійшли в стан війни. Грімм підкреслює, що ці спроби ажніяк не вплинули на політику Гітлера щодо жидів, і це незважаючи на те, що Гітлер знав, що спрямовані проти нього змови подібного роду організовуються з закордону.

Грімм справедливо звертає увагу на те, що на Нюрнберзькому процесі сторона звинувачення робила все можливе, щоб не допускати до розгляду матеріали, засновані на фактах, які могли викрити гігантський обман всієї теорії про те, що під час війни націонал-соціалістський уряд знищив шість мільйонів жидів. Адвокатам захисту не дозволялося піддавати сумніву зроблені заяви за допомогою перехресного допиту. Але, незважаючи на це драконівське обмеження, вони все ж зробили кілька яскравих спроб за допомогою обвідних атак.

Ніхто з численних знайомих жидів Грімма з Німеччини не був убитий. Навпаки, всі до єдиного пережили війну. Однак окупаційна влада в Німеччині після 1945 року чинила економічний і політичний тиск для того, щоб не допустити вільного розслідування шанованими вченими цих звинувачень в жорстокості. Цю політику продовжив Боннський уряд Аденауера.

Гітлер хотів створити з Німеччини ефективну перешкоду набігам зі Сходу, у відповідності з традиціями європейської історії. Він плекав надію

створити дружню міжнародну лігу націоналістичних урядів народів Європи. Жидівські оратори — на кшталт Унтермайера (Untermeyer) або Вейцмана — зайняли таку ж непохитну позицію, як і радянські марксисты, в спробі підірвати всі подібні ідеї. Англо-німецький договір про дружбу від 30 вересня 1938 р. начебто подарував велику надію на те, що Європу чекає краще майбутнє, проте протягом всього лише декілька днів тиску з боку "анти-мюнхенців" у лавах партії торі вирвали з рук Чемберлена ініціативу щодо дружби з Німеччиною.

Грімм вважав, що Гітлер повністю і в належній мірі усвідомив небезпеку подібної ситуації в промові, виголошеній їм 9 жовтня 1938 в Саарбрюкені, де він піддав критиці анти-мюнхенське англійське угруповання.

У 1939 р. англійцям вдалося збудити поляків, і польські німці протягом довгих місяців перед вереснем 1939 р. цілодобово випробовували на собі те, що німецькі жиди зазнали всього лише один раз, 10 листопада 1938 р. У міжнародній пресі спостерігалось небагато співчуття до цих польських німців. Нічого дивного, це ж були не жиди.

Грімм визнає зацікавленість Гітлера в адекватному економічному доступі до сировинних матеріалів Східної Європи. Він був упевнений, що за нормальних умов Гітлер задовольнив би потреби Німеччини, дотримуючись при цьому німецько-радянського пакту про ненапад від 23 серпня 1939 р. Коли в 1936 р. на Нюрнберзькому партійному з'їзді Гітлер заявив, що якби Німеччина мала ресурси Уралу вона купалася би в розкоші, він зовсім не говорив, що Урал повинен належати Німеччині. Німецький лідер мав на думці лише те, що німці використовували би природні багатства краще, ніж це робили радянські господарі Росії на той час. Грімм вважає, що період від листопада 1938 р. по вересень 1939 р. був найважчим часом для Гітлера (за винятком 1944 і 1945 років). Його бажання розумно перебудувати Європу було поставлено під загрозу через інтриги, які плели британські фанатики, керуючись міркуваннями про традиційний баланс сил.

Потім розпочалася Друга світова війна, а разом з нею — поширення комунізму і страждань для всієї Європи. Після 1945 року Грімм обговорював долю жидів у період Другої світової війни з експертами із статистики населення всієї Німеччини, а також із численними німцями, які особисто стикалися з системою німецьких концтаборів. Грімм відзначає загальну одностайність, засновану на оцінках Червоного Хреста, згідно з якими кількість жидів та інших меншин, які стали жертвами німецької політики за всю Другу світову війну, не могла бути більше 350 тисяч, причому багато хто з цих людей загинули від союзницьких бомбардувань та інших природних причин (Там же, стор. 290). Це залишає дуже вузьку щілину для тверджень про масове знищення в газових камерах.

Грімм гірко оплакує погане поводження з жидами — там, де таке відбувалося, — однак він ні на одну мить не вважає, що нещастя жидів перевершили страждання німецького народу під час війни, яка завершилася безпрецедентною катастрофою для Німеччини і небаченим тріумфом для жидів. Незважаючи на це, Грімм робить висновок, що як жидівське так і німецьке питання існуватимуть до тієї пори, поки для більшості жидів не буде створена власна батьківщина (Там же, стор. 561).

Книга Грімма є сміливою та добросовісною спробою захистити свою країну від незаслуженого наклепу і лихослів'я.

21. Доповідь Міжнародного комітету Червоного Хреста про умови утримання в німецьких концтаборах під час війни

Ключову роль стосовно жидівського питання в Європі під час Другої світової війни відігравав Міжнародний комітет Червоного Хреста, що переважно складався з відносно нейтральних громадян Швейцарії. Правда, після розгрому німецької армії під Сталінградом і подальших поразок, Червоний Хрест, як того і слід було очікувати, став більш критичним у відношенні до Німеччини. На 17-й Міжнародній конференції Червоного Хреста, що відбулася в 1947 році в Стокгольмі, були зроблені останні приготування для остаточної доповіді, яка вийшла наступного року під назвою "Report of the International Committee of the Red Cross on its Activities during the Second World War" ("Доповідь Міжнародного комітету Червоного Хреста про свою діяльність під час Другої світової війни", 3 томи, Женева, 1948).

Це велике дослідження містить і доповнює дані з двох попередніх основних робіт: "Documents sur L'activite du CICR en faveur des civils detenus dans les camps de concentration en Allemagne, 1939–1945" ("Документи про діяльність Міжнародного комітету Червоного Хреста в відношенні цивільних осіб, ув'язнених у німецьких концентраційних таборах. 1939–1945 pp.", Женева, 1946) та "Inter Arma Caritas: the Work of the ICRC during the Second World War" ("Інтер Арма Карітас — діяльність Міжнародного комітету Червоного Хреста під час Другої світової війни", Женева, 1947).

У вступі до першого тому група авторів під керівництвом Фредеріка Сіорде (Frederic Siordet) пояснює, що їх девізом є повна політична нейтральність і служіння всім до одного. Міжнародний Червоний Хрест (МЧХ) був протилежністю національних товариств Червоного Хреста, основною метою яких була допомога їхнім власним громадянам. Нейтральність МЧХ була чітко виражена її двома головними керівниками під час війни — Максом Хубером (Max Huber) і Карлом Буркхардом (Carl J. Burckhardt). У нашій роботі ми відібрали нейтральні джерела для підбиття підсумків про показання свідків у справі геноциду.

МЧХ вважає, що під час війни його найбільше досягнення полягало в успішному застосуванні Женевської військової конвенції 1929 року для отримання доступу до цивільних в'язнів в різних частинах центральної та західної Європи. Однак Червоному Хресту не вдалося отримати доступ до таборів Радянського Союзу, який відмовився ратифікувати конвенцію 1929 року. Мільйони цивільних в'язнів і військовополонених з СРСР були відрізані від усяких контактів і міжнародного спостереження. Це було особливо прикрим, оскільки було відомо надто багато, щоб стверджувати, що найгірші умови для ув'язнених обох типів панували, безумовно, саме в СРСР.

Контакти Червоного Хреста з німецькими таборами для інтернованих розпочалися 23 вересня 1939 р. з візиту до найбільшого німецького табору для польських військовополонених. Після березня 1942 р. і перших звітів про німецьку політику масового інтернування, націлену на жидів, МЧХ почав побоюватися, що колишні добрі умови утримання в німецьких таборах для інтернованих цивільних осіб можуть погіршитися. МЧХ звернувся до німецького Червоного Хреста з проханням вжити заходів, проте 29 квітня 1942 р. представники останнього публічно доповіли МЧХ, що німецький уряд не проявив належного співробітництва щодо надання необхідної інформації. Німецький уряд займав позицію, що їх політика інтернування "зачіпає безпеку [німецької] держави" ("Доповідь", Т. 1, стор. 613). МЧХ не сприйняв цю позицію як підставу для недопущення наглядових органів і, врешті-решт, у другій половині 1942 р. йому вдалося домогтися значних поступок з боку Німеччини.

Німецький уряд дозволив Червоному Хресту спостерігати за поставками продовольства в табори у всіх випадках, що не зачіпали німецьких громадян. Незабаром Червоний Хрест встановив контакт з комендантами і персоналом таборів і розгорнув свою власну програму продовольчої допомоги, яка діяла до останніх хаотичних днів війни 1945 року. Незабаром від інтернованих жидів посипалися листи подяки за посилки з продовольством. Також стало можливим здійснювати необмежені анонімні поставки продовольства в табори.

Ще в жовтні 1944 року Червоний Хрест попередив Міністерство закордонних справ Німеччини про неминучий крах німецької транспортної системи внаслідок союзницьких бомбардувань. Червоний Хрест вважав, що на жителів всієї Німеччини неминуче насувається голод. Нарешті 1 лютого 1945 німецький уряд дав згоду на те, щоб дозволити канадським військовополоненим розвозити продовольство в різні концтабори в спеціальних вантажівках білого кольору. МЧХ відкрив спеціальний розподільчий пункт в берлінському жидівському шпиталі і ще один — в Базелі. Тим не менш, ця імпровізована система постачання продовольства спрацювала невдало, а більшість білих продовольчих вантажівок була

знищена атаками союзників з повітря. На останній стадії війни роль Міжнародного Червоного Хреста стала настільки важливою, що це саме її представники були тими, хто підняв білий прапор про капітуляцію в Дахау і Маутгаузені в останні дні війни.

МЧХ висловив особливу вдячність за ліберальні умови, що панували в Терезієнштадті (Терезин) аж до останніх відвідувань в квітні 1945 р. Сконцентрована там під німецьким заступництвом велика жидівська громада користувалося повною автономією в громадському житті і мала жидівську адміністрацію. Жидівська Рада старійшин неодноразово повідомляла представникам Червоного Хреста, що вони користуються на подив сприятливими умовами, враховуючи те, що Німеччина прямувала до поразки у війні, а світове жидівство було першим, хто закликав до її знищення.

МЧХ також особливо похвалив табір Віттель, що знаходився в окупованій німцями Франції. У цьому таборі утримувалися тисячі польських жидів, і єдиною причиною для особливого ставлення до них було те, що вони отримали візи від представників американського консульства. Німецька влада у всьому поводитися з ними як з повноправними американськими громадянами.

Червоний Хрест зробив кілька обережних зауважень щодо ситуації з угорськими жидами, багато з яких були депортовані німцями до Польщі в 1944 році після окупації Німеччиною Угорщини. Наприклад, Червоний Хрест вважав, що "гарячі" демонстрації угорських жидів проти німецької окупації були нерозсудливими.

Міжнародний Червоний Хрест висловив особливу подяку м'якому режиму Іона Антонеску по відношенню до жидів в Румунії, де до моменту радянської окупації вони змогли надати спеціальну гуманітарну допомогу 183 тисячам румунських жидів. Це надало румунським жидам можливість користуватися набагато кращими умовами, ніж ті, які мали середні румуни в останні місяці війни. Допомога припинилася одночасно з радянською окупацією, і МЧХ гірко нарікав на те, що їм так і не вдалося "послати в Росію нічого і нікуди" ("Доповідь", Т. 2, стор. 62).

Варто відзначити, що Червоний Хрест аж до радянської окупації отримував з Освенціма велику кількість пошти. До того часу багато інтернованих були евакуйовані німцями на захід. Спроби Червоного Хреста розширити допомогу на в'язнів, що залишилися в Освенцімі під радянською окупацією, були марними. Однак представники Червоного Хреста змогли — принаймні, до певної міри — простежити евакуацію Освенціма через Богемію і Моравію. Також було можливим продовжувати відправлення посилок з харчами колишнім ув'язненим Освенціма в такі місця, як Бухенвальд і Оранієнбург.

Червоний Хрест висловлював глибоке невдоволення тим, що жорстка союзницька блокада Європи перешкоджала великим операціям їх товариства з надання допомоги жидівським цивільним особам, інтернованим до таборів. Більша частина продовольства для гуманітарної допомоги закуповувалася в Румунії, Угорщині та Словаччині. В інтересах інтернованих жидів було й те, що 15 березня 1944 р. Червоний Хрест висловив протест проти "варварських прийомів ведення повітряної війни союзниками" ("Інтер арма Карітас", стор. 78). У порівнянні з цим, період з 1899 р. по 1907 р., коли були прийняті Гаазькі конвенції, може вважатися самим справжнім золотим століттям.

У висновку щодо цих ґрунтовних і всеосяжних доповідей МЧХ варто відзначити, що ніхто з представників Міжнародного Червоного Хреста не знайшов ані в таборах, ані в якомусь іншому місці в окупованій Віссю Європі жодного підтвердження, що Німеччиною проводилася навмисна політика знищення жидів. МЧХ підкреслював, що в останні місяці війни в Німеччині мав місце загальний хаос і більшість лікарів-жидів з таборів в той час використовувалися на Східному фронті, де вони боролися з тифом. Ці лікарі знаходилися далеко від таборів, коли в 1945 році там спалахнули страхітливі епідемії тифу ("Доповідь", Т. 1, стор. 204 і далі).

Всю війну Червоний Хрест працював у тісному співробітництві з представниками Ватикану і — так само як і Ватикан — після війни відмовився брати участь у безвідповідальних звинуваченнях в геноциді, що стали головною темою дня.

Крім роботи Міжнародного Червоного Хреста, пов'язаної з концтаборами, велику цінність і значимість мають подані ним статистичні дані про людські втрати серед цивільного населення під час Другої світової війни:

- втрати серед німецького цивільного населення в результаті бомбардувань і насильницької репатріації — 2.050.000;
- втрати серед осіб німецької національності з інших країн під час їх вигнання — 1.000.000;
- жертви переслідувань з політичних, расових чи релігійних підстав, що померли у в'язницях і концентраційних таборах між 1939 р. і 1945 р. (без урахування СРСР) — 300.000;
- втрати серед цивільного населення країн східної Європи, без урахування Радянського Союзу — 8.100.000;
- втрати серед цивільного населення Радянського Союзу — 6.700.000.

Ці цифри являють страхітливую оцінку в 17.850.000 осіб, померлих не від переслідувань, в той час як всього лише 300.000 чоловік з усіх

переслідуваних категорій — багато з яких не були жидами — померли з різних причин в концентраційних таборах під час війни. Ця цифра в 300.000 чоловік перебуває в різкому контрасті з цифрою в 5.012.000 осіб, що висунута Жидівським спільним комітетом з розподілу і відображає число жидів, нібито померлих під час війни — в основному, в результаті знищення, начебто проведеного націонал-соціалістами.

Дипломатичний радник Еберхард фон Тадден (Eberhard von Thadden) є одним з тих німців, хто після війни сильно збентежився. Міністерство закордонних справ Німеччини доручило йому подвійні зобов'язання в справі жидівського питання; він працював як з Міжнародним Червоним Хрестом, так і з Адольфом Ейхманом. У квітні 1943 р. він обговорював з Ейхманом чутки, що курсували за кордоном, про те, що німецька влада безцеремонно знищує жидів. Ейхман заявив, що сама ідея про знищення є абсурдною. Німеччині була потрібна будь-яка доступна робоча сила в боротьбі за існування.

Тадден поставив запитання про доцільність політики інтернування. Ейхман погодився, що доступні транспортні засоби потрібні для постачання фронтів війни та самої країни, однак він доводив, що справді необхідно було сконцентрувати жидів з окупованих східних територій у німецьких таборах для того, щоб забезпечити ефективність жидівської робочої сили, а також щоб запобігти безладдю і підривної діяльності в завойованих країнах. Будь-яка з завойованих країн могла за відносно короткий проміжок часу стати прифронтовою зоною.

Ейхман наполягав аби жидівські сімейні табори, розташовані на Сході в районі Терезієнштада, були набагато більш прийнятні для жидів, ніж роздільне проживання, яке спричиняло розділення сімей. Ейхман зізнався Таддену, що в 1944 році в Словаччині мав місце випадок, коли під час транспортування з Угорщини до Польщі убили одного жида, але він наполягав на тому, що ця подія є рідкісним винятком. Він знову нагадав Таддену, що жиди перебували в таборах виключно для того, щоб Німеччина могла використовувати їх виробничі можливості і запобігти шпигунській діяльності. Він зазначив, що в перші роки війни Німеччина не вдавалася до цих крайніх заходів, і вдалася тільки коли стало очевидно, що її існування перебуває під загрозою. Ейхман також нагадав Таддену, що жиди-іноземці, яким дозволили виїхати з Європи прямо з таборів, не звинувачували Німеччину в тих жорстокостях, про які ходили безвідповідальні чутки за кордоном. Словом, Тадден — який особисто багаторазово відвідав різні концтабори — був твердо переконаний, що Ейхман мав рацію і що закордонні чутки про геноцид, що нібито здійснювався, були брехливими.

11 червня 1946 р., вислухавши в своїй тюремній камері повний матеріал пропаганди Нюрнберзького процесу, Еберхард фон Тадден зробив

єдиний коментар, що, якщо Ейхман збрехав, то він, поза всяким сумнівом, є "вкрай майстерним" брехуном.

Світова спільнота ще недостатньо обговорила питання про те, хто збрехав і чому. Тим не менш, є встановленим фактом, що на кожне брехливе письмове свідчення або заяву про табори смерті чи газові камери припадає щонайменше двадцять показань, які заперечують існування подібних таборів і газових камер. Проте на підтримку міфу про геноцид надали розголосу тільки ті свідчення, які подають однобічну картину.

22. Висновок

Неминучим висновком про поведінку під час війни німців з європейськими жидами є те, що ми зіткнулися з свідомим наклепом і фальсифікацією, зі змовою безпрецедентного масштабу. Інтернування європейських жидів, так само як і інтернування японців у США і Канаді, проводилося з міркувань безпеки. Раніше було зазначено, що інтернування жидів німцями було не таким всеосяжним, як те, що відбулося стосовно японців в Америці. За всю війну німці інтернували в концентраційні табори не більше 2 мільйонів жидів, і малоімовірно, що це число перевищує 1,5 мільйони. У автора немає ні найменшого наміру обговорювати тут, чи подібне інтернування було необхідним або бажаним в будь-якому з цих випадків. Наше дослідження в цій книзі було зосереджено виключно на вкрай жахливому та необгрунтованому звинуваченні в тому, що інтернування використовувалося німцями як ширма, за якою вони успішно знищили не менше шести мільйонів європейських жидів. Жодного разу не було наведено аніякого переконливого доказу того, що з боку Німеччини проводилася такої роду кампанія з безладної бійні. У той же час, всі достовірні докази зі все більш зростаючим обсягом і впливом продовжують наводити на думку про те, що вся ця легенда про геноцид є добре обдуманною і безсоромною вигадкою.

1965 р.

Анотація

Пропонована читачеві робота є першою англомовною книгою, яка спростовує "голокост" - упорядковане знищення шести мільйонів європейських жидів, що нібито відбулося в Німеччині та на окупованих територіях в роки Другої світової війни. Вона була видана в 1965 р. під назвою "The Myth of the Six Million" і являє собою стислий і одночасно вагомий огляд теми "голокосту". Застосовуючи суто науковий підхід і спираючись на безліч літературних і наукових джерел, автор переконливо доводить, що ми маємо справу з грубою фальсифікацією і небаченою змовою.

З дня свого опублікування книга "Міф про шість мільйонів" викликала суперечки і палкі дискусії. Професор історії в Стенфордському університеті Девід Л. Хогган, автор цієї роботи під час її написання, спочатку не погодився вказати своє ім'я в рукописі, побоюючись переслідувань, пов'язаних з професійною діяльністю. Тому оригінальний текст був вперше надрукований з підписом "Anonymous" (Безіменний). Деякі видавці визнали книгу "занадто гарячою, щоб тримати її в руках" і відмовлялися видавати її.

Що ж саме, настільки «небезпечне», міститься в цій книзі? Щоб отримати відповідь, пропонуємо вам зазирнути всередину. Але пам'ятайте, що одним з найбільш серйозних злочинів, який може вчинити історик в нашому 21 столітті, є ГУЛАГ думок - "заперечення Голокосту". У випадках, коли підсудний обвинувачується у цьому злочині, на думку суддів і прокурорів "істина не є захистом". Остерігайтеся: ця книга може перетворити Вас у "заперечника голокосту", оскільки Ви станете свідком того, як "міф про шість мільйонів" буде витягнутий на світ чесної історії.

Професор Девід Л. Хогган зачіпає такі політично некоректні теми, як реальне ставлення Гітлера до жидів; нелукаві спогади жидів про концентраційні табори; спогади коменданта Освенціма Хьосса; фактична діяльність оперативних груп (айнзатцгруп); напівміфічна Ванзейська конференція; ненадійність зізнань, отриманих під тортурами; справдішні факти про інтернування жидів; реальна оцінка концтаборів Червоним Хрестом; Адольф Ейхман; легенди про порочність Гітлера; наслідки політики «беззаперечної капітуляції» та багато іншого.

By Prof. David L. Hoggan Since the day of its publication, The Myth of the Six Million has generated controversy and heated debate. Prof. David L. Hoggan, the author of this work-and a history professor at Stanford University at the time it was written-at first refused to attach his name to the manuscript for fear of academic retribution. The original text was therefore first published under "Anonymous." Other publishers deemed the book "too hot to handle" and refused even to bring it to press. What is it that is so "dangerous" about this little book? Why has it been suppressed again and again during its short lifetime? And why is it now so important to get the information contained herein out to as many citizens as possible? For answers, we suggest you take a look inside. But understand, one of the gravest crimes any historian can commit in our 21st century thought gulag is that of "holocaust denial." In cases where the defendant is accused of this crime, according to judges and prosecutors, "truth is no defense." So beware: This book may turn you into a "holocaust denier," as you witness the "myth of the six million" dragged out into the light of honest history. Includes a never-beforepublished insider's history of how TBR publisher Willis A. Carto first came across this "banned" manuscript back in the 1960s. Also includes an enlightening photo section.

